

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

Quæstio VI. In Tit. VI. De Electione, Et Electi Potestate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

6. ergo ut Prælatus unius Ecclesiæ transferratur ad aliam, non est necessaria postulatione, sed sufficit electio. Resp. enim cum distinctione ant. non obstat nexus, & alligatio *qualiscunque*, C. alligatio, quam habet ex vinculo conjugij spiritualis cum sua Ecclesia, N. ant. & conseq. Et ex hoc solvitur etiam probatio. Verum quidem est, Parochum alligatum Ecclesiæ posse eligi, non verò postulari in Prælatum, dict. c. *Si Abbatem*: docent Turriscremata, & Acunna in c. *Osius*, 61. *dist.* Abbas in præfenti, n. 6. & 8. quia inter Paro-

chum, & Ecclesiam non datur verum matrimonium spirituale, quia Parochus non habet perfectum pastorale officium, nec vinculum perpetuum, quod est de substantia matrimonij: unde fit, quòd licet Episcopus non possit ingredi religionem sine consensu Pontificis, c. *nisi cum priorem, de renuntiat*. Parochus tamen potest sine consensu Episcopi religionem profiteri, c. *due*, 19. q. 2. D. Thomas 2. 2. q. 184. a. 9. *in corpore*: unde eligi potest in Prælatum, non verò postulari necesse est.

QUÆSTIO VI.

IN TIT. VI. DE ELECTIONE, ET ELECTI POTESTATE.

1809. **H**UJUS tituli potissimus usus est in Germania; nam in plerisque alijs Regnis, & Provincijs, Principes ex indulto Pontificis, tum ad Episcopatus, tum ad omnes primas dignitates Ecclesiasticas nominant personas habiles, & Pontifici confirmandas, vel instituendas præsentant. *Electio* in genere significat personarum delectum ad beneficia, dignitates, vel functiones Ecclesiasticas; in hac significatione tripliciter accipitur. 1. *latissime* pro quacunque vocatione, approbatione, vel institutione personæ ad beneficium, facta per sedulam inquisitionem: & hoc sensu etiam postulatio, nominatio, præsentatio, collatio, *electio* dicitur; 2. *late*, pro eo actu, quo alicui jus tribuitur per suffragia, & alterius confirmationem: 3. *strictè*, & canonicè, pro idoneæ personæ ad Ecclesiam, suo Præposito viduatam, servatâ juris formâ, ritè, & legitimè facta optione; sic Hostiensis in *Summa, de elect.* brevius autem definiri potest, *alicujus hominis ad Ecclesiam, Pastore destitutam, canonicè facta vocatio*.

1810. Ex data definitione electionis strictè, seu propriè acceptæ deducitur 1. electionem differre à *Nominatione*; nam hæc contingit, quando unus, vel plures, tanquam idonei ad Prælaturam, proponuntur à Capitulo, quamvis Capitulares possint etiam alium à nominatis eligere, ut colligitur ex c. *sicut h. t.* & hæc est nominatio *non solennis*, quæ interdum præmittitur electioni: *solemnis* autem est, qua Collegi-

um, vel Capitulum duos, vel tres, aut etiam plures, cæteris præstantiores, deligit, & eorum nomina scripto solenniter inserta, Summo Pontifici, vel alteri inferiori Antistiti mittit supplicandò, ut unum aliquem ex iis Ecclesiæ vacanti præficere velit; Streinius p. 6. tit. 6. §. 3. num. 9. illa porro *nominatio*, qua unus nominat certam personam ad vacantem Ecclesiam, vel beneficium; alius verò præsentat, ita, ut alium à nominato præsentare non possit, re ipsa, & in effectu à præsentatione non differre videtur. Nam talis præsentatio nihil aliud est, quàm executio nominationis prius factæ, quæ est præsentatio mediata, sicut posterior immediata.

Deducitur 2. electionem differre à *præsentatione* 1. quia jus præsentandi, seu jus patronatûs, quod spirituale est, ex gratuita Ecclesiæ concessione, ad laicos etiam pertinet, qui Patroni sunt, id est, fundatores, constructores, aut dotatores Ecclesiarum, & beneficiorum: at verò jus eligendi laicis Ecclesia non concedit. 2. per electionem publicatam acquiritur jus electo, saltem remotè, ut ejus consensus requirendus sit: non ita verò per præsentationem. Nam si Patronus laicus aliquem collatori ordinario præsentavit instituendum, non prohibetur alterum præsentare; ita ut in optione collatoris sit, quem illorum instituere malit. Tamen verò in patronatu Ecclesiastico talis optio concessa non sit, sed qui prius præsentatur, institui debeat, si idoneus sit; tamen differentia adhuc est inter

electionem, & præsentationem. Nam si Capitulum v. g. jus præsentandi habeat, & capitulariter consentiat in præsentationem Titij, re integra, seu præsentatione nondum Superiori oblata, resistere potest, & alium præsentare: at verò electionis scrutinium, posteaquam in Capitulo publicatum est, revocari non potest. 3. electio intimanda est electo, antequam ad Superiorem deferatur; ut appareat, utrum consentire, an repudiare velit. Ad præsentationem autem, quippe quæ directè ad Superiorem dirigitur, nihil interest, utrum præsentatus ante consenserit: cum per ejusmodi consensum nullum ipsi jus acquiratur, ut dictum est.

1812. Deducitur 3. electionem differre à collatione, seu libera provisione; quia per illam non acquiritur jus *in re*, & quasi dominium beneficii; sed tantum jus *ad rem*, postquam electio acceptata est: sed per collationem, seu provisionem acquiritur quasi dominium, & jus reale in beneficio, v. g. Episcopatu, sive à Pontifice, v. g. propter reservationem, aut propter devolutionem liberè alicui collatus fuerit. Hinc existit 1. si electus ante confirmationem moriatur, quòd beneficium vacare censetur per mortem non hujus, sed prioris Prælati. Existit 2. quòd electus ante acceptam confirmationem beneficio, seu Prælaturæ liberè, non requisito Superioris consensu renuntiare possit. Sin autem beneficiatus, præsertim Ecclesiæ Prælati, habeat jus *in re* per collationem, aut quamcunque institutionem, renuntiare validè nō potest, nisi in manu Superioris, vel ordinarij collatoris. Existit 3. quòd electus ante confirmationem beneficii administrare non debeat.

ARTICULUS I.

Quid sit Electio Canonica?

1813. Ante resolut. not. multos, & varios esse modos, quibus ad beneficii Ecclesiastici adeptionem pervenitur; nimirum electionem, confirmationem, postulationem, renuntiationem in favorem alterius, translationem, Papæ provisionem, nominationem, collationem, admissionem, institutionem, investituram &c. nullum tamen horum aliquid operari, sine

canonica institutione, juxta reg. beneficium 1. de reg. juris in 6. Pro hujus regulæ intellectu not. 2. per canonicam institutionem hic non intelligi institutionem, tantum strictè sumptam, prout relatè dicitur ad præsentationem; sed quamvis provisionem beneficii, adeoque etiam electionem, confirmationem, postulationem, admissionem, præsentationem, collationem, & similia; quæ si secundum Canones, & more ab his probato, facta est, canonica dicitur. Hinc canonicè institutus is dicitur, qui jure provivus est. Quare, qui beneficium impetrat contra id, quod sacri canones præscribunt (nisi aliud habeat legitima consuetudo) non dicitur illud habere per canonicam institutionem. Beneficium porro esse impetratum sine canonica institutione, ex variis capitibus colligi potest. 1. si per simoniã quis ingressus est, c. ad decimas, le restit. spoliat. 2. si impetravit, dum esset excommunicatus, c. eum, qui, de præbend. in 6. 3. si sit intrusus, hoc est, si per vim occupavit beneficium, c. avaritie, de elect. in 6. 4. si institutus est à laico, carente ad hoc speciali privilegio. Nam potestas instituendi spiritualis, quæ laicis (seclusò speciali privilegio) competere non potest &c.

Not. 3. quando dicitur, beneficium Ecclesiasticum sine canonica institutione non posse licitè obtineri: institutionem, seu provisionem, sive per electionem, sive collationem, aut alio modo factam, triplici modo considerari, & canonicam dici. 1. largè, in qua non sunt servata substantia, & solennitates à jure positivo præscriptæ, sed solum ea, quæ jure naturali requiruntur, ut est consensus eorum, quorum interest; strictè, quando servantur illa, quæ sunt tam de substantia, quàm de solennitate. Strictius denique, in qua omnia interveniunt, quæ sunt de substantia, & solennitate; quibus positus:

Quæstio est 1. an valeat impetratio beneficii facta cum canonica institutione strictius accepta? Resp. affirmativè. Nam taliter institutus, quantum pertinet ad institutionem, est legitime ingressus. Quod etiam dicendum venit (quantum ad valorem) de institutione canonica strictè sumpta; cum, ut ponit casus, interveniant omnia, quæ sunt de substantia legitimæ institutionis etiam spectato jure sacro. Dixi,

xi, quoad valorem. Nam licet collatio beneficij v. g. seu institutio talis canonica, strictè sumpta, non sit ipso jure nulla; venit tamen annullanda, juxta c. quod sicut, de elect. ubi dicitur, electionem celebratam, sine his, qui ad electionem vocari poterant, & debebant, *infirmam esse*. Denique si institutio canonica sumatur largè, non tenet provisio taliter facta, si quæ jure Ecclesiastico, tanquam substantialis forma, requisita prætermittitur, ut constat ex tit. de elect. & alijs passim.

1816. Quæstio est 2. an regula procedat solum de institutione canonica *specificè* sumpta? ante resolut. suppon. ex dict. n. 1809. electionem esse optionem, seu vocationem alicujus, rectè factam ab eo, ad quem pertinet, ad beneficium Ecclesiasticum; confirmationem autem, esse juris per electionem quæsti corroborativam declarationem; 2. per *postulationem* intelligi petitionem Capituli, vel Collegij, factam apud Antistitem de persona, quæ aliquo defectu canonico, & ab eo dispensabili impeditur, quò minus secundùm juris communis dispositionem ad regendam, vel administrandam Ecclesiam assumatur: per *admissionem* autem, dicti Antistitis consensum in impedimento, quo laborat, dispensativum; 3. *nominacionem* hic sumi pro determinatione, quæ Imperatori, Regi, Principi, aut alteri permittitur apud eos, penes quos est electio, vel alius modus providendi Ecclesiæ vacanti, de pluribus personis idoneis nominandis ad dignitatem, vel etiam Ecclesiam curatam vacantem; 4. *collationem* beneficij esse gratuitam beneficij vacantis assignationem, factam Clerico ab illo, qui jus habet illud gratuito assignandi: *presentationem* autem esse personæ alicujus Ecclesiasticæ, Episcopo, vel alteri, ad quem institutio pertinet, per Patronum legitime factam exhibitionem, ut sic præsentato de tali beneficio vacante provideatur: 5. *institutionem*, non generaliter, sed *specificè* sumptam esse translationem juris *non liberam*, à Superiore factam, in eum, qui per Patronum ad Ecclesiam vacantem præsentatus est; quo differt à *collatione*, quæ est translatio juris *libera*, nisi præcedat mandatum Papæ de alicui providendo. Institutio enim principaliter concernit personam præsentati, cui (si tanquam i-

donea probata sit) Superior negare non possit translationem juris; nihilque confert, nisi titulum, & jus in re, quibus positus:

Ad quæst. Resp. etsi aliqui velint, dictam regulam hic procedere solum *de institutione canonica, specificè sumptam*: probabilius tamen esse, institutionem hic sumi generaliter, ut comprehendat & electionem, & postulationem, & collationem, aliosque modos canonicè providendi Ecclesiæ vacanti. Nam & electus, & postulatus, & collatarius beneficium licitè non obtinet, si ea, quæ sacri canones pro substantiali forma exigunt, in collatione, postulatione, vel electione observata non sint; cum sine his nulla fiat juris translatio in collatarium, postulatum, vel electum.

Ex dict. collig. 1. beneficium Ecclesiasticum non obtineri licitè *per transactionem*, nisi in casibus jure permittis. Nam in transactione intervenit datio alicujus rei pro spiritali, quæ ob periculum simoniæ in beneficijs, seclusa legitimi Superioris autoritate, prohibetur c. *Si quando*, 8. de offic. deleg. & c. *constitutus*, 4. de transact. ibi: *quia igitur hujusmodi transactiones* (nimirum inter solos Clericos, sine Superioris autoritate, etiam si juratae sint) *speciem continent simoniæ*, &c. Amica tamen quædam, & æquabilis compositio super expensis factis admittitur; ut, si concordia causâ, amicis fidem suam interponentibus, juris contentiosi examinationem, nulla interveniente datione, committant, & sic manus porrigant, c. *Super eo*, 7. de transact. ibi: *transigi super re sacra, & litigiosa non potest*; etenim res sacrae, *ut possideantur aliquo dato, vel retento, seu promisso, speciem credimus habere simoniæ*. Aliàs *si gratis, & amicaliter inter se litigantes componant, saceris canonibus nequaquam dicimus obviare*; sic Alexander III. loc. cit.

Collig. 2. nec obtineri licitè *per prescriptionem*; ita Peckius ad 1. reg. in 6. n. 18. causam reddens, quia, ut prescriptio legitima sit, bona fides, & justus titulus necessariò requiritur; qui autem contra canones ad beneficium pervenit, bonam fidem non habere præsumitur. Sed cum reverà contingat, quòd in Prælato successore adsit bona fides, qua sibi citra ullum dubium persuadeat, beneficium à

suo

1817.

1818.

1819.

suo Monasterio, vel Collegio legitime habentus esse possessum, ea ratio in tali casu locum non habet. Ceterum, ut tenet glossa magna *ad med. in c. Contingit, de dolo*, & gloss. in *cit. reg. 1. V. beneficium*, iste casus specialis est, *in quo prescriptio non currit*. Unde, à principio canonicam institutionem non habentes, beneficium Ecclesiasticum non prescribunt, quamvis cum titulo colorato, & bona fide possideant; sic Covarruvias *ad reguh. Possessor*, p. 2. §. 10. n. 9. & alij, quos citat, & sequitur Barbosa hic n. 6. Ratio est, quia ingressus in beneficium sine canonica institutione, *viciosus est* per dict. *reg. 1.* talis autem ingressus prohibetur in *c. unic. de eo, qui mittitur in possess. in 6.* deinde beneficia Ecclesiastica licite non obtineri sine canonica institutione, est *iuris publici*; jura verò publica non prescribuntur, *l. prescriptio, C. de operibus publ. ibi: juri publico non debet obistere.*

1820.

Collig. 3. Clericum, licet sit in quietà possessione sui beneficii, teneri ostendere *titulum possessionis*, si requiratur ab ordinario Superiore; sic Covarruvias *cit. n. 9.* Navarrus *de offic. ordin. consil. 4.* & quavis per regulam *de triennali possessore* excludatur tertius ejusmodi Clericum inquietans in beneficio; non tamen excluditur ordinarius, ut notat Zerola *in praxi Episc. p. 1. V. Bulla*, V. *ad quintum*, & alij; quibus præmissis, procedendo ad electionem canonicam, seu strictè sumptam, quæ scilicet definitur personæ idoneæ ad Ecclesiæ vacantis Pastoralem dignitatem, seu Prælaturam; per eos, quibus jus eligendi competit, canonica vocatio, prout sumitur ex *c. cum in cunctis*, & *c. quia propter*, *h. t. junct. gloss. in c. unic. de postulat. in 6.* V. *vera postulatio*; per singulas partes exponenda venit.

1821.

Dicitur 1. *ad Ecclesiæ vacantis pastoralem dignitatem*. Nam electio strictè sumpta solum fit ad Ecclesias vel sæculares, vel Regulares *vacantes*, hoc est, viduatas pastore suo, qui tanquam caput, vel per modum capitis, seu Prælati eum jurisdictione ordinaria, seu generali præsit, & cui omnes, qui in eadem Ecclesia sunt, subjecti sint. Colligitur ex *c. quia propter*, *cit. ibi: Ecclesiæ viduata provideant de Pastore*, V. Azor *p. 2. l. 6. c. 14. q. 2. & 5.* Observandum autem. 1. quòd si electus

ante confirmationem moriatur, beneficium non *vacet* per illius, sed per obitum præcedentis possessoris; Streinius *p. 1. tit. 5. §. 2. n. 2.* deinde non censi Ecclesiam *vacare*, seu viduari per obitum inferiorum dignitatum, personatum, &c. quia habentes ista non sunt caput, seu Prælati talis Ecclesiæ cum jurisdictione ordinaria, & generali; sic Pirhing *de elect. n. 1. §. dicitur primo.*

Dicitur 2. *electio, vocatio canonica*, seu solennis, in qua scilicet servatur forma eligendi à sacris canonibus præscripta, de qua dicam in *seqq.* advertendum autem, dici *vocationem* potius, quàm *institutionem*, ut distinguatur à reliquis modis acquirendi tum inferiora beneficia, tum dignitates ac Prælaturas. Nam alijs modis, quàm per electionem acquiri posse beneficia tam duplicia, quàm simplicia, constat ex dictis. Nec enim omnia sunt electiva, sed multa collativa; collatio enim acceptata confert jus *in re* ipsius beneficii collati; electio autè acceptata solum jus *ad rem*, ante confirmationem; Extrav. *ad regimè, de præbend. inter communes*. Secundo beneficia electiva non vacant ante confirmationem per obitum electi, non confirmati. Tertio electus ante confirmationem potest liberè renunciare beneficio, seu prælaturæ etiam sine consensu Superioris; & ante confirmationem non potest administrare; de quibus plura in sequentibus.

1822.

ARTICULUS II.

De his, qui habent potestatem eligendi.

Jus eligendi penes Collegium est, *c. r. de elect.* ubi dicitur, quòd in Ecclesia, seu Congregatione Ecclesiastica Prælati, per congregationem, seu Capitularium electionem præfici debeat; sin verò aliter quis Ecclesiam affectus sit, tanquam qui per cupiditatem, & contra canonicæ regulæ disciplinam ingressus, removendus sit, & *si quis aliter, quàm per canonicam electionem ad Prælaturam assumatur*, nimirum ab his, qui jus eligendi non habent, *nulla, & invalida sit promotio*, & habeatur pro *intrafo*, atque adeò debeat removeri; quia non per legitimam viam in Ecclesiam est ingressus; si autem quaras, quid

1823.

quid sit Collegium? Resp. ex communi placito juxta L. Neratius, ff. de verb. signific. statui, collegium, esse congregationem, quam ad minus tres facere possunt. Nam duo faciunt congregationem; Collegium, tres; populum, decem; turbam 25. gregem, quinque porci, vel decem oves, ut notat Bernard. c. 1. de elect. Vid. gloss. in c. 1. ro. q. 1. Cæterum per Collegium hic intelligitur cætus Clericorum, qui ut fratres, seu membra, constituunt unum corpus Ecclesiasticum, seu congregationem, cujus caput sit Prælatum à congregatione, seu collegio eligendus, vocanturque Canonici, seu Capitulares. Collegium dicitur Ecclesiasticum, si major pars fuerit Clericorum, imò data æqualitate juxta Panormitanum in c. ex literis, de constit. quia magis dignum trahit ad se minus dignum, c. quod in dubijs, de consecr. Ecclesiar. Differre Collegium à Societate, tradit Sylvester V. Collegium num. 2. ex L. 1. ff. quod cujusque universitatis nomine; ubi dicitur, quòd socij alicujus congregationis possint facere collegium; ergo societas non est collegium. Accedit, quòd societas morte unius socij solvatur, L. adeo pro socio: at collegium in uno residere potest, L. Sicut, ff. quod cujusque universitatis. Unde sicut grege legato, si unum solùm animal remanserit, peti potest, L. Si grege, ff. de legat. 1. sic si unus tantùm Canonicus remaneat, potest à Superiore petere, ut Ecclesiæ provideatur; Baldus in L. ult. ff. de negotijs gestis. Collegij appellatione veniunt etiam monasteria, & conventus religiosorum, ut tradit Gonzalez ad reg. 8. Cancell. gloss. 8. nu. 5. Licet autem Collegium Canonicorum in se non habeat prælaturam Episcopalem, potest tamen dare non auctoritate propria, sed ex potestate officij sibi concessi à jure canonico, vel vi ejus à Papa; Abbas in c. 1. de elect. n. 9.

1823. Ex dictis colliges, Clericis, qui non sunt membra Capituli, de jure communi, non competere jus eligendi Prælatum, juxta glossam communiter receptam in c. penult. de Cleric. non resident. V. Assissios; & Abbatem in c. 1. h. 1. n. 2. & 11. Barbosa de offic. Episcopi, p. 1. tit. 1. c. 3. n. 16. Capituli enim appellatione non continentur Clerici, quantumvis beneficiarij, sed soli Canonici, ut tenet Abbas in c. Scri-

Tom. I.

ptum, n. 4. de elect. & Rota in Romana Concord. 3. Aprilis, 1609. coram Cardin. Cavalerio impressa per Farinacium decis. 183. n. 1. id, quod colligitur etiam ex c. Cumana 50. h. t. ita Layman in cit. c. 50. nam illi per se non faciunt unum corpus, seu Collegium; sed ministrant Ecclesiæ duntaxat ut personæ singulares, sicuti annotavit gloss. recepta in c. penult. V. Assissios, de Cleric. non resid. & constat ex c. dilecta, 14. junct. gloss. V. nec sint unum corpus, de excess. Prælator. ubi habetur, quòd ejusmodi Clerici, servientes Ecclesiæ, non possint habere sigillum in communi.

Collig. 2. etli Collegium sive Ecclesiasticum, sive civile, ab initio constitui non possit, nec ejus jura conferri, nisi saltem tres sint, qui congregentur: si tamen semel constitutum sit, ejus jura conservari posse in duobus, imò etiam in uno, c. nullus, 1. de elect. ibi: in Ecclesia, ubi duo, vel tres fuerint in Congregatione, nisi eorum electione canonica, Presbyter eligatur, sic Lucius Papa, & Barbotia in c. nullus cit. sed si sit tantùm unus, se ipsum eligere non poterit, argum. c. per nostras, 26. de jure Patronatus, ibi: nullus se potest ad personatum alicujus Ecclesiæ præsentare quantumcunque idoneus sit, & quibuscunque studijs, & meritis adjuvetur.

Quæstio nunc est 1. an omnes, qui 1824. sunt de Collegio, vel Capitulo, habeant vocem activam, seu jus eligendi? Resp. habere eos tantùm, qui sunt in sacris, ex Trid. sess. 22. c. 4. de reform. ibi: quicumque in Cathedrali, vel Collegiata, sæculari, vel regulari Ecclesia divinis mancipatus officijs, in Subdiaconatus ordine saltem constitutus non sit, vocem in hujusmodi Ecclesiis non habeat in Capitulo, etiam si hoc sibi ab alijs liberè fuerit concessum. Sufficit tamen, quòd Canonicus in principio electionis, esto non initio vacationis, sit in sacris, gloss. in Clem. 2. de atate, & qualit. V. constitutus. Et sic Canonicus non constitutus in sacris electioni interfit, electio ob id non est irrita, sed ejus suffragium non est numerandum, secundùm Azor cit. l. 3. c. 11. q. 20. quia vox ejus est vox non habentis facultatem eligendi. Et ideo Canonicus, qui nondum est constitutus in sacris, non est expectandus, licet ordinari velit infra terminum eligendi à

D d d

di à

di à jure præfixum; id, quod etiam dicendum est de Capitulari impubere, cujus pubertas citò finiretur; & absente, qui alioquin vocatus venire non potest, aut non vult: & de excommunicato, parato absolutionem procurrare; & de Novitio, in brevi professuro; sic glossa in *Clement. 2. cit. V. constitutus*, Vid. Azor p. 2. lib. 6. c. 14. *quest. 6. in fin.* Unde si initio vacantis Ecclesiæ nullus è Canonicis, seu Capitularibus esset in Sacris, jus eligendi ad Superiorem devolveretur, sed obligatum expectare terminum electioni præfixum, ita, ut si ad illum terminum interim aliqui eorum susciperent Ordinem Sacrum, devolutioni non esset locus, *argum. c. comissa, de elect. in 6.* de quo Laymann lib. 3. *Theolog. Moralis tract. 4. c. 16. num. 12.*

1825.

Questio est 2. an ex consuetudine, vel privilegio, illi etiam, qui de Collegio non sunt, interesse electioni possint? Respond. quòd sic, ex *c. Cumana 5. de elect. junct. gloss. V. consuetudine*, quod maximè procedit de Principibus, & Patrono, ac eo etiam, qui est in quasi possessione juris eligendi, aut præsentandi. Hinc ulterius dicendum, quòd ejusmodi præsumptus Elector (qui scilicet est in quasi possessione juris eligendi) validè eligat, ac præsentet, licet postmodum in judicio causà cadat. Nam prædicti actus eligendi, vel præsentandi censentur fructus beneficii, aut patronatus. Unde sicut possessor *bonæ fidei* fructus validè alienat; sic præsumptus Elector validè eligit; Streinius p. 1. *Jur. Can. tit. 6. §. 2. n. 4.*

Dixi ex consuetudine eos etiam, qui de Collegio non sunt, interesse electioni posse, prout apertè constat ex *c. Cumana*. Verum interesse *cum jure suffragii*, non dat, nisi consuetudo legitimè præscripta; nec ex eo, quòd tales duabus Episcoporum electionibus priùs interfuerint, ritè constat, id eis competere de consuetudine præscripta, licet eorum vota fuissent inquisita, vel ipsi aliquos elegissent. Hujus ratio est, quia textus expressè loquitur de *consuetudine præscripta*; & quamvis aliàs nomen *consuetudinis* absolute prolaturum non necessariò, & indefinitè debeat intelligi *præscripta*; si tamen versemur, ut in præsentanti, circa materiam acquisitæ facultatis, seu juris, aut natæ obligationis, nomine consuetudinis intelligenda est legitimè præ-

scripta: quia per eam solam jus nascitur, aut obligatio alteri imponitur. Vid. Suarez de *legib. l. 7. c. 8. à nu. 17.*

Ex eodem *c. cumana* sequitur, eum, qui est in possessione unius juris eligendi, non eo ipso esse in possessione alterius à priori separabilis, constat ex casu in *cit. c. proposito*: nam licet Clerici, qui non sunt de Capitulo Ecclesiæ, de cujus Prælati electione agitur, probent se consuevisse cum aliis eligere *Scrutatores*; ex hoc tamen non satis censebantur probasse, se per illam consuetudinem obtinuisse, *jus dandi suffragia pro Prælato*. Cum enim hoc sit contra jus commune, ac exorbitans, certa etiam postremi juris requiritur probatio, ut habetur ex *c. constitutis, 47. h. t.*

Dixi 2. valere electionem, factam ab Electore *presumpto*, ex possessione, vel quasi possessione juris eligendi; quod intellige, si possessio sit bonæ fidei. Nam secus est, si sit malæ fidei. Tunc enim suffragium ejus non valet; quia malæ fidei possessor nullum ex possessione sua commodum, seu fructum percipere debet, *L. mala fide, C. de conditione ex lege*. Quamobrem etiam ipso contradicente utiliter fiet protestatio, quod ejus suffragium valere nolint, nisi de jure, vel consuetudine præscripta valere debeat, uti hic Innocentius tradit *num. 4. V. protestatione*.

1827.

Questio est 3. penes quos sit jus eligendi in secularibus? Resp. esse penes Canonicos, puberes, & sanæ mentis. Nam impuberes (sine distinctione, an malitia suppleat, vel non suppleat ætatem, cum Canones non distinguant) carent suffragiò, *c. ex eo, 32. h. t. in 6.* ubi Bonifacius VIII. cuidam Ecclesiæ Cathedralis Canonico, *in pupillari ætate constituto, & conquerenti*, quòd cum aliis Canonicis ad electionem Episcopi non fuerit vocatus, respondit: ex eo, quòd ad electionem Episcopi, *qua te in pupillari ætate*, in tua Ecclesia extitit celebrata, cum cæteris ejusdem Ecclesiæ Canonicis non fuisti admittus: *de contemptu conqueri, aut electionem eandem impugnare non potes*. Cum tam juris, quàm rationis existat: *ut tales* (cum discretionem careant) *ad præstandum in electione suffragium nullatenus admittantur*. Ex quo vides, non obstare, non esse vocatos; Zoësius in *tit. de elect. num. 3.* in Regularibus autem penes Monachos, vel expressè

presb, vel tacite professos, *cit. c. ex eo*; non tamen penes laicos, seu conversos, cum hi non sint in Sacris; Zoësius *cit. num. 7.* & patet ex *textu cit. c. 32. ibi*: in Ecclesiis quoque Regularibus, vel monasteriis, ij, *qui non sunt tacite vel expresse professi*, non debent cum professis, vel conversis laici cum Clericis electionibus interesse, nisi consuetudo diuturna aliud præscripserit; quando autem in *c. Massana, 56. eod.* reprobatu consuetudo, qua laici cum Clericis electionem faciant, sermo est de *laicis secularibus*, non Regularibus, & conversis.

Quæstio est 4. an, si habeantur sufficientia suffragia electorum habilium, electio vitietur ex eo, quod inter electores sit unus inhabilis, v. g. excommunicatus? Respond. quod non, *argum. c. cum Wintonensis 25. h. tit. ibi*: nos igitur attendentes, quod isti post primam electionem admiserant illos, ad celebrandam secundam, & quod decretum Concilij memorati decrevit hujusmodi præsumptores una vice duntaxat eligendi potestate privatos, quoniam electio, quam coram nobis celebrare volebant, non jam secunda, sed tertia concurrebat: ad eligendum illos censuimus admittendos. Nam utile per inutile non vitietur; intellige, quando separari possunt; sed hoc intellige, si excommunicatus sit *ignoranter* admissus ad electionem; Zoësius *cit. num. 8.* sermo autem est de excommunicatione majori: si autem *scienter, & voluntariè* sit admissus, censet Zoësius *cit. num. 9.* in praxi non esse recedendum à communi opinione, docente, illo casu electionem vitari; quod tamen limitat jure novo ad casum excommunicati scienter & voluntariè admissi, *qui non sit tolleratus*, juxta Extravagant. Martini V. *ad evitanda*; quia valor electionis tali casu non est tam in favorem excommunicati, quam communis. Idem procedere vult in excommunicato *occulto*, arg. L. *Barbarius, ff. de offic. Prætoris*, & in excommunicato denunciato, sed ignorato; Abbas *in c. ad nostram de jurejurando*. Cardinalis tamen etiam nominatim excommunicatus, seu denunciatus, repelli non potest ab eligendo Papa, per *Clementin. 2. §. caterum de elect.* ut evitetur schisma; & confirmatur ex constitutione Gregorij XV. incip.

Tom. I.

Æterni Patris Anno 1621. XVII. Kalendar. Decemb.

Quæstio est 5. an suspensus sit inhabilis ad eligendum? Resp. quod non, intellige, nisi sit suspensus ab officio, & denunciatus; sic Abbas *in c. cum inter, h. tit. n. 6.* Zoësius *cit. num. 15.* Nam suspensio ab officio intelligitur non tantum quoad potestatem ordinis, sed etiam jurisdictionis; idem dic de suspensio simpliciter. Similiter interdictus non privatur jure eligendi, quia hæc pœna est solum quoad divina officia, nec extendi debet; excipe, nisi violaverit interdictum personale, vel locale, *c. 1. de postulat. Prælat. c. is, qui, & is verò de sentent. excommunicat.* Pari ratione valida est electio facta ab irregulari; nam licet irregularitas faciat inhabilem ad beneficia obtinenda, non tamen privat ipso jure obtentis, nec fructibus, inter quos numeratur potestas eligendi; Zoësius *cit. n. 17.*

Quæstio est 6. quæ sit pœna scienter eligentium indignum? Resp. eos, qui scienter indignum elegerunt, pro illa vice privatos esse facultate eligendi, & tali casu jus eligendi esse penes alios Capitulares, qui in electionem indigni non consenserunt, licet numerò pauciores sint, *ex cit. c. Wintonensis, & Abbas ibidem num. 2.* Vid. *num. 1805.* quod verum est, etsi tantum unus superesset, qui non consentit in indignum, glossa in *c. perpetuo, 7. hoc tit. in 6.* sed hoc accipe, *si sequatur electio*: non autem, si secus, ut constat ex *textu hujus c. 7. ibi*: perpetuo sanctionis oraculo declaramus, quod *scienter in electionibus nominantes indignum, propter suffragium in scrutinio præstitum (nisi a deo in eo perseverint, quod ex votis eorum communis electio subsequatur) nequaquam eligendi potestate privantur.* Licet pro eo, quod indignum nominandò, scienter contra conscientias suas agunt: & divinam vindictam, & Apostolicæ ultionis metum (quem qualitas facti suaserit) possint non immeritò formidare.

In quæstione autem, an quis *presumat* scienter indignum elegisset negat Molina *de jure primogenit. l. 2. c. 4. n. 48.* affirmat verò Sarmiento apud Zoësum *cit. n. 19. per L. qui cum alio, 19. ff. de reg. juris*, ubi, qui cum alio contrahit, gnarus esse debet conditionis ejus, & per *c. fin. §. si quis*

D d d 2

Clara-

clandest. despons. ubi in simili præsumatur ignorantia affectata; & ideo in *c. innotuit*, 20. *de elect.* ejusmodi ignorantia probanda est, secundum dicta alibi. Et quamvis verum sit, quod præsumatur ignorantia, ubi scientia non probatur, *reg. 47. in 6.* hoc tamen non procedit, quando quis ex officio tenetur inquirere de alieno facto *c. quamvis*, 10. *de reg. juris*: ibi: *non potest esse Pastoris excusatio, si lupus oves comedit, & pastor nescit*; & ideo eadem pœna procedit in scienter confirmante indignum *c. postquam*, 3. & *c. nihil* 44. *h. t.*

1832.

Questio est 7. an electio Episcopi, vel Prælati Ecclesiastici, facta sive à solis Laicis, sive simul cum Clericis, teneat, in quantum est à Laicis? Resp. quod non; & quidem sic, ut electioni per eosdē se factæ consentiens hoc ipso sit inhabilis, *c. quisquis*, 43. *h. t.* ibi: *quisquis electioni de se factæ per secularis potestatis abusum consentire præsumpsit, contra canonicam libertatem: & electionis commodo careat, & ineligibilis fiat, nec absque dispensatione ad aliquam valeat eligi (dignitatem) qui verò electionem hujusmodi, quam ipso jure irritam esse censemus, præsumpsit celebrare, ab officijs & beneficijs penitus suspendantur, per irrevocabilem eligendi tunc potestate privati, & c. Masfana*, 56. *eod.* ibi: *edicto perpetuo prohibemus, ne per Laicos cum Canonicis Pontificis electio præsumatur.* Quæ si fortè præsumpta fuerit, nullam obtineat firmitatem, non obstante contraria consuetudine, quæ dici debet potius corruptela. Quod verum est etiam de electione Prælati inferioris, licet in *cit. c.* fiat mentio solum de electione Episcopi. Nam ratio decisionis ibi data, quia *jus eligendi non cadit in Laicum*, communis est etiam illis electionibus; intellige autem, si Laici admittantur ad coeligendū; non autem, si præcisè ad interessendum propter utilitatem Ecclesiæ, & c. per Laicos autē hic intelliguntur seculares, *cit. c. quisquis*, *h. t.* Nec ejusmodi Laicos juvat consuetudo, aut præscriptio; cum hæc requirat possessionem, cujus sunt incapaces Laici, ut nec possit ijs concedi per Capitulum, *c. Sacrosancta*, 15. *h. t.* nam compositio, à quibusdam Abbatibus Cluniacen. facta cum Comite de Varena, ut in optione Comitibus esset,

unum de duobus, quos Abbas duxerit nominandos, ad Prioratum Ecclesiæ, cuius ipse Patronus erat, à Pontifice reprobata est, ut habetur in *cit. c.* ibi: *attendentes itaque, quod jus eligendi in Collegiata Ecclesia non cadit in laicum*, & ideo id esset perniciosum exemplo, & redundaret in dispendium Ecclesiasticæ libertatis: volumus, ut dictum Prioratum liberè possis (non obstante compositione ipsa) sicut alios Prioratus tibi subditos ordinare, denuntiando ordinationem factam Patrono, ut suum, si voluerint honestum impartiat assensum. Nec obstant, quæ leguntur in Decreto de jure olim Imperatoribus concessio, eligendi summum Pontificem; hodie enim illis hoc ademptum est, ut pluribus ostendit Zoësius *loc. cit. n. 22.* Advertente tamen juxta Pirhing *de elect. n. 18.* electionem factam à Clericis simul & Laicis, probabiliter valere ex solis suffragijs Clericorum, si non consentiant in suffragia Laicorum, vel ignoranter illos admittant, vel quia prohibere non possunt, vel quia per gravem metum coacti sunt illos admittere; quia (saltem in casu protestationis contrariæ) utile per inutile non debet vitari, quando ab invicem separari possunt, *arg. c. fin. de procurat.* Et ideo hodie jus eligendi summum Pontificem est penes Cardinales, à quibus electus, non aliàs, pro Pontifice habendus est, quàm si duæ præsentium partes in eum consentiant, *c. licet*, 6. *h. t.* & pluribus *c. 3. eod. in 6. cum Clem. 2. eod.*

1833.

Questio est 8. an etiam electio, vel institutio Canonici in Ecclesiis Cathedralibus sit penes Capitulum? Resp. creationem, vel collationem Canonicatum in Ecclesijs Cathedralibus de jure communi spectare vel ad Episcopum simul, & Capitulum, ut tradit glossa in *c. cum Ecclesia*, 31. *h. t. V. postulavit*; vel ad solum Episcopum de consilio Capituli, *c. cum ex injuncto, de heretic. c. 1. de Capell. Monach. arg. c. Novit, de his, quæ sunt à Pralat.* Si præbendæ Canonicales sint creatæ, vel institutæ ex communibus bonis Ecclesiæ, æquum est, ut collatio Canonicatum fiat cumulativè ab Episcopo, & Capitulo; & sic esse institutas, præsumitur, si præbendæ non sint patronatæ; si autem habeant Patronum, præsentatio ad hunc, insti-

institutio ad Episcopum pertinet; Abbas in c. *Ecclesia cit. n. 4.* Dixi: de iure communi. Nam, de consuetudine ad solum Capitulum pertinere potest, c. *cum Ecclesia, cit. ibi*: absolvere studeas Canonicos sæpe dictos, maximè, *sifit notorium, quod in Thufcia generalis consuetudo seruetur, ut in cathedralibus Ecclesiis solum Capitulum, irrequisito Episcopo, eligendi Canonicos habeat facultatem.*

Not. autem, si Ecclesia sit non numerata, hoc est, si in ea non sint distinctæ præbendæ, nec certus, nec determinatus numerus Canonicorum, seu Conventualium, & per negligentiam eorum intra sex menses non provideatur, potestatem providendi non devolvi ad Superiorem ipso iure (quia tales præbendæ non censentur vacare, c. *ex parte, 10. de concess. præbend.*) neque ipsum posse supplere negligentiam Canonicorum; glossa hic V. *longo*, id, quod breviter exponit Rubrica cit. c. *Ex parte*, ibi: *in Ecclesiis non numeratis vacatio præbendarum, seu Canonicatum possibilis non est: nec fit ibi devolutio ad Superiorem ex negligentia semestri in non providendo Ecclesie de ministris*: posse tamen à Superiore, v. g. Episcopo, certum tempus assignari Canonicis, intra quod Ecclesie de necessarijs Ministris provideant, alioquin eo elapso poterit ipse providere, *arg. c. irrefragabili, 13. §. Excessus, de offic. ordin.* ubi Pontifex loquens de negligentia Capituli in corrigendis excessibus Canonicorum, ait: excessus tamen Canonicorum Cathedralis Ecclesie, qui consueverunt corrigi per Capitulum, per ipsum in illis Ecclesiis, qui talem hædenu consuetudinem habuerunt, *ad comonitionem, vel iussionem Episcopi corrigantur intra terminum competentem ab eo præfigendum*: alioquin ex tunc Episcopus, Deum habens præ oculis, ipsos, ut animarum cura requirit, per censuras Ecclesiasticas corrigere non postponat.

ARTICULUS III.

De qualitatibus requisitis in elegendo ad Pralaturam.

1834. DE his agitur in c. *Cum in cunctis, 7. h. t.* quod desumptum est ex Concilio Lateranensi, ubi Alexander III. sic lo-

quitur: cum in cunctis sacris ordinibus, & Ecclesiasticis ministerijs, sint *atatis maturitas, gravitas morum, & literarum scientia* inquirenda: multò fortius in Episcopo hæc oportet inquire: qui ad curam aliorum positus, in se ipso debet ostendere, qualiter alios in Domo Dei oporteat conversari. Eapropter, ne, quod de quibusdam pro necessitate temporis factum est, trahatur à posteris in exemplum: præsentis decreto *statuimus*, ut nullus in Episcopum eligatur, *nisi qui jam tricimum annum atatis exegerit, & de legitimo matrimonio sit natus*, qui etiam *vitæ & scientiæ commendabilis demonstretur*. Ex quo vides legalem atatem ad consequendum Episcopatum requisitam, esse annum trigésimum completum, quod in Episcopo est speciale. Nam in alijs dignitatibus inferioribus, tam Ecclesiasticis quàm sæcularibus, sufficit, annum à lege, vel canone præfixum, esse inchoatum, ut notat gloss. c. *Cum in cunctis, V. exegerit*. Sed plura de qualitate atatis dicentur infra, tit. 14. de atar. qualit. in ord. præficiend. Quamvis autem gloss. in c. *unic. de atar. & qualitate, in 6. V. compleverint*, asserat Episcopum esse posse, qui trigésimum ingressus est annum, eò quod verbum *exegerit*, cit. c. *cum in cunctis*, non iudicet perfectum tempus; tamen requiri completum, seu *annum trigésimum explevisse*, expressis verbis declaravit Gregorius XIV. constitutione suâ publicâ, 15. Maij, 1591. apud Barbosam in cit. c. *cum in cunctis*, à n. 16. ubi eandem atatem requiri in promotione ad Cardinalatum, deducit ex Tridentino *sess. 24. de reform. c. 1.*

§. I.

De Scientia literarum, requisita in promovendo.

1835. CIRCA istam qualitatem multa salubria præscripta sunt. Jure communi in *tit. c. cum in cunctis*, in promovendo ad Episcopatum, exigitur *scientia conveniens*, nimirum statui, & muneris, licet non sit *eminens, c. nobis 19. modò sufficiens*. Tridentinum etiam *de reform. sess. 22. c. 2.* ait, talem ejusmodi scientiâ pollere debere, *ut satisfacere possit necessitati muneris sibi imponendi*. Et quamvis absolute loquen-

dō, nullus sit idoneus ad Episcopatum; vel ejus administrationem, nisi præter Theologiam Juris Canonici peritiam habeat; & cæteris paribus in concursu Theologus puro Canonistæ præferendus sit, cum talis ex vi scientiæ purè canonicæ, absque Theologia, vix aliquid sciat in iis, quæ pertinent ad doctrinam in fide, Sacramentorum administratione, & pertinentibus ad forum conscientiæ, ut rectè notat Laymann *cit. c. cum in cunctis à num. 5.* hodie tamen in oppositum multa fiunt; modo imperfectum scientiæ suppleat perfectio charitatis, juxta *c. nisi 10. q. 2. pro defectu derentunt.* ibi: pro defectu quoque scientiæ plerumque potest quis petere cessionem: quia cum ipsa circa spiritualium administrationem sit potissimum necessaria, & circa curam temporalium opportuna, Præsul, qui commissam sibi debet Ecclesiam regere in utrisque, salubriter ei renuntiat, si scientiam (in qua ipsam regat) ignorat. Tu enim (inquit Dominus) scientiam repulisti, & ego Te repellam, ne Sacerdotio fungaris mihi. Quamquam, etsi desideranda sit eminentis scientia in Pastore, in eo tamen sit competens tolleranda: quia secundum Apostolum, scientia inflat, charitas autem ædificat: & ideo imperfectum scientiæ, potest supplere perfectio charitatis. Cæterum electio non habentis sufficientem scientiam, cassatur per *c. qualiter, 17. h. t.* ibi: præcipue, quia nec donum scientiæ, Pontifici conveniens, fuerat affectus. Postquam nobis præsentastis eundem, sufficienti examinatione præmissa, electionem de ipso factam duximus irritandam, quicquid ex ea, & ob eam factum est, denuntiantes penitus non tenere. Et licet in *c. cum nobis 19. eod.* dicatur, electum pro defectu scientiæ non esse excludendum; non intelligitur tamen pro defectu scientiæ convenientis, ut clarè patet ex textu, ibi: illius quoque literaturæ, licet non eminentis, tamen convenienter electus existit; ubi vides, sermonem solum esse de defectu literaturæ eminentis.

q. II.

De morum probitate requisita in promovendo.

1836. **I**N promovendo ad beneficia morum probitas illi necessaria, cum primis exi-

git, ne sit *criminosus*, quo intelligitur tale delictum, quod depositione dignum est, vel infamiâ notatur, vel censuram, aut irregularitatem inducit; vel ad Judicem per accusationem, denuntiationem, aut inquisitionem est delatum; vel quodlibet aliud peccatum grave publicum, ob quod delinquens in aliorum offensionem incurrit, si necdum publicè emendatum sit, *c. unum, §. unus autem, & ibi glossa V. unde dist. 35. V. Azor p. 2. lib. 6. c. 7. q. 1. & 11.* Ex quo vides, si crimen sit occultum, electionem non esse jure irritam.

Secundò, ne sit *infamis*, jure, aut factò. Nam taliter infamis est jure inhabilis, *c. inter dilectos, de excessibus Prælatorum; infamibus enim portæ dignitatum patere non debent, L. unic. C. de infamibus.* Dignitas autem hic significat quodlibet beneficium; Garcia de *benefic. c. 8. num. 3.* & alii. Qui autem jure sint infames, dicitur *c. infames 16. q. 1. & L. 1. ff. de his, qui notantur infamiâ.* Limita tamen, ut infamia non impediat à consequendo beneficio simplici, & non curato, sic, ut ejus provisio, vel collatio sit ipso jure nulla, nisi annexam habeat aliam inhabilitatem; esse tamen irritandam ab eo, qui potestatem habet, *c. inter dilectos, de excessibus Prælat. & Lessius lib. 2. c. 34. num. 126.* Dixi à beneficio simplici, nam secus est de curato, *cit. c. cum in cunctis, §. Inferiora.* Sed nota, nullitatem collationis, vel provisionis factæ indigno esse penam, natam ex delicto conferentis; adeoque taliter provisum, si perfectum improbitatis tollere possit, ac velit, & lis nulla illi moveatur, in conscientia tutum esse, nec beneficium dimittere teneri ante sententiâ, vel declarationem Judicis secundum dicta.

Not. 2. si provisio, vel collatio facta criminoso, vel infami, vel, ut loquuntur alii, facta indigno, sit irrita ipso jure, beneficium censeretur vacare, ab alio impetrari posse, & Episcopum posse fructus à tempore institutionis ab illo perceptos repetere, tanquam ab eo, qui nunquam canonicè institutus fuit. Cæterum inter eos, qui defectu probitatis à promotione ad beneficia, etiam electivè, rejiciuntur, inter Canones Apostolorum numerantur deservientes alexæ, ac ebrietatibus, nisi desinant; *c. Episcopus 1. distinctione 35. afflu-*

entes delicijs, epulis, & lascivijs; c. *Ec-
clesia* 14. ead. Gulosi, c. *Sexto* 8. ead. &c.

§. III.

De legitimis natalibus requisitis in pro-
movendo.

137. **I**llegitimè natus, etsi postulari possit,
si morum probitas, & literarum sci-
entia maculam eluat; tamen eligi non
potest: habetur c. *Cum in cunctis*, 17. h. t.
ibi: & de legitimo matrimonio sit natus;
cui consonat c. *innotuit*, 20. eod. (ibi:
quamvis autem canon *Lateranensis Con-
cilij non legitimè natos adèd persequatur*,
quòd electionem talium nullam esse, &c.)
quamvis si postea legitimè dispensetur su-
per tali defectu, electio convalescat, cum
nullitas in hoc casu sit solùm juris positivi,
& jure naturali teneat. Et hoc verum est,
etiam sine novo consensu Capitularium,
modò talis dispensatio non cedat in præ-
judicium alterius. Not. autem, censeri
legitimè natum, consequenter eligibilem
ad Episcopatum, non tamen Cardinala-
tum, per subsequens matrimonium legiti-
matum; tales enim à tempore nativitatis
fictione juris habentur legitimi, ut dixi-
mus l. 4. tit. *qui filij sint legitimi*; & tenet
Covarruvias de sponsal. p. 2. c. 8. §. 2. nu.
30. De Cardinalibus autem constat ex con-
stit. Sixti V. incip. *Postquam*. Et quam-
vis morum probitas, literarum scientia,
personæ honestas, ac bona fama multum
conducat, illegitimitatis tamen defectum
non supplet, nec Pontificis dispensationem
inducit, ut constat ex verbis c. *innotuit*,
ibi: nam licèt multa hoc casu dispensationem
inducere videbantur, literarum sci-
entia, morum honestas, vitæ virtus, fa-
ma personæ, &c. electionem tamen irri-
tam declaravit Pontifex, ut notat Barbo-
sa ibid. nu. 10. licèt ille defectus sit peni-
tus occultus, ut notat Covarruvias in *Cle-
ment. si furiosus*, pag. 2. §. 3. n. 4. & ideo
necessaria est dispensatio, ad quam obti-
nendam multum juvant merita personæ,
juxta Tiraquel. de pœnis temper. causâ 51.
n. 21. & 150. Not. tamen ejusmodi ele-
ctionem, factam ab Electoribus solùm im-
providè, juvari posse ob merita electi, &
eligentium (esto erraverint eligendò, cum
postulare debuissent) & humilem con-
fessionem electi, qui maluit confiteri ma-

culam natalium, quàm læsâ conscientia
thronum conscendere pastorem; non
quidem ut electio valeat in vim electio-
nis; vel ut dispensetur in defectu electio-
nis: sed, ut Electores non puniantur pœnâ
carendi pro ea vice potestate providendi
Ecclesiæ vacanti; sed postulare permit-
tantur, quem improvidè elegerunt; sic
cit. c. *innotuit*.

§. IV.

An, & qualiter eligibilitati passivæ ob-
stent censura?

Resp. excommunicatum excommu-
nicatione majori nulliter eligi; cum
beneficium sit propter officium, ad quod
talis inhabilis est, c. *postulastis*, 7. de Cleric.
excom. ibi: *Clericis excommunicationis
vinculo innodatis, Ecclesiastica beneficia
conferri non possunt, nec illi valent ea re-
tinere licitè, nisi forsitan cum eis fuerit mi-
sericorditer dispensatum, cum ea non fue-
rint canonicè consecuti*. Illi verò, qui sci-
enter illa beneficia talibus contulerunt,
tamdiu debent à beneficiorum collatione
suspendi, donec super hoc veniam conse-
qui mereantur, ut puniantur in hoc, in
quo delinquere præsumplerunt. Excipe,
nisi fortè collatum sit post appellationem
legitimè factam. Tunc enim non ligat,
c. *ad presentiam nostram*, 16. de appellat.
ubi habetur, quòd excommunicatus pen-
dente cognitione appellationis, absolvi
possit ad cautelam: & si appareat cum le-
gitimè appellasse, non puniatur pro eo,
quòd interim celebraverit divina. Si quæ-
ras, an idem procedat, si sit excommuni-
catus toleratus? Resp. excommunicato
per Extravag. Martini V. (qua licèt fide-
libus cum illo communicare, ac ejus mi-
nisterium petere, & illi ad eorum petiti-
onem hoc præstare) nihil favoris concedi,
adeoque inhabilem esse, ac vitandum, jux-
ta Zoësum n. 27. videri tamen posset eo
casu eligibilis, quo per ejus electionem di-
rectè quæreretur favor eligentium; sed
huic consuli per postulationem posset. Et
quamvis Zoësius cit. velit, non convalescere
electionem secuta obicis ablatione,
cum in principio fuerit nulla, esto absol-
veretur ab excommunicatione, qua stan-
te electus est; probabiliter tamen dici-
tur

1838.

tur oppositum paritate sumpta à matrimonio nulliter contracto propter impedimentum dirimens jure positivo; cum hoc valde probabiliter conualescat impedimento per dispensationem ablato, habitualiter perseverante priori voluntate contrahentium, de quo agimus l. 4.

1839. Si quæras 1. an electio excommunicationis excommunicatione majori sit ipso jure nulla? Resp. probabilius dici affirmative, ut ostendimus l. 5. à n. 1946. quamvis alij probabiliter velint, solum esse irritandam; ita Zoësius, n. 30. & quamvis etiam probabile sit, quod, ut in c. fin. h. r. habetur, ubi talis electio dicitur irritanda, ly irritanda idem sit, ac irrita, eò quod ad susceptionem eorum eligatur, à quorum perceptione à S. S. Patribus est privatus: quia tamen casus pœnalis est, interpretatio stricta facienda est, & à propria significatione verborum non recedendum, juxta dicta tit. 2. ubi egimus de legis interpretat. Similiter dicendum de excommunicato excommunicatione minori, non esse eligibilem, electione saltem firma; cum debeat esse habilis ad susceptionem eorum, ad quæ eligitur, qualis non est taliter excommunicatus, c. fin. de Cleric. excom. ministrante; & Zoësius cit. n. 29. hinc similiter ejus electio est irritanda, juxta Zoësius: et si loco cit. l. 5. probabilius irrita ipso jure dicatur.

1840. Si quæras 2. quid? si eligentes ignorent electi excommunicationem, vel vinculum censuræ? Resp. adhuc esse irritam, vel saltem irritandam. Nam inhabilitas subjecti non oritur tantum ex culpa eligentium, sed maxime ex qualitate subjecti, & natura censuræ; ita Zoësius, n. 32. Nec obstat, quod in c. fin. dicatur, si talem eligant scienter. Nam ibi ponitur potius ad augendum, quam limitandum, ut sensus sit: electionem esse irritandam, non solum quia facta est ab ignorantibus censuram; quia sic defuit voluntarium; sed etiam, si scienter, quia scientia non tollit obicem ex censura, & potius respicit factum eligentium, cui statuitur pœna, si scienter talem elegerunt; sic glossa in c. fin. v. scienter.

1841. Si quæras 3. an suspensus ab ordine, beneficio, & officio eligi possit? Resp. negative, ob rationem datam in n. 1838. ejus tamen electionem non esse irritam, sed ipso

jure irritandam, docent aliqui, & confirmant ex c. per inquisitionem, 26. h. r. ubi male electus dicitur privandus officio; ibi: quatenus eum ab officio Præposituræ penitus amoventes; ergo non est privatus ipso facto; & textus non loquitur de electo, sed scienter indignum eligente, qui propter hoc suspenditur; & si tali electo in beneficio, quod prius habuit, substitutus sit, dicitur penitus removendus. Personaliter etiam interdicti eligi non possunt ad Prælaturam, vel aliud beneficium Ecclesiasticum promoveri, arg. c. cum dilectus, de consuetud. c. fin. de Cleric. excom. Sylvester v. Electio. l. 9. 14. Idem dic quoad electionem tam activam, quam passivam, de violatoribus interdicti tam localis, quam personalis, c. 1. de postul. Prælat. c. is, qui, & is vero, de sent. excom.

1832. Quæstio ulterior est 4. an irregularis sit eligibilis? Resp. quod, licet irregularitas non privet ipso facto beneficijs obtentis (Abbas c. nisi, de renunt. n. 4.) ponat tamen inhabilitatem ad obtinenda munia Ecclesiastica. Et quamvis aliqui velint, quod irregularitas subjecti non reddat sic affecti electionem passivam de rigore juris nullam; affirmativa tamen securior est, & in praxi recepta, ut notat Zoësius cit. n. 36. Et quia inter irregulares numerantur hæretici, apostatæ, & schismatici, de his idem dicendum venit.

1843. Quæstio 5. an ad Prælaturam inhabilis sit, habens liberos; Resp. negative, quia nullus textus juris eos inhabilitat. Nec obstat c. de syracusana, dist. 28. Nam ibi hæc circumstantia non ponitur, ut inhabilitas, sed tantum datur consilium, ne facile tales admittantur, ut propter liberos bona Ecclesiastica non deperdantur, quem metum facile sanat personæ qualitas, & c. sunt, 12. q. 1. & Abbas. in. c. 1. de testam. n. 2. Not. tamen in petitione confirmationis, eam qualitatem esse exprimendam; quia cum posset ponere impedimentum, faceret confirmationem surreptitiam; sic Zoësius de elect. n. 38. quod maxime procedit, si habeat liberos illegitimos.

1844. Quæstio est 6. an ambitiosi eligi possint? Resp. eorum electionem prohiberi. Hinc si electus absolute consentiat in electionem sui ipsius, non ut faciendam, sed ut factam, ante Capitulare decretum electionis formatum, & publicatum, irrita censetur

setur electio propter ambitionem, c. *cum post petitam*, 46. h. t. & ideo glossa ibid. V. *requisitum*, docet: si quis consentiat, priusquam electus fuerit, etsi requisitus, cassatur electio propter ambitionem. Hinc, qui seipsum eligit, ambitiosus censetur, ideoque indignus, c. *scripturis*, 8. q. 1. cuius rubrica, seu summa c. sic se habet: *locus regiminis sicut desiderantibus est negandus, ita fugientibus est offerendus*: & qui professionem in Religione edit ob spem assequendae Prælatuæ, eo ipso indignum se ostendit, ut proinde eligi non debeat; & electio reprobari possit; ita sumitur ex textu c. 38. h. t. ubi Pontifex purificationem exigit, quod *nulla ambitione inductus fuerit*; & tradit Abbas hic, n. 2. Ambitionis autem satis apertum argumentum est, si quis ipse, vel per Amicos Electores, precibus sollicitat, ut in ipsum sua suffragia dirigant, ut habetur c. 26. h. t. id, quod hodie frequenter evenit, sed non bene.

1845. Quæstio est 7. an eligibilitati obstet retentio plurium beneficiorum? Resp. eum, qui plura beneficia curata, vel plures personatus, seu indignitates tempore electionis absque dispensatione sedis Apostolicæ simul tetinet, ad Prælaturam, vel aliam dignitatem eligi non posse, & electionem ipso iure irritam esse, tanquam electionem *indigni*, c. *dudum*, 54. de elect. §. *nos igitur*, ibi: nos igitur dictam excusationem, utpote frivolam, nullatenus admittentes, vobis dedimus in mandatis, ut, si constaret, quod *idem post receptum Archidiaconatum prædictum, curam animarum habentem, præfatas parociales Ecclesias, electionis tempore retineret, nec ostenderet secum per sedem Apostolicam super hoc dispensatum, electionem illius auctoritate Apostolica cassaretis*. Not tamen eum, qui ita deliquit, sine dispensatione retinendo plura beneficia, habilem esse electionis, si tempore electionis beneficia incompatibilia dimisit, nec cassandam ejus electionem; quia crimen per penitentiam purgavit. Nam ad meliora conversum, nequaquam prior vita commaculavit, c. *nunquam*, dist. 56. sed hæc intellige jure antiquo; nam jure novo per Extravag. *Execrabilis*, §. *porro*, de præbend. Joannis XXII. ipso jure privatus est non tantum utroque beneficio prius obtento,

Tom. I.

sed etiam *ineligibilis est ad quodcunque beneficium Ecclesiasticum obtinendum*. Nec obstat, quod Pontifex dicat: vobis dedimus in mandatis, ut electionem illius (qui nimirum plura simul beneficia incompatibilia tempore electionis retinebat) *cassaretis*; hoc enim intelligendum est, de cassatione per declarationem electionis nulliter factæ.

1846. Quæstio est 8. an eligi possit extraneus, seu qui non est de gremio talis Ecclesiæ? Resp. 1. quando in Collegio adest persona idonea, non posse *obtrudi* extraneum in vitis Canonicis, c. *Bona*, 4. de postul. Prælat. ibi: *non poteramus, salvâ conscientia, eidem Ecclesia in alia persona, quæ de Regno Hungaria originem duceret, congruè providere, nec vellemus ei præficere alienum, quamvis honestius videretur, si Suffraganeus ad Metropolim suam accederet, quam Archiepiscopus ad metropolim transferetur, partem tamen eligimus potiore*. c. *nullus*, 13. dist. 61. ibi: *nullus in vitis detur Episcopus; tunc autem alter de altera eligatur Ecclesia, si de civitate ipsius Clero, cui est Episcopus ordinandus, nullus dignus (quod evenire non credimus) poterit reperiri*. Primum enim illi reprobandi sunt, ut aliqui de alienis Ecclesijs merito præferantur. Habeat unusquisque fructum suæ militiæ in Ecclesia, in qua suam per omnia officia transegit ætatem. In aliena stipendia minime alter obrepit; nec alij debitam alter sibi vindicare audeat mercedem. Sit facultas Clericis retinendi, si se viderint prægravari, & quos sibi ingeri ex transverso agnoverint, non timeant refutare. Qui etsi non debitum præmium, vel liberum de eo, qui eos restitutus est, debent habere iudicium; sic Celestinus Papa in *cit. c. nullus*. Ex quo sequitur, si nullus è Collegio idoneus reperiat, posse eligi extraneum ad Episcopatum, vel aliam Prælaturam sive regularem, sive sæcularem, c. *cum nobis*, 19. h. t. ut colligitur in integra lectione; & concluditur à fortiori, præsertim, cum tali casu adsit necessitas; quod etiam suadet, si utilitas Ecclesiæ major speratur ab extraneo, ut si ob singulares virtutes, & qualitates majus Ecclesiæ profuturus existimetur.

Ecc

Resp.

1847. Resp. 2. validam esse electionem extranei, etsi è gremio aequè idoneus haberi possit, factam vel à toto, vel à majori, & saniori parte Capituli, modò non obstat aliud impedimentum Canonicum. Nam nullibi talis electio reperitur cassanda; & eligendi *de gremio* principaliter in favorem Capituli introductum est, cui ipsum renuntiare potest, constat ex c. *cùm nobis*, 19. & c. *cùm inter*, 21. de elect. ubi, licet contra electum ex *Ecclesia extranea* quidam opponeret, non oportere ex alia Ecclesia (cui providendum est) reperiatur; Pontifex nihilominus illam electionem confirmavit, factam à majori, & saniori parte Capituli; ex quo sequitur, licet honestius esse videatur, si Canonici Prælatum ex propria Ecclesia eligant, dummodo aliquis idoneus ad sit, tamen id necessariù non esse; cùm juri suo in hoc renuntiare possint: ideòque validam fore electionem extranei, si fiat à majore parte, uti contra Gloss. hinc V. *aliam*, Imolam nu. 4. tradit Antonius nu. 25. Abbas nu. 8. & sumitur ex c. *à nobis*, 19. h. t. & ex hoc textu: quando Pontifex omnes contra electum factas objectiones, præter eam de morbo epileptico, tanquam frivolas rejecit.

1848. Sequitur 2. Episcopum alterius Ecclesiæ non posse eligi, sed debere postulari; Prælatum autem inferiorem Episcopò, pariter alterius Ecclesiæ, non debere postulari, sed posse eligi ad Episcopatum alterius Ecclesiæ. Nam hic non est spirituali matrimonio copulatus Ecclesiæ, in qua est; secus ille, sic Abbas in c. *cùm inter*, cit. n. 1.

1849. Dices: vis, seu potestas Capitularis residet in duabus partibus Capituli, L. *nulli*, 3. cum. seq. ff. *quod cuiusque univers. nomine*; ergo ut valeat electio extranei, non sufficit factam esse à majori parte. Resp. per dictam legem aliud non intendi, quàm duas partes Collegij debere esse præsentem, ut Collegium censetur esse congregatum; postquam autem est congregatum, & Capitulares non concordant, potestatem Capitularem esse penes majorem partem; sic Abbas cit. n. 6. imò interdum etiam penes minorem, ut dicemus in seqq.

* * *

ARTICULUS IV.

De his, quæ præcedunt electionem.

1850. **A**ntequam ad electionem procedatur, requiritur, Ecclesiam, de cujus eligendo pastore agitur, *vacare*, seu verè viduatam esse suo Pastore, c. *quia propter*, 42. h. t. ibi: *Ecclesijs viduatis*. Hinc amissio beneficij fit per *vacationem*, quæ à Latinis dicitur *cessatio*. Sicut enim apud Cæsarem 4. *bell. Gall. agri vacare* censentur, quando nihil proferunt, nec excoluntur; ita beneficium in jure *vacare* dicitur, quando omni possessore destitutum est, proindeque nemini prodest. Sic *vacans locus* appellatur, qui caret corpore, quo repleri solebat: in quo sensu Martianus L. *qui cetu*, §. *ult. ff. ad legem Juliam, de vi publ.* mulierem viduam dixit *vacantem*; aliud est *vacare*, & aliud *finiri*: nam Beneficiarij obitu beneficium *vacat*, quia non perit, sed possessore caret: pensio verò morte pensionarij non *vacat*, quia *finitur*, ac desinit.

1851. Not. autem 1. *vacationem* beneficij esse triplicem, seu, beneficium *vacare* dici tribus modis, scilicet aut facto tantum, aut jure tantum, aut facto simul, & jure. *Facto tantum* vacat beneficium, quando beneficiarius amittit possessionem, sed non titulum: ut si vi ab illius possessione deiciatur; *jure tantum* vacat, quando quis autoritate canonis, aut juris ita beneficiò privatus est, eò quòd quippiam fecerit, ut sine monitione, sine citatione, & sine ulla alia sententia privationis, possit illud Ordinarius conferre; quanquàm is, qui ipso jure privatur, possideat facto beneficium. *Facto simul, & jure* vacat, cùm obitu beneficiarij vacat: vel cùm quis illud deponit, & nondum est alteri collatum. V. Azor p. 2. l. 7. c. 15. ubi multos alios modos sub prædictis ponit.

1852. Not. 2. *vacationis* appellatione juxta Felinum in c. *Licet undique*, sub num. 2. *de offic. delegati*, & gloss. V. *vacabunt*, in c. *si propter*, de *rescript. in 6.* contineri omnem vacationem, seu vacandi casum. Ideo beneficium dicitur *vacare* tum per mortem, tum per resignationem, tum per privationem, ut docet Flamin. *de resig. l. 1. q. 5. nu. 4. & l. 8. q. 7. nu. 136.* Ampliatur etiam in materia pœnali per Staphil.

phil. in litteris gratia tit. de varijs mod. vacan. num. 6. & Menochium de arbitr. casu 201. n. 100. & in odiosis, qualia sunt rescripta ad beneficia propter ambitionē, ut tenet Nicolaus Garcia de beneficijs p. 11. c. 1. n. 84. Quare si in supplicatione fiat simpliciter mentio de vacatione, non expresso vacandi modo, continetur omnimodis vacandi, atque adeo impetrans beneficium vacans, illud consequitur, quocunque modo vacet, ut ex Baldo tradunt Mandos, ad Lap. alleg. 6. nu. 5. & Barbat. conf. 82. col. fin. V. non obstat, resol. 4. Item expectativa de beneficio vacaturo complectitur omnem vacandi modum, juxta Garciam p. 11. c. 1. n. 3.

1853. Not. 3. Ecclesiam viduatam in jure dici illam, quæ vacat morte pastoris; sic sumitur in c. ne pro defectu, de elect. ubi æquiparantur Ecclesia Cathedralis, & Regularis, statuiturque, ut ultra tres menses Prælati non vacet. Notat verò ad hunc locum Sylvester V. electio, 2. n. 3. vocem viduata in stricta significatione accipi pro Ecclesia destituta sponso, qualis est sola destituta Episcopo: nam solus Episcopus vocatur sponsus: at in citato loco sumi minis strictè, utpote in materia favorabili.

Not. 4. Ecclesiam, seu beneficium vacare de jure primò per naturalem pastoris ejus mortem, ut est commune, vel civilem, seu juridicam. Hæc contingit 1. per ejus depositionem factam ob aliquod crimen, v. g. ob simoniam; 2. ob crimen falsi; 3. ob crimen læsæ Majestatis. Contingit 2. per renuntiationem Pastoris; 3. per ejus translationem ad aliam Ecclesiam; 4. per ejus transitum ad Religionem cum licentia summi Pontificis, &c. Si autem Ecclesia vacet non de jure, sed solum de facto (ut si quis vi dejectus sit) alius subrogari non potest; Tholosanus de elect. c. 13. nu. 1. Sede autem, vel Ecclesiâ non vacante, prohibita est electio, ne detur occasio desiderandi mortem ejus, in cujus locum quis novit se successurum, c. 2. & 3. de concess. prebend. & Trident. sess. 24. de reform. c. 19. Ex eadem ratione, pactum, de futura successione, reprobatur, l. fin. C. de pactis; quibus positis, cum, antequam ad electionem procedatur, plura præmitti debeant, de singulis dicendum venit in seqq.

Tom. I.

§. I.

An vivente Prælati liceat Canonicis collegialiter tractare de Successoris electione?

1854. Resp. negativè, ex c. Bone, 36. h. r. §. electionem, ibi: electionem autem Archipresbyteri (quamvis laudabile testimonium perhibeatur de ipso) justitia exigente cassavimus, tum quia corpore dicti Episcopi, nondum tradito sepulture, habuerunt de ipsa electione tractatum contra canonicas sanctiones: tum quia inventus est H. fuisse contempus, licet unus solus extiterit; cum plus in talibus consueverit contempus unius obesse, quam mulorum contradictio in præsentia. Nec prædicta debet dici citatio valuisse; quia cum Episcopi mortem prævenerint, temeraria nimis extitit; & ideo non potuit arcere citatum; sic Innocentius in cit. c. nu. 2. & 3. Censetur autem collegialiter tractare de Successoris electione, citando, seu vocando electores absentes, vel statuendo aliquid circa personam eligendam, vel circa tempus, aut locum, quo electores convenire debeant. Nam hæc potestas illis non competit, vivente Prælati. Et ideo ejusmodi tractatus est ipso jure irritus, quia factus est à non habentibus potestatem quicquam collegialiter tractandi, pertinens ad electionem Successoris vivente Prælati, & constat ex Concilio Bonifacii VIII. relato in c. nullus, 7. dist. 79. ibi: nullus, Pontifice Romano vivente, aut Episcopo civitatis sue, presumat loqui, aut partes sibi facere, nisi tertio die depositionis ejus, adunato Clero, & filiis Ecclesie: & tunc electio fiat. Et citatio ad faciendam novam electionem, si emissa sit ante mortem Prælati, ipso jure irrita est; & ideo non constringit citatum: quia prodijt à non habentibus citandi potestatem. Quare perinde est, ac si nondum constitutus Judex aliquem citet ad diem, in quo jurisdictione præditus erit, invalida est citatio; quia facta à non habente potestatem: itaque in talibus initium spectare oportet: quod enim initio vitiosum est, non potest tractu temporis convalescere, reg. 29. ff. Hinc quando in c. uxore, 17. de sepultur. dicitur, dispositionem factam tempore inhabili, subsistere posse, si conferatur in tempus habile, non

Re e 2

proce-

procedit, si tempore inhabili disponens careat facultate disponendi. Electio tamen post mortem Prælati facta, subsequens ex tali tractatu, non est irrita ipso jure (cùm hoc jure cautum non reperiatur) est tamen irritanda, cùm sit facta contra juris dispositionem, ut colligitur ex c. *Bone*, cit.

1855. Advertendum autem per *tractatum*, hic reprobatur, eum intelligi, qui *collegialiter* fit, quasi ordinandò, aut statuendò, siue circa personam certam eligendam, siue circa tempus, aut locum, ad quem electores in proxima electione venire debeant. Talia enim decerni non possunt, sed de non vacante. At verò prohibitum non est *extra Capitulum*, seu collegialem Conventum; vel etiam in ipso Conventu Capitulari, sed incidenter tantum, ac veluti per accidens, mentionem facere de certa persona substituenda post mortem Prælati admodum senis, aut infirmi; cùm talis mentio non fiat in ordine ad decretum definitivum, aut ordinativum; ideoque non habeat rationem *tractatus Capitularis*. Cavendum tamen est, ne mutua promissio, aut pactum intercedat de certa eligenda persona: tales enim pactioes reprobantur. Quare cassari poterit electio postea facta, si ex ejusmodi pactioe originem cepisse appareat.

1856. Cæterum Prælati, adhuc vivens, cum suis Capitularibus tractare potest de sui successoris electione, etiam proposita certâ personâ eligendâ; Innocentius in c. *Bone*, nu. 3. *V. tractatum*; & colligitur ex c. *fin. dist. 79. junct. gloss. V. non possit*; talis tamen consultatio non ligat electores, quin possint alium eligere, cùm non habeat vim electionis, utpotè facta Ecclesia non vacante; nec Episcopus potest sibi successorem constituere, licet ad exitum vitæ pervenerit; nam licet olim Episcopo liceret sibi successorem eligere, ut dicitur c. *si Petrus*, 8. q. 1. tamen secus postea constitutum est, ut habetur c. *Episcopo*, cum seq. 8. q. 1. ibi: *Episcopo non licere pro se alium successorem sibi constituere*, licet ad exitum vitæ perveniat. Quod si tale aliquid factum fuerit, irritum sit hujusmodi constitutum. Servetur autem jus Ecclesiasticum, id continens, non oportere aliter fieri, nisi cum synodo, & judicio Episcoporum, qui post obitum quiescentis

potestatem habent, eum, qui dignus extiterit, promovere.

¶ II.

An Capitulares valide successorem eligant ante defuncti sepulturam, vel diem tertium depositionis?

1857. **R**esp. esto decens sit, ut non fiat ante sepulturam Prælati defuncti, c. *Bone*, 36. h. tit. vel ante tertium diem depositionis, c. *nullus*, 7. dist. 79. absolute tamen, valere; quia Ecclesia *vacat* statim post obitum Prælati, & Capitularibus competit potestas eligendi, c. *Episcopo*, 3. caus. 8. q. 1. unde ibi solum dicitur, *non licere*. Si autem necessitas exigeret electionis accelerationem, etiam licita foret; *gloss. hic, V. tractatum*, in cit. c. *Bone*. Nec obstat, quod in c. *Bone*, cassata fuerit electio Episcopi, quia *tractatus de illius electione factus est ante eius sepulturam*. Nam hæc causa fuit tantum impulsiva; non motiva. Cassatio enim principaliter est, quia tractatus ille fuit *ante illius mortem*; & tunc ex electoribus contemptus fuit, nec legitime vocatus, ut notat glossa communiter recepta in c. *Bone*, *V. tractatum*.

1858. Si quæras, an, si electio fieri non posset ante sepulturam Prælati, tempus trium, vel sex mensium à jure præscriptum ad novum Prælatum eligendū nihilominus curreret? Resp. quod non; quia sic non deberet computari à die, vel hora mortis; *gloss. in c. postquam* 1. *V. tres menses*, dist. 50. sed potius à die sepulturæ; quia non valenti agere, non currit præscriptio, L. 1. §. *fin. C. de annali præscript.* & absurdum est, tempus illis currere, qui eligere non possunt, c. *quia diversitatem* 15. *de concess. præbend.*

1859. Si autem quæras, quid agendum sepulto Prælato? Resp. antequam ad electionem procedatur, si non urgeat necessitas statim faciendi electionem, debere Electores, seu Capitulares, qui præsentibus sunt (quales etiam censentur non longè distantes) convenire *in Capitulo*, & diem electionis celebrandæ constituere capitulariter, eumque Electoribus absentibus per literas, vel nuntium, specialiter ad hoc deputatum, intimare. Colligitur, ex c. *cum inter*, 18. h. tit. & ibid *Layman nu. 1. excipe*, nisi alicubi sit consuetudo, ut Decanus, aut senior Capituli, terminum, intra quem, vel diem, quo electio

Electio instituenda fit, decernat, ac designet. Not. autem illi mandato, quo citantur Capitulares absentes, ut constituto die, hora, & loco, conveniant, adjici clausulam: *si non adfuerit in termino constituto, praesentes nihilominus processuros ad negotium ipsius electionis, non obstante ipsorum absentia, & ipsis ulterius non vocatis, esto electio ad alium terminum fuerit prorogata;* ita Tholosanus in tract. de elect. c. 14. n. 1.

Si quæras 2. an ad electionem vocari debeant omnes Capitulares? Resp. vocandos esse omnes absentes, ac etiam praesentes, qui debent, ac volunt, commodè que possunt interesse; sic Innocentius III. in Concilio Lateranensi relatus, c. *quia propter*, 42. h. tit. illi nimirum, qui vel jure, vel consuetudine, vel speciali privilegio, aut alio titulo jus eligendi habent; gloss. in c. *quia propter*, V. *qui debeat*; sic enim textus habet: *statuimus, ut cum electio fuerit celebranda, praesentibus omnibus, qui debent, & volunt, & possunt commodè interesse.* Excipe notoriè impeditos, vel prohibitos ab eligendo, de quibus egimus supra. Si autem adsit aliquis notoriè prohibitus, & ad eligendum inhabilis, nec excludi possit sine periculo scandali, vel metu violentiæ; admitti non debet, saltem sine protestatione, quòd ejus suffragium valere non debeat; Tholosanus cit. nu. 10. Si quis autem sit in quietâ possessione eligendi, vocandus est, licet illi postea moveatur quæstio de proprietate, seu jure beneficii Canonici, c. *in genesi*, 55. h. t. Similiter Canonici Capitulares, absentes studiorum causâ, & existentes in loco, unde congruè vocari possunt, vocandi sunt, Abbas in c. *Bona*, h. tit. num. 3. quia jus eligendi numeratur inter fructus Canonici; Tholosanus cit. nu. 3. Et quoniam in cit. *quia propter*, 42. h. tit. specialiter agitur de solennitatibus, quæ ante electionem præmitti solent, & si per consuetudinem receptæ sint, omitti non debent, quin omittæ electionem vitient, loquendo de his, quæ solùm accidentales sunt; secus, si substantiales: Not. alias esse, quæ sunt de substantia electionis, quæ fit per scrutinium; alias, quæ sunt de substantia electionis, quæ fit per compromissum; alias demum, quæ per viam Spiritus sancti; de quibus omnibus in seqq.

1861. Inter substantialia electionis, quæ fit per

scrutinium, primum est, quòd omnes jus suffragij habentes congregati esse debeant, si velint, & commodè interesse possint. Cujus requisiti duæ partes sunt; prior, quòd Electores collegialiter convenire debeant ad electionem celebrandam; sicut & ad alium omnem tractatum collegialem, sive Capitularem: quia non dicitur universitatis, aut Collegij consensus, aut commune decretum, nisi unâ convenientes tractarint, & consenserint; secus, si sensim, aut separatim, c. *in genesi*, 56. h. t. & docet gloss. in L. *Sicuti*, 7. V. *non debeat*, ff. *quod cujusque Universitatis nomine gestum*: Posterior, quòd omnes Electores, sive jus suffragij habentes, qui volunt, & commodè interesse possunt, vocandi sint; quòd intelligitur, dummodò absentes nesciant, electionem eo die futuram. Qui autem certus est, certiorari ulterius non debet, reg. 31. in 6. quibus positus:

1862. Quæstio est 1. an non tantum omnes, qui habent jus suffragij, & commodè adesse possunt, vocandi sint, sed etiam *quæ commodè interesse non possunt electioni*? Resp. si hi sine periculo vocari non possint, non esse vocandos, cit. c. *quia propter*, junct. gl. V. *commodè*; quo casu reliqui, his etiam non expectatis, ad electionem procedere possunt, c. *sicut*, h. t. ibi: *si tamen sine periculo poterunt convocari*, junctâ gloss. V. *sine periculo*; periculum autem censetur, si interim, dum expectaretur, nasceretur schisma, vel intrusio laicæ potestatis, &c. Nam commune bonum prævalere debet bono privatorum.

1863. Quæstio est 2. an valeat electio non vocatis Capitularibus, qui commodè venire non possunt intra tempus electioni faciendæ præscriptum à jure? Casus esse potest in his, qui à loco, ubi facienda est electio, tantum distant, ut intra illud tempus commodè venire non possint. Resp. valere, esto numerus Electorum praesentium esset minor. Quia si deberent ultra illud tempus expectare, expiraret in illis potestas eligendi, quòd damnosum est, & Ecclesiæ, & Electoribus, c. *cum inter*, 18. de elect. Si autem quæras, quanta loci distantia esse debeat, ut licitè non vocetur *distant* Alij volunt sufficere distantiam ad duas dietas; alij, si sit extra provinciam; alij rectius dicunt, attendendam loci consuetudinem in similibus actibus, & ubi non foret

in hoc puncto consuetudo specialis, vocandum esse distantem, modò sciatur, ubi sit, & utrum intra tempus à jure præfixum electioni faciendæ, adesse possit?

1864. Quæstio est 3. an electio facta, uno ex Electoribus contempto, sit irrita? vel solum irritabilis ad instantiam contempti? Resp. non esse irritam, sed irritabilem; ex c. *quod sicut*; 28. h. t. eos tamen, qui sic elegerunt, non propterea privati potestate pro illa vice eligendi; quia hæc pœna privationis, & devolutionis ad alios, nullo jure est expressa. Unde ad quæstionem: an cassata electione propter contemptum unius, possint Capitulares, unâ cum contempto procedere ad aliam electionem? & prius electum, iterum eligere? Resp. posse; ratio primæ partis est, quia propter illum actum non sunt vel ipsi, vel contemptus: privati potestate eligendi, ut dictum est, ratio secundæ partis est, quia prius electio non fuit cassata propter *vitium electi*; ergo manet eligibilis. Colligitur ex c. *Bona*, junct. gl. V. *expectare*, quâvis Pontifex ejusmodi electores, in pœnam dicti contemptus, privare possit facultate eligendi; gloss. *hic* V. eod.

§. III.

An, & qualiter ab Electore contemptio impugnari possit electio?

1865. Ante resolutionem not. *contemptum* hic dici, qui, cum vocari potuerit, & debuerit, vocatus non est; vel non ita tempestivè, ut commodè venire potuerit; quod verum est, licet vocatio eorum Capitularium absentium, qui vocari debent, non pertineat ad formam substantialem electionis; quia, ut dictum est n. 1863, aliquibus etiam non vocatis, subsistit electio, quamvis ea rescindi debeat, si contempti prosequantur contemptum; c. *quod sicut*, 28. & *si autem*, de *elect.* ibi: *si autem Miridinenſis Episcopus, & Abbas Mellifontis, qui interesse debuerant, non contempti fuerunt, sed ad electionem vocati* (si tamen sine periculo potuerint convocari) sive nequiverint, sive noluerint ad electionem celebrandam accedere: *ipsorum absentia non potuit electionem impedire. Quod si eos vocatos non fuisse, constiterit, sed contemptos: infirmata erit electio penitus, taliter celebrata, nisi postea, pro-*

pter bonum pacis curaverint consentire. Quibus positis:

Resp. si confirmatio nondum sit facta, contemptos debere prosequi suum contemptum, *intra tempus ipsis datum ad eligendum*; Abbas *in cit. c. quod sicut*, n. 3. sumens argumentum ex c. 2. de *concess. præbend.* ubi contemptus in collatione beneficii, potest contemptum prosequi *intra sex menses*, datos ad conferendum; quamvis rubrica c. *quod sicut*, expressè dicat, contemptum posse prosequi *contemptum etiam confirmata electione.* Et ideo etiam Layman hic n. 9. ait, contemptum petere posse, ut electio, sine ipso facta, *non obstante, quod confirmata sit, rescindatur*, colligi ex hoc c. id, quod etiam tenet Joannes Andreas hic n. 17. & Innocentius n. 4. ex c. *cum dilectus*, 32. eod. quia confirmatio innititur electioni, tanquam canonicè, & legitimè peractæ: si itaque electio ob aliquem defectum rescindenda sit, cadet etiam confirmatio exinde secuta; arg. c. *qualiter*, 17. h. t. Veruntamen si ij, qui contempti fuerant, quando publico edicto ante confirmationem moniti sunt, juxta c. *ult. h. t. in 6. se non opposuerunt*, censeri debent juri suo renuntiâsse, ut postea audiendi non sint.

Ex hoc deducitur, quod contemptus 1866. petere possit cassationem electionis; etiam postquam electio confirmata est, imò etiam post consecrationem electi; nam ut habetur *in cit. c. quod sicut*, licet Archiepiscopus Armachanus jam electus, & confirmatus, & consecratus fuerit, tamen decretum est, ut electio cassaretur ob contemptum aliquorum; electio enim valida, sed infirmata, trahit etiam infirmationem confirmationis, & consecrationis.

Quæres 1. quid dicendum, quando 1867. Capitularis contemptus, post publicatum scrutinium adveniens, adjiciat suum suffragium? Resp. quod non augeat numerum eligentium; per hoc tamen censetur renuntiâsse juri suo, ut non possit amplius prosequi contemptum agendo ad irritandam electionem: at si post publicatum scrutinium, sed ante promulgatum electionis decretum adveniat, potest petere novum scrutinium, & audiri debet, modò sit unus ex his, qui volunt, & possunt commodè interesse electioni.

Quæres 2. an mortuo contempto, suc- 1868. cessor

cessor in beneficio, possit agere de contemptu? Resp. 1. posse, si jus eligendi competit ratione dignitatis v. g. Prælatu- ræ, quia sic contemptus censetur illatus Prælatu- ræ, quæ cum Prælato non extinguitur, c. *si gratiose, de rescript. in 6.* igitur jus vindicandi contemptum, atque adeo petendi cassationem electionis ob contemptum, cum dignitate transit ad Successorem; non autem, si jus eligendi contempto compe- tebat ratione Canonicius, vel præbendæ Capitularis. Nam jus Canonici, eo mor- tuo, vel resignante, transit ad Capitulum, c. *relatum, 12. de testam.* Neque dicas: ergo saltem Capitulares eo casu poterunt contemptum prosequi, ad rescin- dendam electionem; Resp. enim, si sic agerent, proprium factum condemnarent, quod jura non permittunt; con- demnarent enim electionem à se factam; secus est in casu electionis ab alio.

§. IV.

An contemptus possit renunciare contem- ptui?

1169. **R**esp. quòd possit, quia quilibet renun- tiare potest juri suo, L. *Si quis, C. de pactis*, facta hac renuntiatione potest postea nihilominus ob bonum pacis consen- tire electioni, ac eam ratam habere, c. *quod sicut, §. Si autem, h. t.* intellige si prius valuit electio. Eiusmodi tamen renuntiatio non erit licita, si bonum Eccle- siæ postularer, ut contemptus ad cassati- onem electionis ageret; Sylvester V. *electio 1. q. 5. dicto 5.* supposita autem legiti- ma remissione contemptus, non potest Judex, vel Superior, ad quem confirmatio spectat, vel ex officio, vel ad petitionem adversarij, electionem rescindere. Quia quando non agitur de favore publico, sed privato, Judex non potest vel ex officio supplere, vel exhibere officium, si is, cu- jus interest, jus suum non prosequatur, sed remittat, L. *dies, 4. §. hoc autem, ff. de damno infecto.* Jus autem prosequendi contemptum, petendò cassationem ele- ctionis, inductum est in favorem priva- tum. Favori enim publico, seu juri in- ducto in favorem publicum, renunciare non licet, c. *si diligenti, 12. de foro com- pet.* Si tamen contemptus renunciaret *ex fraude*, illicita foret talis renuntiatio,

& Judex ex officio possit rescindere electi- onem non obstante tali renuntiatione, ne illi fraus sua patrocinetur. Neque dicas: glossa in c. *in Genesi, h. t. V. nec premissa duo*, docet, Judicem posse ex officio res- cindere electionem, etiam supposita ren- untiatione contemptus; Resp. enim, intelligi, si facta est cum fraude; non au- tem secus. Sed:

Quæres 1. an Capitularis, qui electio- ni non vult interesse, cum possit, com- pelli valeat, ut intersit? Resp. negativè, nisi specialiter intersit Ecclesiæ, ut omnes adsint, qui possunt. Nam quisque juri suo renunciare potest, nisi vergat in præju- diciu tertij, communitatis, vel Eccle- siæ, Sylvester V. *electio, q. 5. dicto 3. & Abbas in c. quia propter, h. t. n. 4.* Quia tamen Capitulum sede vacante, imò eti- am non vacante, habet potestatem facien- di statuta quædam de rebus, quæ propriè ad ipsum spectant, v. g. de ratione, & mo- do congregandi Capitulum, distribuen- di redditus, ut colligitur ex c. *cum omnes, de constit.* fieri potest per consuetudinem, vel etiam statutum, ut omnes vocati veni- re teneantur, seclusò impedimentò justò. Hinc in casu, quo Capitulares, legitimè vocati, venire nolunt, aut justa ex causa non possunt, ipsorum absentia non impe- dit electionem; quia sic absentes non censentur in numero Electorum, sed ali- eni, c. *cum omnes, junct. gloss. V. alienos, h. t.*

Si autem quæras 2. penes quos in dato casu sit potestas eligendi? Resp. penes præ- sentes, ex c. *quod sicut, 28. h. t. & colligi- tur etiam ex c. cum omnes, cit.* quod ve- rum est, licet præsentibus sint pauciores ab- sentibus; imò licet tantum unus præsens esset, ut constat ex *dict. in preced.* Ta- met si verò in dato casu, quo tantum unus præsens esset, talis se ipsum eligere non possit, propter notam ambitionis, quam incurreret; possit tamen alium habilem, & dignum nominare, ac Superiori con- firmandum præsentare; vel jus eligendi cedere alteri, sive alij Clerico, uni, vel pluribus, quo casu etiam ipse ad Prælatu- ram eligi poterit; Layman *de elect. Præ- lat. q. 36.*

Quæres 3. an vocatus, sed recusans in- teresse tractatui de die electionis faciendæ, rursus vocandus sit ad ipsam diem electi- onis?

1870.

1871.

1872.

onis? Resp. Capitularem citatum ad diem electionis constituendum, sed venire recusantem, non esse rursus citandum ad ipsam electionem, notificandò illi diem electionis faciendæ, si de hoc jam aliunde habet notitiam; secus, si hunc nesciret; ratio primæ partis est, quia eum, qui certus est, certiorari ulterius non oportet; Innocentius in c. Ecclesia, h. t. num. 1. ratio secundæ partis, quia statuere diem electionis, & eligere, sunt diversi actus; unde renuntiatione illius, non censetur renuntiatum huic; excipe, nisi in fraudem noluerit venire ad primum actum, scilicet, ne dies electionis ad ejus notitiam perveniret; tunc enim debet haberi pro vocato etiam ad electionem, gloss. recepta, in c. Ecclesia, V. vocato. Excipe 2. nisi prima vice citatus sit ad totum negotium electionis; tunc enim alia citatione opus non est juxta gloss. receptam in c. 2. de dolo & contumac. V. non teneris, in 6.

1873.

Quæres 4. an Capitulari, qui diem electionis aliunde scit, competat jus agendi de contemptu, si non sit vocatus ad ullum actum ex prædictis? Resp. negativè. Nam quando denuntiatio alicui faciendæ præcisè, ut ei notificetur res aliqua, tunc non debet necessariò fieri scienti, juxta reg. juris, 31. in 6. & tradit Bartolus in L. Emptor, 8. C. de evictionibus: sed in hoc casu denuntiatio electionis faciendæ Capitularibus est præcisè, ut illi, qui volunt, & commodè possunt, electioni intersint, c. quia propter, 42. h. tit. ergo. Dixi præcisè. Nam si ei, cui aliquid denuntiandum est, ex ea notitia incumbit aliquid faciendum, non obstat, jam sciri. Sic Emptor venditori denuntiare debet, sibi motam esse litem super re vendita, esto venditor sciat; quia debet ei denuntiari, ut sciat, qui se defendat, L. 1. de periculo, & commodo rei vendite.

q. V.

An Capitulares presentes, possint absentibus præfigere certum terminum electionis, etiam breviato termino juris?

1874.

Resp. posse, si adsit justa causa, & saltem duæ partes Capituli in hoc conveniant. Quia quando Collegium, seu Ca-

pitulum est in congregando, vis, seu potentia Capitularis consistit in duabus partibus, L. nulli, 3. cum seq. ff. quod cujusque universitatis nomine; & jus, certum tempus electioni præfixit, in favorem Collegij; Abbas in c. cum nobis, h. t. nu. 9. Sed hoc intellige, quando jus convocandi est penes Capitulum; nec extat consuetudo in contrarium; qualiter esset in casu receptæ consuetudinis, quòd Decanus, vel Senior Capituli, convocare soleat. Not. tamen, quòd in casu talis consuetudinis, nec Decanus, nec Senior sine consensu Capituli possit abbreviare terminum electionis jure definitum, cum præfixus sit in favorem Capituli. Neque dicas, in dato casu consuetudo dat illi jus congregandi absentes; ergo etiam brevandi tempus jure definitum. Resp. enim, N. conseq. quia consuetudo dans facultatem in uno casu, ad diversum extendi non debet. Quibus positis:

Quæstio est 1. an tempus electionis, jure definitum, possit prorogari? Resp. posse, si aliqui ex Capitularibus, ob justum impedimentum, venire non possint intra illud tempus, vel ob Ecclesiæ utilitatem longius absint, arg. c. ne pro defectu, h. t. ibi: justo impedimento cessante, Layman, c. cum inter, num. 2. h. tit. Si autem presentes, absentibus vocatis, dederunt certum terminum comparendi ad electionem, his non expectatis non possunt procedere ad electionem terminò nondum elapsò, nisi expectando Ecclesiæ damnum, aut præjudicium aliquod evererit. Nam licet illos vocare non tenerentur ampliatio terminò, vocando tamen cesserunt huic juri suo, sed sine præjudicio Ecclesiæ; & gratia absentibus facta, intempestivè revocari non debet, c. unic. de commodat.

Quæstio est 2. an, si qui Capitularium discedant ex Capitulo jam congregato, & revocati redire nolint, reliqui possint ad electionem procedere? Resp. 1. posse, si remanentes faciant duas partes Capitularium, vel saltem majorem partem respectu digressorù, gloss. in c. cum inter, h. t. V. Capituli. Nam postquam Capitulum semel est legitime congregatum, & inter congregatos oritur dissensio, stari debet iudicio eorum, ubi est major pars Capitularium legitime congregatorum, c. 1. de his, quæ fiunt à majori parte Capituli. Unde nota, in dato casu non requiri, ut vocentur iterum,

rum, à Capitulo sponte digressi; paris enim contumacia est, legitime vocatum non venire, & post adventum discedere; intellige, sine necessitate, c. certum, 11, q. 3. & c. 1. de iudicijs. Hinc tali casu, abeuntes ex Capitulo, non censentur, nec numerantur inter Capitulares, Pirhing nu. 137. de elect. Si autem remanentes non faciant duas partes, vel majorem partem Capituli, non possunt procedere ad electionem, vel ceptam profectui. Nam sic potius censentur conventum dissolvere; cum ibi sit Capitulum, ubi est major pars; sic Abbas in c. cum nobis, h. t. nu. 10. excipe tamen 1. nisi appropinquet terminus electioni à jure præfixus; 2. nisi sit speciale periculum in mora. 3. nisi aliud habeat consuetudo, vel statutum; Innocentius in cit. c. cum nobis, nu. 6.

§. VI.

An Elector possit mittere Procuratorem, qui suo nomine eligat?

1877. **R**esp. non posse, nisi tria concurrant. 1. nisi sit absens, & aliàs vocandus esset; 2. nisi justò impedimentò ipse venire non possit, de quo etiam juratus, si exigatur, fidem faciat; 3. nisi uni de Collegio, non autem extraneo, vices suas committat, c. quia propter, 42. §. illud autem, de electione, ibi: illud autem penitus interdicimus, ne quis in electionis negotio procuratorem constituat, nisi sit absens in eo loco, de quo debeat advocari, justòque impedimento detentus venire non possit: super quo, si opus fuerit, fidem faciat juramentò: & tunc, si voluerit, uni committat, de ipso collegio, vicem suam. Excipe, nisi obstet proprium Ecclesiæ statutum, juramentò Capitularium confirmatum, quo contrarium sit decretum; tunc enim etiam tribus illis concurrentibus non potest mittere Procuratorem. Quæ autem in dato casu censeantur justæ causæ impedimenti, definiendū est arbitrio viri prudentis; cujusmodi sunt infirmitas gravis, vel metus ob capitales inimicitias, &c.

1878. Quæres 1. quid dicendum in casu, quo Elector quidem adest, sed ob infirmitatem in loco electionis comparere non potest? Resp. quòd tunc possit constituere Procuratorem ad eligendū loco sui; sic Layman,

Tom. I.

de elect. Prælat. q. 43. Nam ubi justum habet impedimentum, non est privandus usu juris sui, & constat ex c. si quis, 46. h. tit. in 6. ibi: si quis justò impedimentò detentus in electionis negotio nequeat commodè interesse: potest nedum uni (prout dicitur in Concilio generali) sed & pluribus committere vices suas, dum tamen eorum cuilibet det in solidum potestatem; & erit tunc melior conditio occupantis. Si autem ipse malit per se dare suffragium, scrutatores tenentur ipsum accedere, & votum ejus requirere. Tenentur enim inquirere vota præsentium; præsens autem est, & censetur, qui propè in hortis est, vel in civitate, vel in continentibus ædificijs, hoc est suburbij adjacentibus, L. præsens, 5. cum seq. ff. de Procarat. Sylvester, V. electio 1. q. 5. dicto. 1.

Quæres 2. an, si quis egrediatur à loco, ex quo vocandus erat ad electionem, ejus Procurator rejici possit? Resp. posse; quia principalis, procuratorem constituens, debet impedimentò detineri in eo loco, à quo debet advocari, & vocandus fuisset, dum ipsius nomine Procurator agit; Greg. Tholosanus de elect. c. 6. nu. 7. & gloss. in c. penult. h. tit. V. detentus, in 6. Hoc tamen videtur intelligendum de tali egressu, ex quo merito præsumi possit, quòd ipse ad locum electionis venire non impediatur. Cæterum principalis in dato casu procuratori suo tenetur dare speciale mandatū faciendi fidem juratam, seu jurandi in animam suam, de justò ipsius impedimento. Nam aliàs, si Capitulo exigente juramentū, jurare non posset, repelleretur, ut non sufficienter instructus, gloss. V. detentus, c. penult. h. t. in 6. hoc tamen juramentum reliqui Electores possunt procuratori remittere, si velint; tum, quia in favorem eorum iuductum est; tum quia in extraneum possunt totum jus eligendi transferre, c. causam, 8. h. t. ubi electio in Abbatissam, facta per Episcopum, in quem Moniales electrices electionem activam contulerant, approbata fuit ab Alexandro III. ergo multò magis possunt unius suffragium extraneo concedere, loco unius ex Capitularibus; Tholosanus cit. c. 6. nu. 8. sed ad hoc requiritur, ut fiat unanimi præsentium consensu nullo discrepante, arg. c. cum omnes, de constit. & Tholosanus cit. c. 6. nu. 8.

Quæres 3. an Procurator absentis, & impe-

Fff

impe-

1879.

1880.

impediti Electoris possit esse extraneus? Resp. posse de consensu Capituli, si aliunde sit idoneus, arg. c. *scriptum*, 40. h. tit. ibi: si constituitur, de mutuo convenisse consensu, quod ad electionem Patriarchæ septem admitterentur Præpositi, sive per se ipsos, sive per alios, & duo alij ex parte universitatis pro cæteris conventualium Ecclesiarum Prælatis, totque tunc temporis conventuales Ecclesias habuisse Prælatos, quod cum septem Præpositis, & novem Canonicis, quos quidem Canonicos constat in postulatione præfati Archi-Episcopi convenisse, duplo majorem facerent numerum, quam sexdecim Electores Plebani: tu vice nostra postulationem admittas; & ratio est ex num. 1879. Capitulum tamen ad hoc non tenetur; cum compelli non possit, ut extraneo secreta sua pandat L. *Mercatores*, 4. C. de *commerc. & mercator.* ubi sermo est de quavis universitate, seu Collegio, etiam in alijs actibus gerendis.

1881. Quæres 4. quid dicendum, si nullus de Capitulo vult suscipere officium procuratoris pro absente impedito? Resp. quod nec tunc de necessitate teneatur admittere extraneum, sed solum ex honestate, & æquitate. Nam eo casu sibi absens imputare debet, quod nullum invenire de Capitulo possit, qui velit; gloss. in *ð. illud*, V. *venire*, in c. *quia propter*, 42. h. t. Nam *nemo invitus Procuratoris officium suscipere cogitur*, L. *invitus*, C. de *Procurator.* Et tali casu absens (licet nullus de collegio velit esse procurator ejusdem: nec ipse nolente capitulo extraneum valeat deputare) non poterit aliquatenus per literas exprimere votum suum, quod non est ante scrutinium, sed in ipso scrutinio secreta, & sigillatim tantummodo exprimendum.

1882. Quæres 5. an Elector absens, & legitime impeditus, constituere possit sui loco plures procuratores? Resp. posse, etiam plures in solidum, sic, ut singulis committat in solidum, eligendi potestatem, adeoque unus possit eligere sine altero; quamvis omnes simul non sint admittendi, sed is, qui prævenerit. Si autem simul omnes admitti velint, is admittendus est, quem Capitulum, vel major pars designarit: si Capitulum non consentiat, is præferendus erit, qui prius in literis, seu instrumento procuratorio scriptus est: si verò nullus in

solidum procurator constitutus est, neuter admittendus est, quia possent vota dare diversis, & sic vitare electionem; c. *si quis*, 46. de *elect. in 6.*

1883. Quæres 6. an procurator constitutus possit alium eligere nomine suo? alium nomine principalis? quæstio procedit, si procurator constitutus, sit Capitularis, seu de gremio, & consequenter jure suo habeat votum activum? Resp. non posse, nisi habeat mandatum speciale de certa persona, c. *si quis, de elect. in 6.* ibi: porro eum unus est procurator simpliciter constitutus: *si is unum suo, & alium Domini sui nomine, in scrutinio nominandum duxerit, nihil agit: nisi de certa eligenda persona sibi Dominus dederit speciale mandatum;* tunc enim in illam ejus, & in aliam suo nomine licite poterit consentire, gloss. ibidem, V. *nihil agit.* Cæterum procurator, generaliter constitutus, alteri delegare non potest; secus ille, qui habet mandatum speciale. Nam quando eligitur procurator, cum mandato generali, censetur electa industria personæ, ejusque discretio; secus cum mandato speciali, de certa persona; Tholosanus cit. cap. 6. num. 12. & gloss. in c. *si quis*, cit. V. de *certa*, juncta gloss. marginali, h. t.

1884. Quæres 7. an procurator possit consentire in electionem sub pluribus formis? Resp. quod Procurator cum generali mandato possit compromittere & sub alijs etiam formis, quam scrutinij, consentire; secus, cum mandato speciali. Nam ille est indefinitè constitutus ad eligendū, totumque jus mandantis in eum translatum videtur, arg. c. *Venerabile, in fine de offic. Jud. deleg.* at in mandato speciali sola forma scrutinij intelligitur demandata, gloss. in c. *penult. h. tit. V. de certa.* Potestas autem utriusque Procuratoris, tam generalis, quam specialis, expirat morte mandatis, etiam civili, si ea mors civilis sit talis, ut privetur jure eligendi, tempore electionis faciendæ; ex Clement. *fin. de Procurat.* Tholosanus cit. c. 6. num. 13.

1885. Quæres 8. quid agendum, si nullus Capitularium velit mandatum suscipere; nec Capitulum extraneum admittere? Resp. in dato casu absentem, & impeditum non posse suum suffragium dare per literas; quia suffragia danda sunt non ante, sed in ipso scrutinio, & quidem secreta, ac sigilla-

gillatim, c. quia propter, h. t. & c. si quis, §. ult. eod. in 6. qui autem dat per literas, dat ante scrutinium. Sed not. 1. hoc solum in illis electionibus procedere, in quibus forma scrutinij præscripta est in cit. c. quia propter; & accuratè servari præcipitur: non autem in alijs. Hinc in electionibus Regularium, quæ fiunt per schedulas ob signatas, in urnam projectas, potest absens, vel infirmitate detentus, suum suffragium ita scriptum ad Capitulum mittere; Layman in c. penult. de elect. in 6. nu. 3. Not. 2. non procedere, si, quod nemo Capitularium velit subire munus Procuratoris, fieret ex fraude, vel conjuratione. Tunc enim locum habet querela contemptus; Tholosanus cit. c. 6. num. 9. Nam omnis fraus ab electione procul abesse debet, c. cum dilectus, de elect. Si autem Procurator constitutus, ex aliquo improvviso casu ad diem electioni constitutum adesse non possit, terminus non ideo est protogandus; quia sufficit, absentes semel legitimè vocatos esse, licet non velint, aut possint adesse; sic Tholosanus cit. & deduci potest ex dictis.

ARTICULUS V.

De formâ electionis.

1886. **U**T electiones ritè fiant, quædam solennitates jure canonico præscriptæ sunt, servandæ tum ante, tum in ipso actu electionis. Ex his quædam sunt præparatoriæ electionis, quæ, ubi consuetudine receptæ sunt, servari debent; omisæ tamen electionem non vitiant; & ideo pertinent ad electionis formam solum accidentalem. Hæ autem sunt 1. ut in die electionis celebretur Missa de Spiritu S. & Electores sacrâm Synaxin sumant; 2. ante horam electionis celebrandæ campana pulsetur ad Capitulum congregandum, ut dicitur c. in causis, 30. h. t. 3. ut ante tractatum electionis invocetur Spiritus S. recitato hymno: Veni S. Spiritus; 4. ut ab aliquo fiat protestatio nomine totius Capituli, quod noli ullum admittere ad electionem, vel ejus suffragium valet, cui non competit de jure jus eligendi; 5. quod omnes absolvantur à censuris ad effectum electionis canonicæ tantum, si adsit aliquis habens talem potestatem; 6. quandoque solet etiam præmitti tractatus, in quo plu-

Tom. I.

res in Capitulo proponuntur, qui digni videntur ad Prælatum, ut dicitur c. quod sicut, 28. h. t. V. Layman; de elect. Prælat. q. 71.

1887. Aliæ porro solennitates sunt substantiales, quæ per se, ac necessariò requiruntur ad electionem Prælati in Ecclesia viduata, præsertim per scrutinium. Tres enim modi sunt eligendi, nimirum, per inspirationem; scrutinium, & compromissum. Per inspirationem fit, cum Electores nulla præcedente consultatione, quasi divini Spiritus impulsu excitati, simul omnes in unum repente consentiunt, ac simul eundem eligunt. Per scrutinium fit, cum præsentibus omnibus, qui debent, volunt, ac possunt commodè interesse, tres de Collegio fide digni assumuntur, qui secretè, ac singillatim exquirant, & capiant suffragia cunctorum; ut pro ratione excessus in suffragijs juxta Canones quis eligatur: est autem scrutinium idem ac investigatio: per compromissum fit, cum plures idonei viri eliguntur, in quos omninò bene eligendi certo modo facultas & potestas transfunditur. Unde, si intra limites acceptæ facultatis elegerint, id manebit a deo ratum, ut etiam, electione minime secuta, re tamen non integra, potestas sibi demandata revocari jure non possit; c. quia propter, de elect. Quid sit concursus electio, quæ habetur Clem. 1. de jure, §. non eodem, exponit Alexan. ad L. suum, §. hodie, ff. de pactis, distinguens duplicem concordiam. Nam altera dicitur plena, & vera re ipsa; quando omnes consentiunt, ita ut nemo dissideat: altera dicitur fictione juris, quando secundum Canones, & leges in electione alicujus requiritur, & sufficit major pars eligentium. Major pars, quam vis dici possit, quæ majori innititur rationi, c. multis, dist. 17. tamen attenditur quoad numerum, sicut sanior quoad zelum Judicium. Et ideo electio, quæ alio modo, quam uno ex prædictis peragitur, irrita censetur; & qui ita elegerunt, pro ea vice potestate eligendi sunt privandi, ut dicitur c. cit. his postis.

§. I.

De electione per scrutinium.

1888. **F**orma eligendi per scrutinium, ex plurium Doctorum sensu continet hos

Fff 2

hos

hos actus partiales 1. ut omnes, jus suffragij habentes, congregati sint, si adesse velint, & commodè possint, non utcumque, sed ad actum, pro quo vocati sunt, collegialiter, seu capitulariter celebrandum; 2. ut eligantur tres Scrutatores à Capitulo; 3. ut scrutinium, seu suffragiorum secreta collectio fiat per scrutatores à Capitulo electos; & hæc est electio privata; 4. ut fiat scrutinij publicatio; 5. suffragiorum collatio; 6. decretum Capitularis, seu communis electionis, ac ejus promulgatio; de his porro singulis in seqq. & quoniam de vocandis Electoribus jam in præcedentibus actum est:

1889.

Quæres 1. qui, & quot esse debeant Scrutatores? Resp. debere esse tres viros, fide dignos, electos ex, & à Collegio, seu Capitulo legitime congregato; ita habetur in c. quia propter, ibi: *assimantur tres de Capitulo, fide digni*. Sed not 1. numerum, ut scrutatores sint tres, aliquorum opinione non pertinere sic ad formam, ut si eligerentur plures, vel pauciores, electio eo titulo irrita foret, vel irritanda, modo electi tales sint, ut fraus impediti possit, vel fieri non possit, ut ait gloss. in c. quia propter, V. sanior, quod videtur intelligendum quoad numerum ternariò pauciorum in casu, quo totum Capitulum consistit in personis paucis; non autem, quoad numerum majorem propter periculum, vel fraudis, vel secreti; idque ex communi sententia, & praxi in consulendo, & judicando. Not. 2. etiam esse probabile, extraneum quoque, modò non sit laicus, posse scrutatorem constitui. 1. quia extraneus de consensu Capituli potest admitti ad eligendum, esto jure communi Electores debeant esse de Collegio; 2. quia sic usu receptum est in pluribus Ecclesijs Germaniæ; gloss. in c. quia propter, V. sanior, & V. viris. quamvis autem aliqui velint contrarium expressum esse in c. quia propter, & pateat ex isto textu, ibi: *tres de Collegio*; consuetudo tamen obtinuit, saltem in aliquot locis, ut scrutatores non ex Capitulo, sed aliunde sumantur exactò juramento de fide, & taciturnitate; sic Laymann l. 4. tr. 2. c. 13. nu. 6. & si justa causa subsit, etiam re non integra mutari possint scrutatores; sic Abbas in c. quia propter, §. vel saltem, nu. 1. ut si viderentur esse valdè inhumani, aut partiales; aliàs

ab illis adjunctà causà appellari possent; ita Pirhing cit. de elect. nu. 164. Juramentum porro illud, ubi in usu est, in manibus ejus, qui Capitulo præest, aut ab eo mandatum habet, præstandum est, ut notat Rodriquez tom. 2. qq. regul. q. 52. a. 3. quibus adde, scrutatorem, qui electioni interest, non hoc ipso jus suffragij habere; potest enim fieri, quòd quis præscripserit jus electioni interessendi, sed non suffragandi; hæc enim jura separabilia sunt; sic Layman in c. Cumana, 50. h. t. n. 5.

Quæres 2. quo ordine scrutinium fieri debeat? Resp. quòd hòc, ut scrutatores secretè, singillatim, ac diligenter ipsos Electores scrutentur, hoc est, vota cunctorum exquirant, ut habetur in textu c. quia propter, vel ut singuli seorsim coram scrutatoribus, & ab eis interrogati, eum dicant, quem electum volunt, & unus scrutatorum id annotet: vel verò, si unusquisque eligentium in schedula votum suum scribat secretè, & scriptum clausum tradat scrutatoribus, ita ut neque ipsis notum fiat. Dixi, eum dicat, seorsim ab alijs, qui nimirum sunt de Capitulo; non autem alijs, qui necessariò, vel utiliter interesse possunt. Durante autem hoc scrutinio à scrutatoribus adhiberi possunt testes, & Tabellio, ad tollendam omnem fraudis suspitionem, ut notat Innocentius hic num. 1. & Abbas nu. 14. Diligenter, quòd fiet, si, ubi scrutinium fit voce, ipsi scrutatores, vel unus ex ipsis deputatus, vel Tabellio, unà cum illis adhibitus, vel loco ejus duo testes (qualiter fit in judicijs, c. quoniam, de probati) vota singulorum Electorù in scriptum redigant, c. quia propter, ibi: *& in scriptis redacta*. Not. autem, quòd Tabellio debeat esse Clericus, sed possit esse laicus; quia scribendo nullam potestatem exercet, sed nudum ministerium temporale; Abbas in c. quia propter, nu. 6. & hæc pertinent ad scrutinium, ut fiat diligenter, ut dicitur in c. quia propter, de quo sup. Ordinatè, nimirum ordine servato, collectionem votorum, seu suffragiorum incipiendo ab illo, qui præest Collegio; deinde, si scrutatores sint de Collegio, à se ipsis mutuo; & sic ordine ab alijs, secundum prærogativam, & gradum dignitatis. Si duo essent paris gradus, præcedit, qui antiquior est, vel prout fert consuetudo; vel rectius

rectius, si scrutatores (ex suppositione, quod habeant jus suffragij) prius dent sua vota; postea is, qui præest Collegio, ac tandem reliqui secundum ordinem. Ubi sunt tres; reliqui duo exigunt à tertio, postea is cum altero, ab alio; ac tandem ab ultimo priores duo. Si autem sint tantum duo, unus vicissim alterius suffragium scrutabitur.

1891. Not. autem 1. non ob stare, constitui à Capitulo alios, qui exprimant Scrutorum suffragia; ut docet Tholosanus *de elect. c. 16.* Not. 2. postquam exquisita sunt suffragia omnium presentium Electorum in loco Capituli, seu electionis, teneri Scrutatores, si qui ex Electoribus sint in eadem domo, civitate, sed infirmi, ut locum electionis accedere non possint, eos adire, ac illorum suffragia exquirere, iisque exquisitis statim ad locum electionis redire, nisi illi loco sui malint Procuratorem constituere; aliàs enim censerentur contempti; aut electio non esse ab omnibus presentibus; quia tales ex dictis pro presentibus habentur. Not. 3. si propter multitudinem suffragiorum uno die scrutinium absolvi non posset, non ob stare, & unum fore scrutinium, esto sequenti die reliqua exquirantur; ita Pirrhing *de elect. num. 168. in fine*; si autem ante absolutum scrutinium aliquis scrutator moriatur, vel discedat, alius subrogari potest, qui illud perficiat; sic Tholosanus *cit. c. 16. num. 9.* an autem, & qualiter ante scrutinium ab Electoribus juramentum exigi possit, aut debeat? dicemus *infra*.

1892. Quæres 3. quid agendum absolutò scrutiniò, seu receptis jam votis omnium? R. in *c. quia propter 42. h. t.* dispositum esse, ut primùm habentur omnium Electorum suffragia collecta, & in scriptum redacta, *mox* (nullo scilicet alio actu extraneo interposito) *faciendam esse eorum publicationem coram omnibus, à scrutatoribus, vel uno nomine omnium* (aut, his impeditis, ab eo, vel eis, quos Capitulum constituit) *suppressis tamen eligentium nominibus, ut appareat, quisnam, vel qui electi sint.* Hæc publicatio pertinet ad formam substantialem electionis sic, ut eà omisâ, electio corruat; sic Innocentius in *c. quia propter, de elect. num. 6.* Dicitur: *nullo actu extraneo interposito*; si enim secus, electio esset irrita, ut dicitur *c. quia propter*; excipe,

nisi hoc fieret ex industria, & in fraudem Canonis, ut scilicet electio ex intervallo facta, irrita declaretur; quia tali casu valida esset, licet non facta in continenti, *c. publicato 58. h. t. ibi: publicatò scrutiniò, variare nequeunt Electores*, cum sit facienda collatio, & electio celebranda, ad quod per Superiorem, si oportuerit, compellantur. Ex quo habetur, Electores compelli posse, ut statim procedant ad collationem votorum, & reliqua; & quidem ab eo, ad quem spectat confirmatio, si moniti procedere velint. Quapropter, si scrutiniij publicatio differatur, is, qui electum se arbitratur, aut alius quilibet è Capitulo petere potest, ut scrutinium publicetur, *arg. cit. c. publicato.* Et ideo statutum fuit, ut suffragia, postquam in scriptum redacta sunt, suppressis nominibus suffragantium, *mox*, sive in continenti, id est, nullo actu alio interposito, publicentur; quia ante publicationem Electores ab electione sua recedere possunt, non item post publicationem, *c. publicato 58. h. t.*

1893. Quæres 4. quem effectum pariat publicatio suffragiorum? Resp. quòd post publicatum scrutinium Electores variare non possint, hoc est, suffragium datum revocare, & alteri dare; sic Layman in *c. Postquam, 3. h. t. n. 2.* Statim igitur ad votorum collationem progredi debent, & electionem communem celebrare. Quia post scrutiniij publicationem censentur Electores functi officio suo, ipsi à jure concessio. Secus est in his, qui eligunt ex jure proprio, & libero; & non ex potestate Superiori specialiter concessa, *c. publicato, de elect.* Ratio sumitur *ex cit. c. quia propter*, ibi: *& in scriptis redacta mox publicentur in communi: nullo prorsus appellationis obstaculo interjecto: ut is collatione habita eligatur, in quem omnes, vel major & sanior pars Capituli consentit.*

Circa hoc, quod diximus, *Electores, publicatò scrutiniò, non posse variare*, not. intelligi 1. tam de singulis seorsim, quàm omnibus collegialiter in Capitulo congregatis; sic Innocentius, & Hostiensis in *c. publicato, V. nequeunt*; deinde etiam de his, qui post publicatum scrutinium in locum abeuntium, vel discedentium sunt substituti. Tenentur enim eum eligere, cui per publicatum scrutinium est jus quaesitum, ut alius eligi non possit ante

consensum eius requisitum; Fagnanus *in cit. c. n. 22.* demum etiam de Superiore, ad quem ob negligentiam, vel contumaciam Electorum, post publicatum scrutinium, intra præfixum tempus non eligentium, devoluta est potestas eligendi; sic Joannes Andreas hic *n. 29.* Si autem post publicatum scrutinium advertitur, erratum esse in forma, nullo jure cautum est, quod cassata priori electione teneantur ad eundem eligendum; sed potius, eos potestate eligendi pro ea vice privandos esse, *c. quia, propter, cit. §. qui verò; ibi: qui verò contra præscriptas formas eligere attentaverint, eligendi ea vice potestate priventur.*

1894

Not. 2. doctrinam hanc (quod *Electores publicatò scrutiniò non possint variare*) limitari, ut non procedat 1. si publicatò scrutiniò (sive facta, sive non facta collatione) appareat, antequam facta, & promulgata est electio communi nomine, quod plures habeant æqualia suffragia, vel nullus numerum requisitum. Nam tali casu iri potest, vel ad secundum scrutinium, vel in aliquos compromitti, vel minor pars majori accedere; Tholosanus *de elect. c. 16. n. 15. & c. cum in jure, 53; de elect.* sed hic est sermo de electione per Compromissum; limitari debet 2. ut locus sit variationi publicatò scrutiniò, sed ante communem electionem promulgatam, si appareat indignum, seu laborantem defectu canonico electum esse. Nam pœna privationis lata in scienter eligentes indignum eo casu à nullo est contracta adhuc, cum nascatur solum, cum electio est perfecta, & completa, *c. perpetuò, 7. de elect. in 6.*

Cum enim dubitatum fuisset, utrum pœnas decretas in *c. Cum in cunctis, de elect.* incurrant Electores, si in personam indignam vota sua scienter dixerint, sed electio communis secuta non sit, quamvis scrutinium publicatum? hanc quæstionem definiens Gregorius X. *in eodem Concilio c. 6.* respondit: tametsi hi graviter peccarint, & ob id etiam ab Apostolica Sede puniri possint; pœnas tamen *c. cum in cunctis*, decretas contra indignum eligentes in hoc casu Capitulates non incurrunt: ideòque ad aliam electionem procedere possunt, imò debent; ratio responsionis est, quam hic affert Joannes Andreas, quia

pœna intelligi debet cum effectu, *c. relatum, de Clericis non residentibus*: isti autem non processerunt ad electionem, quippe quæ post publicatum scrutinium nomine Capituli communiter fieri debet: ergo non incurrunt pœnas decretas contra eligentes indignum. Textus sic habet: *perpetuò sanctionis oraculo declaramus, quòd scienter in electionibus nominantes indignum, propter suffragium in scrutinio præstito (nisi ad eò in eo persisterint, quòd ex votis eorum communis electio subsequatur) nequaquam eligendi potestate privantur.* Licet pro eo, quòd indignum nominandò, scienter contra conscientias suas agunt & divinam vindiectam, & Apostolicæ ultionis metum (quem qualitas facti suaserit) possint non in merito formidare.

Si quæras, quid dicendum, si in aliqua Ecclesia consuetudine, vel privilegio obtentum sit, ut per suffragia à singulis præstita, & publicata in Capitulo electio perficiatur ejus, qui majorem Collegij præsentis partem habet? Resp. in hoc casu Electores incurrere pœnas, *c. cum in cunctis cit.* si tali modò indignum scienter elegerint; quia ea constitutio ab Alexandro III. generatim edita est *contra eligentes indignum*, antequam forma electionis ab Innocentio III. in *c. quia propter*, constituta esset.

Limitari debet 3. si per publicatum scrutinium nominatus, juri suo expressè, vel tacitè renuntiet; quia tunc ei nullum fit præjudicium, cui cavendo ceteroquin Electoribus variatò non licet publicatò scrutiniò; id, quòd etiam procedit in compromissariis procedentibus ad electionem viâ scrutinij, in Patronis Ecclesiarum, & in postulatione. Electores tamen ante publicationem scrutinij variare posse, colligitur per contrarium sensum ex *c. publicatò*; quia singulorum electio nondum publicata coram Capitulo, facta solum coram Scrutatoribus, nondum est completa, & collegialiter facta, quòd verum est, esto ante publicationem Scrutatores à loco Scrutinij recesserint.

Not. 3. si post publicatum scrutinium comperiant, aliquem contemptum esse, seu non vocatum, qui vocari debuisset, Electores non posse novum scrutinium inchoare, sed teneri procedere ad collationem votorum, & electionem nominati;

quia

quia suffragatio fuit valida; licet irritari possit ad petitionem, non quidem eligentium, sed contempti. Et si hic scrutinium petat irritari, novum scrutinium fieri debet, si nondum ad electionem communem sit processum, c. *Ecclesia*, 48. de *elect.* Cæterum hæc scrutinij forma in *cit. c. quia propter*, præscripta, non in omnibus Ecclesiis exactè servatur, propter consuetudinem in illis contrariam. Nam in quibusdam, etiam Cathedralibus, satisfactum judicatur, si post juramentum de idoneo, secundum conscientiam suam eligendo, aliquem Scrutatoribus nominent, quin exquiri soleat, quibus rationibus, seu quo Zelo moveantur; sic Layman in *cit. c. quia propter*, n. 6. *¶. veruntamen.*

1898. Quæstio est 5. an, & qualiter facienda sit collatio suffragiorum? Resp. quòd post publicatum scrutinium, statim fieri debeat collatio suffragiorum, c. *quia propter*, ibi: *collatione habita*; hæc collatio fieri debet ideo, ut appareat, quis sit electus à majori, & saniori parte Capituli; si omittatur, electio irritanda est, c. *Cumana*, de *elect.* & Electores pro illa vice privandi sunt potestate eligendi, cum egerint non servatà formà substantiali, ad quam pertinet collatio suffragiorum; fieri debet vel à Scrutatoribus (si ad hoc acceperunt, aut novum mandatum, aut saltem tacitum consensum Capitularium) vel alijs per Capitulum deputatis; Layman de *elect. Prælat. q. 76.* Antequam autem resolvamus, qualiter in specie facienda sit collatio suffragiorum, quæri potest 6. qualia debeant esse Electorum suffragia? Resp. de hoc agi c. 2. de *elect. in 6.* ubi dicitur: *suffragia in electione per scrutinium, quæ sunt conditionata, vel alternativa, & incerta, ipso jure irrita esse, & pro non datis haberi sic, ut omnis deinde vis suffragandi penes alios resideat, qui legitime suffragati sunt.* Ratio autem hujus constitutionis esse videtur; quia, cum isti actus præstentur à Prælatibus Ecclesiasticis ex officij necessitate, ut Ecclesiis, & beneficijs, ex vacatione longiori, detrimentum caveatur, & statim provisum sit; numerantur inter actus legitimos, qui conditionem non recipiunt, neque diem, juxta *reg. 50. in 6.* adeoque purè præstari debent, de quo *V. l. 4. tit. 5. à n. 770.* Et ex hac ratione nec datis Tutoris conditionem, vel diem re-

cipit per *reg. 78. ff. de reg. jur.* Et quoniam non tantum electio, quæ sit per formam scrutinij; sed etiam alium modum, compromissi, &c. item postulatio, est ejusmodi actus legitimus, etiam de suffragijs in istis idem dicendum venit.

Præter hæc not. 1. si quis dicat in suo suffragio: *eligo Titium, si etiam Cajus eum eligat*, suffragium esse conditionatum; si: *eligo Cajum, vel Titium*, esse alternativum; si: *eligo illum, in quem Cajus consenserit*, esse incertum, ut notat glossa in *cit. c. 2.* Secundò, excludi suffragium conditionatum sub conditione non tantum de futuro, sed etiam de præsentì, vel præterito, si id Electoribus sit incognitum; quia tunc continet incertitudinem: si tamen adjiciatur conditio, quæ tacitè, seu suapte naturà inest, votum non rejicitur; ita gloss. in *cit. c. 2. V. incerta*; quia hæc conditio solum exprimit, quòd in actu per se continetur; nec eum suspendit, aut incertum reddit; intellige, si exprimitur, sicut inest, propter dicta *l. 4. à nu. 772. de natura harum conditionum.* Et in specie reprobatur hoc suffragium: *eligo Titium, si ipse consenserit*; quia electus consentire debet *electioni de se factæ*, seu *puris suffragijs de se datis*; quod in hoc casu fieri non posset, ut rectè notat Joannes Andreas in *cit. cap. 2. n. 6.* Not. 3. cum dicitur, suffragia conditionata, alternativa, & incerta rejici, & jus eligendi tunc residere penes alios, qui sua suffragia legitime dederunt, intelligi de suffragijs in scrutinio datis, & postea publicatis. Nam ex his jus oritur celebrandi *electionem capitularem, seu solennem.* Hinc ante publicationem illi possunt errorem suum emendare, arg. c. *publicato*, 58. h. t. Si autem ex puro consensu aliorum non haberentur sufficientia suffragia ad electionem ex eo scrutinio, & eundem esset ad secundum scrutinium, ad hoc admittuntur ii, quorum vota prius rejecta sunt, quia fuerunt conditionata, incerta, vel disjunctiva; gloss. ad c. 2. de *elect. in 6. V. Residente*; ubi autem illa sufficiunt, non videntur Capitulares novum scrutinium inchoare posse; cum (ut hic *cit. c. 2. dicitur, junct. c. publicato*) habitis sufficientibus votis electio mox celebrari possit, ac debeat; his præmissis, loquendò de collatione faciendâ, & ijs, quæ in specie observanda sunt:

Inter

1899.

1900.

Inter quæ primum est, quòd facienda sit collatio *numeri ad numerum*, cum sciri debeat, quis electus sit à majori parte; hæc enim consistit in numero, *per n. 1888.* & habetur ex *c. in Genesi, 55. de elect.* ubi dicitur, *quòd irrita sit electio, quam collatio non præcessit*, vel quæ facta non est à *majori parte Capituli*, vel quæ non fuit *communis*. Ex quo *c. præterea* colligitur, in electione Canonica Ecclesiastici Prælati (non autem in electionibus ad alios personatus, vel beneficia) non sufficere consensus singulares, seu singulorum Capitularium, sed subsequi debere *communem electionem* modo collectivo enuntiatam: *Ego nomine meo, & omnium consentientium eligo, &c.* ita *cit. c. in Genesi, & in c. quia propter, 42. h. t. c. sicut, 21. cod. in 6.* Ratio est; quia ita visum fuit Sacrorum Canonum conditoribus, ut Prælati electio, sicuti non fit à personis particularibus, sed à congregatione, sive collegio; ita etiam verbis explicaretur. Verùm id duntaxat locum habet in Ecclesiasticis electionibus Prælatorum, in quibus necessariò observari debet forma præscripta *in cit. c. quia propter*; non autem in Capitularibus electionibus ad alios personatus, vel beneficia, in quibus sufficit, si consensus à singulis, secundum majorem præsentis Capituli partem, explicentur; cum neque naturali jure, aut consideratà naturâ electionis secundum se, plus requiratur; & hæc est doctrina glossæ à pluribus receptæ *in cit. c. sicut, V. formam.*

1901.

Sed not. *majorem partem Capituli*, seu eligentium hic non dici eam, quæ est *major comparatione aliarum partium minorum*, quæ diversas personas eligunt; gloss. in *c. sicut, V. minorum de elect. in 6.* sed quæ est *major totius Capituli præsentis*, ut constat ex *c. in Genesi, cit.* Facienda est 2. collatio *Zeli ad Zelum*, quo innuitur expendendas esse intentiones, & motiva, quæ exposuerunt eligentes, ob quæ hunc potiùs eligant; si enim attendatur, quo affectu, ex quibus causis in hanc personam consentiant, facillè colligitur, quæ pars *sanior* elegerit, *c. in Genesi, cit.* Facienda est 3. etiam collatio *meriti ad meritum* ipsius electi. Nam ex hoc etiam apparet idoneitas electi, vel quis ex electis sit magis idoneus, & Ecclesiæ utilis futurus, *cit. c. in Genesi.*

1902.

Not. autem 1. si duæ partes eligentium consentiant in unum, licet in alium pars minor vota sua dirigat, opus non esse collatione *Zeli*, & *meriti*, ut dicitur *c. si quando, 9. de elect. in 6.* ibi: si quando contigerit (duabus electionibus celebratis) *partem alteram eligentium duplo majorem numero* inveniri: contra Electores, qui partem reliquam sic excedunt, ad extenuationem *Zeli*, *meriti*, vel auctoritatis ipsorum, reliquis vel electo ab eis, aliquid opponendi omnem præsentem decretò interdicimus facultatem. Si quid autem opponere voluerint, quòd votum illius, cui opponitur, nullum reddere ipso jure: id eis non intelligimus interdictum.

1903.

Ex hoc nascitur quæstio, quæ pars alteri præferenda sit; si una eligentium pars sit major numero, altera vero dicatur esse *sanior*? Resp. distinguendum esse; nam vel una pars in numero valde notabiliter excedit alteram? vel non excedit multum? si primum? pro illo pronuntiandum, modò electus sit absolute idoneus, non obstante, quòd altera, sed notabiliter minor numero, sit *sanior*. Nam in casu, quo alterutra electio admittenda est, præferri non potest ea pars minor, quæ tertiam eligentium partem aut non excedit, aut vix; id, quòd etiam dicendum est, si pars in numero minor, alteram modicum superat spectato merito electi, & eligentium auctoritate; nam propter modicum excessum recedi non debet à communi regula, quæ statuit, rata esse debere, quæ à majori parte Capituli gesta sunt, *c. 1. de his, quæ fiunt à majore*; si autem multum excedat, non propterea valet horum electio activa; cum propterea censeri non possit à majori, & saniori parte Capituli facta; quamvis tunc nec altera confirmari debeat, ex eadem ratione; & pars minor numero, sed sanior, contra illam agere possit, ut altera irrita pronuntietur. Et ideo in casu, quo una pars numero, non tamen multum major staret pro uno; altera verò minor numero, sed sanior, hoc est, spectato merito electi, & eligentium auctoritate major, sed non multum, nulla electio valeret; sed procedendum foret ad novum scrutinium.

1904.

Not. 2. si unus tantum electus fuit, non tamen à duabus partibus eligentium, faciendam esse collationem *numeri*, *Zeli*, ac *meriti*. *Numeri*, an adfuerit sufficiens

nume-

numerus eligentium, an omnes habuerint vocem, &c. *Zeli*, an recta intentione, &c. *meriti*, an electus non habeat impedimentum Canonicum, &c. *Abbas in c. quia propter*, nu. 10. in quibusdam tamen Ecclesijs, præsertim Regularibus, non alia fit collatio, quam numeri ad numerum; reliqua enim ob statum eligentium præsumuntur, & multa ex privilegio non observant in forma scrutinij; *Clem. 1. §. demum, de Verb. signif.* & *Layman in c. quia propter*, h. tit. nu. 8. Hinc si post publicationem scrutinij, circa electum, nulla moveatur quæstio, sufficit collatio generalis, v. g. *iste habet tot suffragia; Electores processerunt bono Zelo; electus propter suas dotes dignus est*; sic *Innocentius in c. in Genesi*, num. 2. & *Abbas*, nu. 7.

cretè, & sigillatim vota cunctorum diligenter exquirant, & in scriptis redacta mox publicent in communi: nullo prorsus appellationis obstaculo interjecto, ut is, collatione habita, eligatur, in quem omnes, vel major, & sanior pars Capituli consentit. Vel saltem eligendi potestas aliquibus viris idoneis committatur, qui vice omnium Ecclesie viduatæ provideant de Pastore. Aliter, electio facta, non valet: nisi fortè communiter esset ab omnibus, quasi per inspirationem absque vitio celebrata. Qui verò contra præscriptas formas eligere attentaverint, eligendi ea vice potestate priventur. Tridentinum autem sess. 25. de Regularibus c. 6. sic loquitur: In electione Superiorum quorumcunque, Abbatum temporalium, & aliorum Officialium, ac Generalium, & Abbatissarum, atque aliarum Præpositarum (quo omnia rectè, & sine ulla fraude fiant) in primis sancta Synodus distinctè præcipit, omnes supra dictos eligi debere per vota secreta, ita ut singulorum eligentium nomina nunquam publicentur. Nec in posterum liceat, Provinciales, aut Abbates, Priores, aut alios quoscunque Titulares, ad effectum electionis faciendæ constituere, aut voces, & suffragia absentium supplere. Si verò contra hujus decreti constitutionem aliquis electus fuerit, electio irrita sit, & is, qui ad hunc effectum se in Provinciale, Abbatem, aut Priorem creari permiserit, deinceps ad omnia officia in religione obtinenda inhabilis existat, facultatesque super his concessæ eo ipso abrogatæ censeantur, & si in posterum aliæ concedantur, tanquam surreptitiæ habeantur.

Circa hæc decreta not. 1. hanc formam, quæ præscribitur in *c. quia propter*, pertinere ad electiones in Ecclesijs Cathedralibus, ut liquet ex rubrica *c. quia propter*, quamvis nigrum, seu textus expressè loquatur indefinitè de Ecclesijs viduatæ; & eam esse de substantia electionis (cùm non servatæ statuatur pæna nullitatis) tenet communis cum Layma in cit. *c. quia propter*, nu. 12. & colligitur ex verbo: *statuimus*, quòd est novi juris inductivum, ut docet *Garcia de benef. p. 3. c. 1. nu. 9.* excipitur tamen 1. privilegium eximens ab hac forma, vel in totum, vel in certis conditionibus; 2. nisi in contrarium præscriptum sit; 3. nisi Electores essent valde pauci, ut

1905. Dixi: si post publicationem scrutinij nulla quæstio moveatur, v. g. an omnes, qui debebant, & poterant, ac volebant, præsentibus fuerint? an fortassè hujus, vel illius votum fuerit validum? vel quia datum ab existente in censura, vel quia fuit dubium, & incertum, &c. an electus non laboret aliquo inhabilitatis vitio, v. g. natalium, defectu scientiæ, morum, Ordinis, &c. Nam tali casu prius, quam fiat communis electio, exacta discussio fieri debet, non quidem per modum judicij, sed solum causâ veritatis cognoscendæ ad præsens negotium ritè peragendum; cujus ratio est ex generali doctrina Abbatis in *c. in Genesi*, h. t. n. 2. dicentis: si in Capitulo inter Capitulares controversia oritur, eam à Capitulo definiri non posse; tamen si ponamus Capitulum jure speciali (v. g. præscriptæ consuetudinis) jurisdictionem in singulos exercere: præterquam si causa (v. g. alicujus Capitularis injuria) admodum notoria sit; alioquin enim Capitulum in causa propria judex esse non potest, *L. n. nic. C. ne quis in sua causa judicet.*

§. II.

An in omnibus Prælatorum electionibus forma scrutinij servanda sit?

1906. Loquimur de illa, quæ præscribitur in *c. quia propter*, §. *statuimus*, ibi: *statuimus, ut, cùm electio fuerit celebranda, præsentibus omnibus, qui debent, & volunt, & possunt commodè interesse, assumantur tres de Collegio fide digni, qui se-*
Tom. I.

servare non possint formam scrutiniij ; 3. etiam consuetudo legitime introducta in quibusdam Ecclesijs Germaniæ.

1908. Not. 2. hanc formam, juxta Imolam in *cit. c. 42. nu. 3.* & alios, servandam esse etiam in electione *Abbatum* ; 2. in electionibus *Prelatorum in Ecclesijs Collegiatis*, qui in illis habent jurisdictionem generalem ; item in electionibus *Prelatorum regularium*, v. g. Priorum, Guardianorum, & similium, juxta gloss. 1. hic & Abbatem à *nu. 7.* nec in his quidquam derogatum esse à Tridentino *sess. 25. de Regularibus, c. 6.* secundum Azor *p. 1. l. 13. c. 10. q. 3.* non autem in electionibus inferiorum, quorum obitu, vel depositione officij, non viduatur Ecclesia, ut ex pluribus notat Barbosa in *cit. c. 42. nu. 7.* nam textus solum loquitur de electione, qua providendum est Ecclesie viduatae.

1909. Sed circa hanc formam in *c. quia propter* præscriptam, in alijs quoque Ecclesijs, præsertim Regularibus observandam, non æquè conveniunt Auctores. Nam, post Tridentinum supra relatam, censent aliqui, hodie sufficere, quòd vota sint secreta ex dispositione prædicti decreti absquè alia forma ; sic enim affirmat Miranda, in *Manual. Prelat. tom. 2. q. 23. a. 15.* asserens, dispositionem textus in *c. quia propter de elect.* modò sublatam esse per Concilium in præfenti : ac rectius negat Azor *cit. Zerola in præxi Episcoporum p. 1. v. Abbatissa, §. 6.* & complures alij apud Barbosam in *cit. loc. Trid. nu. 18.* ex hoc enim, quòd Concilium dicat, omnes electiones Regularium debere fieri *per vota secreta*, non tollit formam *cap. quia propter* ; sed solum ordinat, qualiter deinceps vota danda sint. Quare omnino etiam in his servanda est ; nisi adsit una ex causis excusantibus, de quibus *n. 1907.*

1910. Not. 3. ad ea verba Tridentini (*per vota secreta ita, ut singulorum eligentium nomina nunquam publicentur*) discordare Doctores in assignandis casibus, quibus contingat, Electorum nomina non manere secreta, & consequenter irritò, ac nulliter electionem celebrari. Quidam enim volunt (ut videri potest apud Barbosam *cit.*) non officere, quòd sciatur suffragium unius, vel alterius, sive fiat per malitiam, sive per errorem ; sed requiri, palam fieri majorem partem de nominibus Electro-

rum : sed obstare videtur textus : *singulorum* ; & ideo alij censent hoc decreto caveri, & obstringi tam Electores, quam ferutores, ac demum omnes, qui dant, & recipiunt secretò suffragia, ne permittant aliquid fieri, ex quo publicari possint nomina eligentium (& probabilius, etiam unius) & si tale quid factum fuerit, electionem non valere ; sic Frater Emanuel *2. regul. tom. 2. q. 52. a. 9.* Nam id, quòd Concilium cavere voluit, est satis commune periculum gravium malorum, sæpe nascentium ex notitia, quis consenserit, quis non consenserit in talem personam.

Censet autem Navarr. *de elect. in edit. nov. consl. 9.* electionem per secreta suffragia postulari, vi hujus decreti, solum, quando fit per scrutinium ; non autem si per compromissum ; & in eo casu aded strictè hoc decretum esse intelligendum, ut si post electionem factam in Bullis confirmationis, seu patentibus exprimerentur nomina eligentium, electio esset nulla, refert decisum Castellinus *de elect. c. 4. nu. 61.* & quidem semper, etiam electione confirmata, ut liquet ex textu ; ibi : *eligentium nomina nunquam publicentur.*

ARTICULUS VI.

De electione communi, seu solenni.

1911. Notandum, scrutinium, seu suffragium electionem eligentium coram scrutatoribus, esse quidem electionem, sed in privato ; nam ab hac primum fit suffragiorum collatio, & ista debetè finita, fit electio in publico, per publicationem, & acceptationem, quæ vocatur electio communis, Capitularis, & solennis, prout tumitur ex sæpe *cit. c. quia propter*, & observat Streinius *p. 1. jur. Can. tit. 6. §. 2. nu. 3. & in c. 55. h. t. & §. fin. c. 42. eod.* reprobatur electio non communis, seu clandestina, per quam intelligitur ea, ut notat gloss. *fin. in loc. cit. quæ nondum est publicata in Capitulo* ; & nisi mox publicetur, non valet. 2. etiam illa, quæ fit clanculum, & in conventiculis ; hæc tamen, si non publicetur, non vitiatur, nisi Electores de ipsa non publicanda convenerint. Not. 2. si scrutatores publicationem scrutiniij, seu electionis privatæ de quacunque causa differre vel-

vellent, quemlibet de Capitulo, maxime, qui se electum esse confidit, contradicere, aut litem intentare posse; *Trid. sess. 25. c. 6. Srenius cit.* quibus positus:

1913. Quæstio est, quid petat hæc communis electio? Resp. ut, ubi post suffragiorum collationem apparet, in quem major, & sanior pars, tanquam dignum consensit, formetur decretam electionis, quod omnium nomine, ab uno, vel eo, qui præest Capitulo, vel qui primam in eo voce habet, aut ab illo, qui ad hoc deputatus est, publicè promulgetur, ut dicitur, c. quia propter, ibi: *is collatione habita eligatur, in quem omnes, vel major pars Capituli consensit.* Et hoc decretum communis electionis requiritur in electionibus Prælatorum Ecclesiasticorum, in quibus necessariorum servari debet forma eligendi præscripta in c. quia propter, de elect. in alijs autem Capitularibus electionibus ad inferiores dignitates, & beneficia, sufficit, si singuli Capitulares consensum præsentent, si id habeat legitima consuetudo: secus procedendum erit juxta dicta nu. 1908. qualiter autem formandum, & promulgandum sit? V. apud Pirhing *h. t. d. n. 186.* & tradit Layman in c. 42. *h. t. nu. 9.* sub hac forma: *Ego N. nomine meo, & aliorum eligentium, mihi que consentientium, invocata S. Spiritus gratia, in Episcopum, aut in Abbatem, &c.} huius Ecclesie N. eligo, & electam pronuntio, & coram vobis publico, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, Amen.*

1914. Not. 3. decretum illud, ubi requiritur, statim, & in continenti, à collatione suffragiorum, formari, ac publicari debere; aliàs electionem esse irritam declarandam, c. cum post pettam, 46. de elect. ubi Pontifex electo Lugdunensi rescribens, quia tandem, inquit, examinato (sicut decuit) processu electionis tuæ, invenimus eam post publicationem consensuum, & collationis tractatum, aliquamdiu fuisse protractam, assensumque tuum prius, quam electus fueris, requisitum: electionem eandem (ex ipsius duntaxat inordinato processu) iustitia cassavimus exigente. Dixi, irrita declaranda; nam esto in c. quia propter, electio aliter facta non valeat, non est tamen sensus, quod ipso jure sit irrita, & nullo modo subsistat, sic, ut nec naturalis obligationis effectus sequatur:

Tom. 1.

sed, licet jure naturali subsistat (quia adest majotis partis consensus) non subsistat tamen jure positivo. Ex hoc collig. 1. ad formam substantialem processus electionis spectare, ut post collationem suffragiorum, & publicationem scrutinij, eodem contextu electionis decretum fiat, & publicetur, gloss. in cit. c. post pettam, V. protractam; excipe, nisi aliud postulet necessitas naturalis, ut si uno contextu, propter copiam eligentium, fieri non posset, ac cibus, aut somnus capiendus foret.

Collig. 2. si post publicationem scrutinij, & tractatum collationis, ante electionem communem consensus electi absolute requiratur, dici electionem communem non esse factam eodem contextu; secus, si solum peterent, an consentire vellet, si communiter eligeretur; sic Pirhing de elect. n. 188. §. not. 2. & seq. & habetur ex cit. c. 46. ibi: *quia invenimus assensum tuum prius, quam electus fueris* (nimirum electione communi) *requisitum.* Si autem post suffragiorum collationem electo, vel Electoribus objiciatur aliquis defectus, & appelletur ad Superiorem, nec ulterius procedatur; procedi potest nihilominus ad communem electionem, etiamsi res non liquida, sed dubia sit; quia Capitulares non possunt de illo defectu judicialiter cognoscere: si tamen deinde cognoscatur iusta de causa fuisse appellatum, electio rescindi debet; de quo plura in seqq.

ARTICULUS VII.

De libertate electionis.

1915. Inter ea, quæ publicatò scrutinio possunt 1916. opponi electo, electione privata, esse potest, quod non sit permessa libertas in Electoribus requisita, in electione tam communi, quam privata; pro qua not. 1. consuetudinem contrariam libertati in electione Prælati Ecclesie vacantis, non valere, ut dicitur c. cum terra, de elect. nec illam, per quam tolluntur ea, quæ ad substantiam actus pertinent, arg. c. 2. de consuet. in 6. Hinc jure eligendi, penes Capitulum manente, non valet consuetudo; ut electio sic pendeat ab arbitrio alterius; ut in hujus potestate sit, electum admittere, vel rejicere, c. cum terra, cit. ubi reprobatur à Coelestino III. tanquam redun-

G g g 2

dans

dans in gravamen, & perniciem Ecclesiasticae libertatis consuetudo, qua in terra Hierosolymitana, cum Praelati electio celebranda erat, conventus, ad quem electio pertinebat, duas personas Patriarchae, vel Principis auribus insinuabat, ex quibus ille unum deligere, vel si mallet, totam electionem rejicere posset.

1917. Not. 2. posse per consuetudinem legitimam jus eligendi, competens Capitulo, restringi, vel etiam auferri, & in alia v. g. persona Ecclesiastica, vel dignitate constituti, ut colligitur *ex c. 2. de integr. restit.* ubi Episcopo allegante possessionem juris eligendi Abbatē, & Monachis nihilominus electionem celebrantibus, electio nec confirmata, nec infirmata fuit pendente controversia super jure Episcopo competente; id, quod etiam colligitur *ex c. cum dilectus, 8. de consuetud.* ubi in summa dicitur: *de consuetudine potest iudicari, quod una Ecclesia de gremio alterius tenetur sibi Praelatum eligere.* Et consuetudo est optima legum interpretis. *c. Abbati, 25. de verb. signif.* Hinc etiam per consuetudinem legitimam praescriptam induci potest, quod Conventus eligat duos, quorum unus ab Episcopo approbetur; sequitur a fortiori ex priori numero. Illud tamen not. cum Layman *in c. cum terra, nu. 2.* non posse induci consuetudinem, ut jure eligendi remanente penes Conventum, eorum electio sic pendeat ab arbitrio alterius, ut electus (aut si duo electi, & propositi sint) uterque ab eo rejici possit; nam talis dependentia jure eligendi, stante penes Conventum, est contra substantiam libertatis Ecclesiasticae in electionibus, ut dicitur *cit. c. cum terra, 14. h. t.*

1918. Not. 3. valere consuetudinem, per quam electus intimari debeat Principi, vel Patrono laico *ex cit. c. cum terra, ibi: quo facto* (nimirum, postquam Ecclesiae vacanti de persona idonea est provisum) *non prohibemus, quin Regis, seu Patriarchae, qui pro tempore fuerit, requiratur assensus: sed propter hoc ipsam electionem nolumus impediri. & c. quod sicut, 28. eod.* ubi dicitur: non simplicem nominationem, sed *solemnem electionem* debere Principi exhiberi, ut postulationi praestet assensum; ac *c. sacrosancta 51. eod.* ibi: attendentes itaque, quod *jus eligendi* in collegiata Ecclesia *non cadit in laicum*, & ideo id esset perniciosum exemplo, & redundaret in di-

spendium Ecclesiasticae libertatis: volumus, ut dictum Prioratum liberè possis (non obstante compositione ipsa) sicut alios Prioratus tibi subditos ordinare *dennuntiando Ordinationem factam Patrono, ut suum, si voluerit honestam impetretur assensum.* Ubi tamen nota, eos consensum negare non posse, nisi ostendant Canonicum impedimentum electi; & eo etiam non dato, electionem effectum sortiri; sic Tholosanus *tract. de elect. c. 19. nu. 15.* Layman *de elect. Praelat. q. 22. V. etiam, c. quia igitur, dist. 3.*

Not. 4. licet olim mos fuerit, quod, cum electio Praelati peragenda esset, vocatorum Laicorum mens, & consilium requireretur, ut testatur D. Cyprianus *l. 1. epist. 4.* hodie tamen non permitti, ut *Laici, quantumvis Patroni sint, tractatui electionis se immisceant, arg. c. 1. dist. 63.* ibi: *nullas Laicorum Principum, vel Potentum, semet inserat electioni, aut promotioni Patriarchae, Metropolitanani, aut cujuslibet Episcopi, ne videlicet inordinata hinc, & incongrua fiat confusio, vel contentio; praesertim cum nullam in talibus potestatem quemquam potestativorum, vel ceterorum Laicorum habere conveniat;* sic Adrianus Papa *in 8. Synodo Constantino-* poli sub ipso celebrata. Et ideo irrita est electio Episcopi, Presbyteri, vel Diaconi a Principibus facta, ut dicitur *c. omnis electio, 7. dist. ead.* Hinc esto *in c. quod sicut, 28. h. t.* dicatur, *honestam quidem esse consuetudinem, ut electio a Clericis peracta, Principi insinuetur;* additur tamen, *esse abusum, & pravam Ecclesiasticae potestatis usurpationem, si Principi proponatur aliqui, ex quibus unum eligere possit;* & *c. sacrosancta, 51. eod.*

Quamvis autem Molina *tr. 2. de justit. D. 75. n. 8.* dicat, electionem in Ecclesijs Collegiatis non pertinere ad Patronum, sed ad Capitulum, nisi Patronus, qui Ecclesiam fundavit, aut dotavit, id in patrum deduxisset, fuissetque concessum; Layman tamen *in cit. c. sacrosancta, n. 2.* merito censet, ibi a Molina sumi electionem latissimè, prout idem est, ac *praesentatio*, ut notavimus *n. 1809.* Rationem hujus desumit; quia Molina pro confirmatione suae sententiae adducit Tridentinum *sess. 25. c. 9. de reform.* quod expresse loquitur *de actu praesentationis*, non autem

tem electionis specificè sumpta, juxta n. 1809. nam nulla consuetudine Patronus Laicus, jus eligendi Rectorem Ecclesie Collegiate acquirere potest, secundum gloss. in c. à nobis, 25. de jure patronat. communiter receptam; sic Covarruvias in regul. Possessor, p. 2. §. 10. n. 3. ad hoc enim necessarium est summi Pontificis privilegium; ut constat ex dictis n. 1766. nec enim omnia, quæ acquiri possunt privilegio, possunt obtineri consuetudine; quibus positis:

1921. Quæstio est, an, si Electores, metu gravi, & injusto, cogantur, ut eligant unum ex pluribus, vel certo genere personarum, electio sit jure valida? Resp. esse quidem jure validam (quia non est sublatum illis voluntarium simpliciter) per sententiam tamen Superioris rescindi, & cassari posse, cum careat plena libertate, c. cum terra, 14. h. t. de quo supr. Layman n. 3. Sanchez l. 4. matr. D. 12. n. 20. cujus ratio est, quia per injustum metum injuriam passi, ab, vel contra injuriantem restituendi sunt in eo, quo iniquè spoliati sunt. Cæterum ille, qui alios cogit, certam personam, quam ipse vult, eligere, incurrit excommunicationem lætæ sententiæ ipso facto, c. sciant cuncti, 12. de elect. in 6. Requiritur autem, quod gravamen sit injustum, quod non contingeret, si quis Monasterio negaret elemosynam, aliàs indebitam; quia non elegit eum, quem ipse voluit; Suarez D. 23. de censuris, s. 4. n. 3. Hæc pœna habet locum in casu, quo injustè gravantur non tantum Electores, sed etiam postulantes, præsentantes, confirmantes, instituentes, &c. imò etiam, si eo titulo injustè vexentur Electorū consanguinei, usque ad quartum gradum inclusivè; patet ex illis verbis: *sen alios injustè persequendo*, & glossa V. *consanguineos*: Excommunicatio tamen illa non est Papæ reservata, sed absolvi potest ab Episcopo dicecelano, arg. c. Nuper, de sent. excom. & gloss. in c. sciant cuncti, cit. V. sententia.

ARTICULUS VIII.

Quomodo intelligatur electio facta à parte majori, & saniori?

1922. Quæstio procedit de electione simplici, non concurrente scilicet postu-

lacione. Nam quid dicendum in casu, quo à Capitularibus unus postulatur, alius eligitur, dictum est à num. 1794. quoad præsentem quæstionem notandum ex c. quia propter, h. t. ut quis eligatur (electione nimirum simplici) cum effectu, requiri, quod sit, in quem omnes, vel major, & sanior pars Capituli consenserit. Hinc si electio facta sit solum à minori parte, electio est irrita; quia potestas eligendi est penes majorem, & saniolem partem Capituli; & si confirmetur per decretum Capitulare, adhuc est irrita, licet post hanc illi parti minori etiam accedant reliqui, c. auditis, 29. h. tit. secus est, si accederent ante electionem communem; quibus positis:

1923. Quæstio est 1. quæ censetur pars major Capituli, juxta mentem Capituli quia propter, 42. h. t. ? Resp. quod illa, quæ est pars major absolute totius Capituli presentis, & non tantum, quæ est pars major respectu aliarum partium minorum, c. Ecclesia 48. h. t. cum enim vacante Ecclesia Rothomagensi, convenientes Canonici ad electionem, in diversas sententias, & suffragia divisi essent; & quidam eorum in Thomam consensissent, alij quidam in Cancellarium, cæteri singuli in certas alias personas vota sua direxissent: controversia hæc, seu discordia ad Honorium III. Pontificem delata est, & post multa coram eo proposita, repertum est in primis, quod non major pars Capitularium, absolute loquendo, sed solum comparatione partium minorum, sua vota in Thomam contulerit. Deinde compertum, quod post suffragiorum publicationem, & electionis tractatum, ad electionem processum non fuerit; tamen si enim solemnitas deportationis ad sellam Episcopalem, sive inthronizatio, & quidem post appellationem interpositam, secuta sit, tamen ea pro electione reputari haud debet: eapropter Pontifex id, quod circa Thomam factum est, cassavit; sed neque petitionem eorum, qui in Cancellarium consenserunt, admisit. Unde si ex 30. Electoribus presentibus, decem consentiant in Petrum, novem in Paulū, undecim in Joannem, Joānes haberet quidem majorem partem respectivè, sed non absolute, consequenter ejus electio nulla foret. Not. tamen non sufficere, ut quis legitimè electus censetur, quod in eum consentiat absolute major pars, vel numerus Electorum præsen-

præsentium, sed etiam requiri. 1. quòd *præsentibus sint saltem duæ partes Capitularium*, eorum scilicet, qui volunt, & possunt interesse, alioquin vis Capitularis ad eligendum cessat, ut constat ex *L. nulli, 3. ff. quod cuiusque univers. nomine*; & tradit gloss. ad *L. major, 19. ad municip.* secundo, quòd *quis etiam electus sit à saniore parte*, ex *c. quia propter*, ibi: *in quem major, & sanior pars Capituli consentit*. Nam ideo cassata est electio Thomæ in *cit. c. Ecclesia*, quia non fuit à majori parte; & ideo ad validam electionem requiritur copulativè, quòd facta sit à majori, & saniore parte Capituli, *c. Ecclesia, 57. de elect.*

1924. Casus, ut eum dilucidè exponit Layman, hic erat: cùm Ecclesia Cathalanensis vacaret, convenerunt Canonici, atque diem electionis faciendæ statuerunt, absente G. qui ei conventui interesse noluit; postea adventente die præstito, & dicto G. cùm adhuc absens esset, non vacato, electionis scrutinium factum, & publicatum fuit, atque repertum, quòd quatuordecim N. Præbyterum Cardinalem, septemdecim verò R. Canonicum Remensem elegerunt, cui electioni postea adveniens dictus G. consensum suum addidit.

In hac discordia, ex utraque parte missi sunt Procuratores ad Sedem Apostolicam; & verò pro electione R. allegabatur, quòd quatuor suffragijs alteram electionem superans, majorem Capituli partem (annumerato etiam suffragio dicti G.) habebat; quæ proinde etiam sanior reputari debeat; cùm ubi major numerus est, major etiam Zelus præsumatur.

1925. Ex parte verò adversa oppugnabatur electio R. quòd is in ætate defectum pateretur; nec scientiam sufficientem ad Cathalanensem Ecclesiam regendam haberet: deinde apparere, cùm ii, qui Cardinalem elegerunt, meritis, & auctoritate alios superarent, meliorem eos Zelum habuisse, præsertim habito respectu ad electum, quippe qui maturæ ætatis, & eminentis scientiæ sit. Addebatur ex parte hac, quòd consensus dicti G. (quem pars favens ipsi R. contemptum assererat, quatinvis pars altera diceret, quòd potius ipse Capitulum non adveniando contempserit) cùm non in scrutinio præstitus fuerit, sed postea accesserit, suffragiorum numerum

augere non potuit. Denique verò perpensandum, quòd Concilium generale sub Innocentio III. Papa, quando decernit, electionem invalidam esse, si contra formam in eo præscriptam peccatur, non debet ad contemptum & alia, quæ ad formam spectant, extendi; quale est illud, quod ibidem dicitur, ut omnibus præsentibus, qui debent, volunt, & possunt comodè interesse, electionis processus instituantur; ne alioquin nimia jurium antiquorum immutatio introducat; cùm credendum non sit, Romanum Pontificem, cujus est jura tueri, quod aliàs multis vigilijs excogitatum, & inventum est, quasi uno verbo evertere voluisse.

1926. Postquam hinc inde utriusque partis audita sunt fundamenta, & plenius intellecta, quæstionem Pontifex ita resolvit: *Nos ergo*, quæ hinc inde fuere proposita, plenius intellectis (cùm ex Lateranensi Concilio *in ordinationibus Ecclesiarum major, & sanior pars Capituli exigatur*, & statutum generalis Concilij contineat inter cætera, ut is eligatur, in quem omnes, vel major, & sanior pars consentit) electionem dicti R. non personæ, sed potius electionis vitio (cùm major, & sanior pars non consenserit in eundem) de fratrum nostrorum consilio duximus sententialiter irritandam.

1927. Quæstio est 2. quæ pars dici possit sanior? Resp. quòd ea, quæ eligit majori Zelò, qui desumitur ex animo, sive sincero affectu eligentium sine respectu sanguinis, amicitæ, vel utilitatis, sine sollicitudine precum, secundum merita personæ eligendæ; item ex auctoritate, prudentia, experientia, dignitate, & antiquitate eligentium, &c. In dubio autem illa præsumitur sanior, quæ major est numero; sed contra hanc præsumptionem admittitur probatio; & si ex collatione suffragiorum clarè constet, ex una eligentium parte auctoritatem, & Zelum eligentium, & merita electi, alteram notabiliter excedere, ea præsumptio cessat, ut colligitur ex *c. Ecclesia, 57. de elect.* Quid autem dicendum in casu, quo una eligentium pars est major numero, altera verò dicatur sanior, seu sit major auctoritate eligentium? Res. desumendum ex dictis à nu. 1922.

1928. Ex dictis deducitur 1. etiam Cardinalem, non Episcopum, posse esse Canonice

cuna Ecclesie Cathedralis, prout fuit in casu dicti c. 57. *Ecclesia vestra*, ut notat Imola, Abbas, & alij, ibidem, qui volunt per assentionem Cardinalatus non vacare reliqua officia minora, quae non sunt curata, vel personatus, nec exigunt residentiam; sic enim opus foret dispensatione.

Deducitur 2. non valere electionem factam a saniore Capituli parte, nisi etiam sit pars major; prout constat ex hoc ipso capitulo; quandoquidem ex parte G. Presbyteri Cardinalis non eo fine allegatum fuit, Electores ejus meritis, & auctoritate excelluisse, ut electio ejus a Pontifice confirmaretur; sed tantum ut R. Canonici Remensis rescinderetur: quare etiam Pontifex nihil in sententia de illa electione expressit, satis indicans, post rescissam electionem ejusdem Canonici, de qua lis mota fuerat, ad aliud scrutinium accedendum esse.

ARTICULUS IX.

De loco, & tempore Electionis celebrandae.

1929. **Q**uamvis pertinet ad locum electionis Praelati collegialiter faciendae, eam celebrari debere in uno loco, dicitur in c. cum terra, 14. h. t. ibi: *Electores in unum locum, in quo fuerit electio celebranda, conveniant, & invocata Spiritus S. gratia, personam nominent*; electio autem Episcopi, si possit, fieri debet in Ecclesia Cathedrali, vel intra ejus ambitum, c. quod sicut, 28. ibi: *cum juxta constitutiones canonicas, si fieri potest, in Cathedrali Ecclesia celebrari debeat, c. qua fronte, 25. de appellat. & c. 1. dist. 23.* vel in choro Ecclesiae, c. cum nobis, 19. h. t. vel etiam in alio conclavi honesto secundum consuetudinem cujusque Ecclesiae, &c.

1930. **Q**uamvis autem spectat ad tempus, beneficia conferenda sunt ab eo, ad quem spectat provisio, *intra sex menses, c. nulla, 2. §. cum autem, de praebend.* Nam dilatio est Ecclesiae damnosa, & animabus perniciosa, c. quam sit, 6. de elect. in 6. & haec constitutio procedit non tantum in collationibus, sed etiam electionibus, etiam beneficiorum Regularium, c. dilectus, 12. de praeb. imò etiam in hospitalibus conferri solitis in

titulum: non autem in Praelaturis principalibus Ecclesiarum Cathedralium, & Regularium. Nam haec *ultra tres menses vacare non debent, propter majus periculum, c. ne pro defectu, 41. de elect.* Quibus positus:

1931. **Q**uaeres 1. an hoc tempus semestre currat impedito, quo minus conferat; vel ignoranti vacationem? Resp. quod non, intellige, quando hoc tempus praefixum est non in odium negligentiae, sed in favorem alterius; & ideo in illo casu currit tempus etiam impedito, & ignoranti, arg. L. Genero, 8. ff. de his, qui notantur infamia: secus est in secundo. Hinc in secundo casu numerari debet non a tempore, quo beneficium vacavit, sed quo collator scivit, & conferre potuit, c. quia diversitatem, de praebend. quod procedit, sive sit impedimentum juris, sive facti, v. g. si collator sit suspensus; aut si suspensus post absolutionem adhuc maneat apud Sedem Apostolicam; ex quibus primum est impedimentum juris; alterum, facti; quia in secundo casu agitur de praedictio tertij, cui executoris mora obesse non debet; Abbas in cit. c. quam sit, nu. 3. Et not. quando dicimus, quod tempus non currat impedito, intelligi etiam, licet ob culpam propriam in tale impedimentum inciderit, modo culpa non sit ejus causa proxima, ut est in casu c. quam sit. Porro tempus, quod currit etiam impedito, est continuum; quod autem non currit impedito, vocatur utile, gloss. margin. in c. bene novit. 18. lit. B. dist. 61.

1932. **Q**uaeres 2. quid dicendum, si provisio non fiat intra praescriptum tempus? Resp. si ad Episcopum jure proprio spectet collatio beneficij vacantis, & hic illud non conferat intra debitum tempus, potestatem ejus conferendi devolvi ea vice ad Capitulum, jure sic disponente propter communionem, quae est inter Episcopum, & Capitulum, tanquam inter Caput, & membra ejusdem Corporis; si spectet ad Capitulum, & similiter intra tempus praefixum non conferat, devolvi ad Episcopum: utroque negligente, ad Metropolitanum, c. nulla, §. si autem, de praebend. Ex quo colliges, quod potestas conferendi beneficia devolvatur gradatim ab inferiore ad proximum Superiorem, donec veniatur ad Papam. Dixi: si collatio spectet ad Episco-

Episcopum *jure proprio*, quatenus scilicet est illius Ecclesiæ Episcopus, in quo jure etiam Capitulum aliquo modo communicat; non verò, quando ad eum spectat *jure devoluto*; sic Azor p. 2. lib. 6. c. 27. q. 2. nam tali casu, Episcopo negligente, potestas devolvitur ad Metropolitanum.

1933.

Et hoc procedit etiam in collatoribus Regularibus, in quorum negligentia potestas conferendi beneficia devolvitur ad Ordinarium, in cujus diocesi ea sita sunt, si Prælati non sint exempti. Si autem sint exempti, Ordinarius ea conferet ut delegatus Papæ, juxta Clem. unic. de suppl. neglig. Prælat. Quamvis autem vi c. 2. de concess. præbend. ut dictum est, in casu negligentia potestas conferendi beneficia vacantia devolvatur ad proximum Superiorem, hoc tamen intelligi debet de beneficijs vacantibus infra Episcopatum, & reliqua hoc superiora, c. dilectus, 12. de præbend. sive hæc minora dentur collatione, seu electione, ut notat Pirhing de concess. præbend. nu. 37. in fine: postea tamen etiam circa Prælaturas principales quoad jus devolutionis aliter statutum est, ut dicemus infra. Ei autem, ad quem devolvitur potestas conferendi beneficium, propter negligentiam inferiorum conceduntur *sex menses*, intra quos conferre debet, computandos non à die juris devoluti; sed à die, quo scivit illud jus esse ad se devolutum, quod procedit de singulis, ad quos gradatim fit devolutio; sic Azor cit. q. 10. & 12.

1934.

Quæres 3. an elapso tempore, à jure præfixo, profit purgatio moræ, ut tunc valida sit collatio beneficij à moroso facta? R. quòd non; quia potestas conferendi ipso jure jam ad alium translata est; quamvis Superior, ad quem devoluta est, inferiori concedere possit potestatem conferendi idem beneficium non jure proprio, sed concedentis; sic Rebuff. in praxi benefic. Tit. de devolut. nu. 32. Azor, cit. c. 27. q. 16. Potestas autem conferendi beneficia, per devolutionem ad alium transiens, cum iisdem conditionibus transit, quæ priùs annexæ illi erant: nam id, quod in alterius locum subrogatur, subit conditionem ejus, cui subjicitur, L. 1. ff. de solut.

1935.

Quæres 4. an, si Episcopus beneficium, quod conferre ad ipsum solum pertinet, propter aliquam censuram impeditus est à collatione facienda, potestas penes eum

maneat, & tunc censeatur impeditus? R. quòd sic, ex c. quia diversitatem, de concess. præbend. cujus textus multum allegabilis sic habet: Conquerebatur inter cætera Eboracensis Archi-Episcopus, quòd, cum ad eum in Ecclesia Eboracensi, & alijs suis Ecclesijs collatio pertineat præbendarum, tempore suspensionis ipsius, & postmodum etiam quidam præter ejus auctoritatem se intruserunt in ipsas: mandamus, quatenus eos, qui præbendas, vel dignitates Ecclesiæ Eboracensis, vel aliarum ad donationem ejus spectantes, præter auctoritatem acceperunt ipsius, ad eas resignandas monitione præmissa per excommunicacionis sententiam, & subtractionem aliorum beneficiorum, non obstante confirmatione à Sede Apostolica obtenta, sub forma comuni, qua confirmat beneficia & præbendas, sicut justè, & pacificè possidentur: appellacione remota compellas: nisi fortè aliquis ea vel speciali mandato Apostolicæ Sedis, vel auctoritate Lateranensis Concilij ab Eboracensi Capitulo sint adepti: sic tamen, ut tempus suspensionis in sex mensibus nullatenus computetur: cum illa Lateran. Concil. constitutio contra negligentes tantum fuerit promulgata: & tunc, si voluerit, non tamen valuerit Archi-Episcopus ipse in conferendis præbendis uti propria potestate: à qua etsi fuerit suâ culpâ suspensus, non tamen ad ipsum Capitulum ex illa culpa præbendarum erat donatio devoluta: sed ad illum tempore suspensionis illius, præbendarum donatio pertinebat, qui præter ejus desidiam, & negligentiam poterat præbendas donare: Tempus etiam, quo ad Apostolicam Sedem accessit, & apud illam permansit, vel recessit ab illa, intra sex menses nullatenus computetur. Semestre autem tempus non à tempore vacationis præbendarum, sed notitia ipsius potius volumus computari.

Si autem spectet simul ad Episcopum, & Capitulum, collatio erit penes Capitulum, cap. unic. ne sede vacante, in 6. ubi circa hanc materiam plura constituit Bonifacius VIII. dicens: si ad Episcopum, & Capitulum communiter pertineat collatio præbendarum: mortuò Episcopò, vel à beneficiorum collatione suspensò, poterit Capitulum vacantes conferre præbendas: etiamsi Episcopus interesse habeat in collatione hujusmodi ut Prælati.

1936

latus. Idem poterit Episcopus, si Capitulum ab ipsa collatione suspendi contingat: vel singulariter omnes de Capitulo majoris excommunicationis vinculo innodari. Ubi verò ad solum Episcopum præbendarum spectat collatio: cum consilio sui Capituli, vel assensu: defuncto Episcopo, vel suspenso (nisi Episcopus in petenda relaxatione suspensionis hujusmodi sit in mora) Capitulum se non potest intrmittere de eisdem. Demum, si de speciali alicujus Ecclesiæ consuetudine, vel statuto, beneficiorum collatio ad aliquem cum consilio Episcopi noscitur pertinere: sublato Episcopo de medio (cùm consilium nequeat tunc peti ab eo) non erit propter hoc vacantis beneficij collatio differenda: nec etiam si egerit in remotis, ita quòd non possit ipsius præsentia in brevi haberi. Quia in petendo, vel expectando ejus consilio, posset vacanti beneficio periculum imminere: jurisdictio tamen Suffraganei excommunicati ad Metropolitanum non devolvitur, per c. 1. de suppl. neglig. Prælat. in 6.

1937. Quæres 5. an devolutio non tantùm fiat in casu negligentia, sed etiam in casu collationis factæ indigno, & inhabili? R. quòd sic, ex c. cùm in cunctis, 7. Q. Clerici sanè, de elect. ibi: Clerici sanè, si contra formam istam quemquam elegerint: & eligendi tunc potestate privatos, & ab Ecclesiasticis beneficijs trienno noverint se suspensos; dignum est enim, ut quos Dei timor à malo non revocat, Ecclesiasticæ saltem coërceat severitas disciplinæ: Episcopus autem, si contra hæc fecerit, aut consenserit fieri: in conferendis prædictis officijs & beneficijs potestatem amittat, & per Capitulum, aut per Metropolitanum (si Capitulum concordare nequiverit) ordinetur. Quæ postrema verba in Rubrica sic summantur: per Capitulum, aut Metropolitanum (si Capitulum concordare nequiverit) ordinetur. Et hoc etiam procedit de confirmatione, institutione, vel admissione indigni, scienter facta, ut colligitur ex glossa in cit. c. V. fecerit, Azor c. 27. q. 3. Superiori autem, ad quem fit devolutio, competit tunc jus conferendi beneficium devolutum, ac etiam mittendi in possessionem; quia hoc ad illud accessorie se habet; sic Abbas in cit. c. dilectus, Q. præterea, de præbend. n. 2.

Tom. I.

1938. Quæres 6. ad quem ergo devolvatur potestas conferendi principales dignitates in casu negligentia eorum, ad quos pertinet? Resp. sub Alexandro III. in hoc casu devolutionem non esse factam ad proximum Superiorem, ut constat ex c. dilectus, de concess. præb. postea tamen sub Innocentio III. ut habetur c. Ne pro defectu, 41. de elect. decretum fuisse, ut propter negligentiam non negligendum (non autem ob electionem indigni, vel neglectæ formæ) intra trimestre, potestas eligendi Prælatum, in Ecclesijs Cathedralibus, & Regularibus devolveretur ad proximum Superiorem, ad quem pertinet confirmatio electionis; sic Abbas in cit. c. dilectus, n. 3. Et quia jus, confirmandi Episcopos, communiter jam pertinet ad Papam, ad eum in casu dato fiet devolutio. Quia verò Innocentius III. in constitutione Alexandri III. nihil mutavit, quoad alios duos casus, ubi scilicet electus est indignus, vel non servata forma; ideo in his manet dispositio c. dilectus; & devolutio in illis fit ad Papam.

1939. Præter hæc not. si præbendæ Canonicorum non sint divisæ in aliqua Ecclesia, sed omnes redditus ad communem mensam pertineant, & numerus Canonicorum non sit determinatus, præbendam per mortem, vel renuntiationem Præbendarij propriè non vacare, consequenter non esse locum devolutioni propter negligentiam præbendæ intra semestre non collatæ alteri, c. ex parte, 10. de concess. præbend. in talibus tamen Ecclesijs non numeratis (ubi scilicet non est determinatus numerus Canonicorum) potest Superior, v. g. Episcopus, Prælatum, & Capitulum compellere ad recipiendum eum numerum Canonicorum, quotus alii potest communiter secundùm facultatem reddituum illius Ecclesiæ; & præfigere terminum, intra quem fiat receptio.

ARTICULUS X.

A quibus electio impugnari possit?

1940. Resp. à quovis impugnari posse electionem factam, & faciendæ aliquid opponi ex justa causa, si ejus, vel proprio, vel alieno nomine interfit, c. cùm inter, 21. h. t. non autem ab alio, cujus non interest

H h h

terest, c. *cum inter*, 16. eod. Eius autem interesse dicitur, qui vel est Capitularis, vel Clericus, qui est membrum illius Ecclesie; non autem ab Electoribus, post electionem, vel scrutinium publicatum, c. *Nulli*, eod. in 6. ubi dicitur, quod eligentes aliquam personam, postquam electio publicata est, audiendi non sint, si eam oppugnare velint, obijciendo ipsi electo aliquod crimen, vel defectum: nisi causa impugnationis postea accesserit, v. g. quia electus administrationi se statim immiscuit: vel nisi causa oppugnandi prius aderat, sed probabiliter ignorata: quo tamen casu, ignorantiam suam, juramento confirmare tenetur, qui electionem oppugnare vult; & habet hæc constitutio etiam locum in illo, qui electionem ipso absente factam, postea consensu suo approbavit; ita Gregor. X. in Concilio Lugdun. c. 7.

1941. Si autem accidat, electionem in discordia celebrari, decernit Gregor. X. in eod. Concil. Lugdun. c. 8. ut pars illa eligentium, quorum data suffragia in duplo minore numero sunt, nihil alteri parti, pro qua stat numerus duplo major, obijcere possit, quod spectet ad extenuationem Zeli, aut meriti, dicendo videlicet, esse Electores minoris auctoritatis, aut electum minus dignum: at verò obijcere possunt eligentibus, quod suffragia eorum omnino vitiet, v. g. fuisse excommunicatos, & suspensos; sic habetur c. *si quando* 9. h. t. in 6. Quibus positus:

1942. Quæstio est 1. an, qui renuntiavit electioni, de se factæ, possit appellare ad impediendam electionem alterius Prælati? & negativè, ex c. *cum inter*, 16. de elect. ibi: Nos attendentes, quod, ex consensu compositionis receptæ, jus (si quod sibi competierat) R. senior amississet, ac per hoc, ac Monachi ad electionem procederent, de jure minimè appellare potuisset, cum, nisi quorum interest, audiri non soleant appellantes: appellationem illam dicimus legitimam non fuisse: unde per eam electio non potuit impediti. Nam appellatio ab eo facta, cujus nihil interest, non valet, ut dicitur in cit. *cum inter*. Not. tamen 1. quod electio facta, post extrajudicalem appellationem, legitimè interpositam, non sit irrita ipso jure, sed irritanda à Superiore; quia talis appellatio non inducit suspensionem, cit. c. *cum in-*

ter, junct. gloss. V. appellationem. Not. 2. si electio alicujus cassetur, non ob vitium personæ electæ, sed ex alio capite, id non obesse electo, sed eum iterum eligi posse etiam in eadem Ecclesia, c. *Super eo*, 12. h. t. cum enim quæsitum fuisset ex Pontifice Clemente III. si alicujus electio cassata sit, is autem postea ad aliam Ecclesiam eligatur, num confirmatio ipsi dari debeat? respondit Papa, *si prior electio cassata fuerat non vitio personæ, sed ob formam electionis non servatam, nihil impedire, quò minus ad aliam, imò verò etiam eandem Ecclesiam promoveatur*; præterquam, si simoniacæ pravitatis aliquid intervenerit: potest tamen Papa ob tollendum scandalum, & causam discordiæ, ne certa persona, licet aliàs idonea, eligatur, prohibere, nisi omnes Capitulares in eandem personam convenient.

1943. Quæstio est 2. quando in electionibus Episcoporum, & Superiorum appellari possit ad Sedem Apostolicam? Resp. posse, quoties adest causa probabilis, sed tunc hæc causa in scriptis exhiberi debet, & si probata fuerit, appellatio admittitur, quamvis partibus ab hac appellatione resilire liceat, antequam Sedi Apostolicæ præsentetur, modò nulla pravitas, seu pactio, aut promissio simonica interveniat; sic Greg. X. in Concilio Lugdunensi, c. 9. an autem talis pravitas non intervenerit, inquirere pertinet ad Judicem, à quo appellatur; & si hac inquisitione omissa, electum confirmet, confirmatio (non tamen electio) est nulla non quoad potestatem ordinis (si accessit consecratio) sed quoad executionem, c. *quavis*, 10. de elect. in 6. nam licet Alexander IV. Pontifex quaslibet appellationes, in causis Episcopaliū electionum, ad Sedem Apostolicam, admittendas esse decreverit, propterea, quod ejusmodi causæ, seu controversiæ merito inter majores numerentur, quarum cognitio Sedi Apostolicæ reservatur, c. *maiores*, de Baptismo, & c. *ut debitus*, 59. de appellat. Gregorius X. tamen ad reprimendam appellationum frequentiam, & appellantium temeritatem coercendam, statuit, ut, si in causa Episcopalis electionis appellatum fuerit, ei appellationi non deferatur, neque negotium ad Sedem Apostolicam devolvatur; nisi appellatio in scripto proposita fuerit, adjecta causa rationabili, quæ, si probata sit, legitima cen-

conferri debeat. Sin autem nulla causa adjecta sit, vel quæ frivola apparet, appellatio rejiciatur.

1944. Subjungitur: *sed tamen appellationsi deferatur, nihilominus liceat partibus (nulla tamen simoniaca pactio interveniente) ab ea recedere, priusquam Apostolicæ Sedi representata fuerit.* Aquæ ipsi Judices, ad quos causa pertinuisset, nisi appellatum fuisset, diligenter inquirent, num simoniaca pravitas intervenit; & si intervenisse cognoscant, nequaquam se intromittant, sed ad Sedem Apostolicam causam ablegent, præfigentes partibus peremptorium temporis terminum, intra quem cum omnibus actis, & instrumentis, Apostolice se conspectui sistere debeant.

1945. Cum autem in *c. quamvis, 10. h. t. in 6.* ut dictum est, statuerit Gregorius X. si in causa electionis Episcopalis ad Sedem Apostolicam appellatum fuerit, sed partes postea ab appellatione recedant, quod Metropolitanus, à quo appellatum erat, diligenter inquirere debeat, num simoniaca pactio intervenit; & si intervenisse intelligat, causam ad Sedem Apostolicam ableget; nonnulli autem Metropolitanus, amissa hac inquisitione ad Episcopi electi confirmationem, & consecrationem processerunt; decernit hæc Bonifacius VIII. eam confirmationem, & consecrationem, aliisque processus irritos esse debere; & confirmantem, ac consecrantem ab Episcoporum confirmatione, & consecratione, per annum continuû, ipso jure suspensum; ut in eo ipso, in quo peccaverit, puniatur; sic habetur in *c. provida, 44. h. t. in 6.*

1946. Not. præterea 1. cum aliquid opponitur per appellationem ad Papam contra electum ad dignitates, personatus, vel Canonicatum, partes vel per se, vel per procuratores debere venire ad Papam intra mensem à die objectionis, cognitæ Adversario, numerandum: si autem una parte præsentate altera non advenit, adhuc per 20. dies, post adventum alterius partis, expectandam esse alteram; postea verò non obstante alterius absentia procedendum esse, prout debet de jure, *c. 1. de elect. in 6.* Ex quo etiam colligitur electionem, postulationem, aut provisionem, vel institutionem, alicujus in beneficio Ecclesiastico, duabus de causis, oppugnari posse 1. quòd forma observata non sit, 2. quòd aliquid sit prætermisum, quod ex jure, seu justitia

Tom. I.

requiritur. Deinde Procuratorem admitti posse in causa impugnatæ electionis, postulationis, aut provisionis, licet crimina, & defectus objiciantur personæ electæ; ad hoc tamè debere habere speciale mandatû.

Not. 2. eum, qui apud Sedem Apostolicam alicui objicit aliquid contra formam, seu processum electionis, condemnari ad expensas parti, si non plenè probet; si autem aliquid contra personam electi, vel provisum, nec plenè probet, à beneficijs Ecclesiasticis, quæ in illa Ecclesia obtinet (juxta *c. si compromissarius, 37. h. t. in 6.*) per triennium esse suspensum, nisi manifestè ostendat, se ductum probabili ignorantia; hæc enim excusat succumbentem in probatione, non solum ab expensis, sed etiam à pœna juris; sic Layman in *c. statimus, h. t. n. 3.*

Præter dicta not. 3. electionis, aut postulationis rescissionem peti posse à quolibet contempto, deducitur ex *c. Bona, 4. de postulat. Prælat. junct. gloss. V. eis contemptis;* & *c. Bona, 36. de elect.* Nam electio, & postulatio quoad jus suffragandi æquiparantur in jure; quod verum est, si vel unus contemptus sit; Layman in *c. Bona, 4. nu. 6. & c. quod sicut, 24. h. t.* & licet electio talis jam confirmata foret; nam confirmatio innititur electioni, consequenter hæc cadente, vel impugnata, cadit, vel impugnatur etiam illa; intellige tamen, modò contempti non cesserint juri suo; electionem tamen factam cum contemptu unius, non potest Judex *ex officio* rescindere; quia hæc, ut suppono, solum agitur de favore privato, non publico; sed intellige, si contemptus remittat.

Not. 4. eum, qui appellat causâ electionis, vel provisionis, teneri objicienda exprimere in instrumento cum juramento coram publica persona, vel Magistratu de veritate dicenda per *c. ut circa, 4. h. t. in 6.* seu, quòd credat vera esse omnia, quæ opponit; & se probare posse; secus, est repellendus, *c. Is, cui, 19. eod. in 6.* & quidem omnia; quod, cum aliqui malè interpretarentur, & dicerent, sufficere (ad verificandum ly omnia) si Actor juraret, se credere, vera esse objecta, & à se probari posse, saltem ea, quæ sufficiant ad causæ suæ victoriam, seu, ut electio infirmetur; hanc interpretationem rejecit Bonifacius VIII. dixitque *jurandum esse, sicuti Gregorius X. præscripsit, quòd credat*

Hh h 2

vera

vera esse, quæ objecit, & se probare posse: alioquin nisi ita juraverit, omnino repellendum esse; ratio autem, cur ita statuerit Greg. X. ea est, quam affert gloss. ibi: quia intentio illius fuit, Actoris calumniam reprimere, atque punire, quæ, uno etiam objecto falso, committi potest, atque mereri, ut tota accusatio rejiciatur. Et hoc procedit, si appelletur contra electionem jam factam, sive faciendam; sic Layman in c. qui contra, 20. h. t. in 6.

1950. Not. 5. ubi est votorum pluralitas, præsumi etiam, quod vota sint saniora, donec contrarium probetur, arg. c. 1. & 22. h. t. adeoque volentem oppugnare electionem ex eo, quod, licet electus habuerit majora, non tamen saniora, teneri ad probandum in eo numero majori deficere, quod requiritur, ut pariter dicantur saniora, de quo V. nu. 1922. Not. 6. quando electionem impugnans, objicit defectum manifestum, de hoc esse primò audiendum; per c. quamvis, 10. h. t. in 6. & c. ab eo, 31. eod. in 6. si autem in probatione defecerit, regulariter non esse audiendum in alijs per c. c. ab eo; & c. si forte, 11. eod. lib. & tit. quod verum est, licet mutet consiliū, aut elect⁹ consentiat; quia mutare consilium non licet in alterius detrimentum, per reg. 33. de reg. juris in 6. & provisionem Ecclesiæ differre, donec talis rursus audiatur, damnosum est Ecclesiis.

ARTICULUS XI.

De electione per compromissum.

1951. Quid sit, & qualiter fiat electio per compromissum? constat ex n. 1887. Porro de Judice compromissatio, qui à partibus sponte, & nulla lege cogente eligitur, vocarique solet *Arbiter*, dicemus infra tit. 43. in præsentī agimus de compromisso, quod contingit, dum à Capitulo certis personis facultas datur eligendi, quem Prælatum dignum judicaverint, c. quia propter 42. §. vel saltem, de elect. Circa istum eligendi modum: quæstio est 1. an valeat compromissum, si vel unus de Capitularibus, habentibus jus eligendi dissentiat? responsio est negativa, ex c. quia propter, 42. h. t. ibi: à singulis de Capitulo; quamvis Layman apud Pirhing de elect. n. 204. probabile putet valere compromissum, si major, & sanior pars consentiat, esto unus, vel alter non consentiat, modò non

contradicat positivè. Si autem unus compromitteret nomine omnium, alijs præsentibus, non contradicentibus, probabilius est, compromissum non valere; nam in re tam gravi, & onerosa, taciturnitas non habetur pro consensu. Et in hac electione, nisi caveatur in compromissione, forma scrutiniij non est necessario servanda; nam in c. quia propter, §. vel saltem, compromissum proponitur, ut forma eligendi, diversa à forma scrutiniij. Not. autem, compromissionem fieri posse vel absolutè, vel limitatè: in illa tota potestas, in ipsa solùm juxta præfixos limites in compromissarios transfertur; sic gloss. in c. cum dilectus, V. de gremio, de elect. Hæc tamen forma compromissi (ut electus censetur, in quem major numerus compromissariorum comparatione aliarum partium consenserit) non admittitur; ita Sereinius cit. §. 2. nu. 3. ex c. si cui, 23. de elect. in 6. ubi expressè dicitur, quod si Compromissarius, secundum traditam sibi formam, ut secretò, & singulorum voluntatibus in scriptum redactis, illum eligat, in quem non major pars Capituli, sed plures, aliorum comparatione, consenserint, irrita sit electio. Ex hoc colliges, non requiri, quod omnes Compromissarii in unum consentiant, sed sufficere, quod in eum consentiat pars, quæ est absolutè major.

1952. Dices: Capitulares, communi omnium consensu, in unam personam, v. g. Episcopum, compromittere possunt, ut ipsis Pastorem idoneum nominent, quem recipere teneantur, uti habetur in c. causam, & extra, h. t. ergo etiam communi omnium consensu compromittere possunt sub hac forma, ut, in quem major pars, comparatione aliarum partium consenserit, is in Prælatū eligendus sit. R. N. conseq. discrimen est, qui ex c. causam, pro antecedente solùm evincitur, stare illud Compromissū, quando in unum, eumq. Superiorem, qui confirmare potest, compromittitur, translata in illum eligendi facultate: in casu autem c. si cui, agitur de compromisso in unum, vel plures, non translata in eos facultate eligendi utcumque, sed solùm excipiendivota Electorum, ea redigendi in scriptū, juxta c. quia propter, ac postea primū eligendi; cum ergo juxta c. quia propter, tali casu servandum, non sufficiat major respectivè, sed debeat esse major absolutè

numerus votorum, rectè dicitur, in hoc compromissio non valere electionem. Et hoc procedit univèrsim, ubi electio Capitularis, sive per scrutinium, sive per compromissum (nam & hæc, cum fiat vice Capituli, Capitularis est) fieri debet; cum plus juris in Compromissarios transferre non possit Capitulum, quam ipsum habeat; omnis autem electio capitularis requirit majorem simpliciter votorum partem, ut dictum est; ergo.

1953. Quæstio est 2. unde Compromissarij assumendi sint? Resp. quod non nisi ex Clero; sic Abbas, c. causam, de elect. n. 8. nisi Laicis specialiter committatur à Papa. Non tamen requiritur, ut Compromissarij assumantur ex Capitulo, cum possint esse etiam alij Viri idonei; ratio sumitur ex n. priori. In praxi conducitur numero impari eligere Compromissarios, quamvis etiam numero pares esse possint; imò etiam in unum, præsertim Superiorem, compromissum fieri potest; ut constat ex c. causam, 8. de elect. Moniales autem, si velint eligere per compromissum in unam personam, possunt compromittere, etiam in unicum Virum, ut liquet ex cit. c. causam, ibi: si sorores in Episcopum electionem contulerint, promittentes, quòd illam, quam eis provideret, reciperent, ipsam, quam providerit, facias ab eis (si tamen existat idonea) in suam recipi Abbatissam. Cæterum, si compromissio fiat in Superiorem, qui etiam habeat potestatem confirmandi electum, non potest simul eligere, & confirmare; sed debet prius eligere, electum Capitulo proponere, & si in eo defectus non appareat, confirmare; quia sunt actus diversorum jurium; sic Pirhing cit. n. 207. 2. Not. excipe, nisi eligat ex potestate devoluta.

1954. Quæstio est 3. an Compromissarii possint eligere unum ex suo numero? Resp. posse, nisi obstet prohibitio; cum jure suo, per compromissum, non priventur, c. cum in jure, 33. de elect. ubi dicitur: si ex septem Compromissarijs tres eligunt quartum, & ille consentit, & est idoneus, confirmandam electionem. Hinc si duo Compromissarij, tertium ex suo numero elegerunt, iste (si aliunde habeat jus eligendi) potest alijs accedere, consentiendo in se ipsum; sumitur ex cit. c. cum in jure; & modò illi alius Canonicus defectus non

obstet, electio valet. Ex hoc deducitur, si tres Electores essent, quorum unus Titulum eligeret, is suffragium suum pro se addere possit, ita, ut per illa duo suffragia censeatur electus; similiter, si essent tantum duo, potest unus alterum eligere, & hic illi accedere suffragio suo. Neque de ambitu hic quærendum; cum ambitiosus censeretur non possit, qui aliorum de se, vero, & benigno judicio accedit; Streinius cit. n. 5. Si tamen in unum tota potestas conferretur, ordinariè se ipsum eligere non poterit, ne ostendat cæco sui amore se corruptum; si tamen se ipsum alijs proponeret, & hi eum acceptarent, non videretur rationi dissonum; sic fecisse dicitur Joannes XXIII. ut notat Streinius cit.

Quæstio est 4. qualiter finiatur compromissum? R. per se loquendo finiri 1. tempore præfixo 2. absoluta electione, quamvis irrita 3. si aliqua conditio non sit servata: si tamen duo ex tribus indignum eligant, totam potestatem devolvi ad tertium innocentem, affirmat Abbas in c. si Compromissarius, de elect. in 65. quamvis probabilis sit, eam tunc devolvi ad Capitulum; cum mens compromittentium præsumatur fuisse, electionem à pluribus fieri; sic Streinius cit. nu. 7. Cæterum compromissum, communi consensu factum, regulariter revocari non potest 1. si tractatus jam est cœptus; secus, si sola præparatio, c. in causis, 30. h. t. ubi, ut summat in rubrica, expressè habetur, potestatem datam Compromissarij ad eligendum Prælatum, re non integra revocari non posse: & desinere rem esse integram, postquam Compromissarij cœperunt habere tractatum. 2. si compromissio facta sit in gratiam Compromissariorum; sic enim se habet instar donationis, quæ non revocatur, nisi ex gravi causa.

Quæstio est 5. qualiter celebranda sit communis electio post factam electionem à Compromissarijs? R. hanc electionem Compromissariorum per unum eorum esse publicandam, ut dicitur de communi electione per formam scrutinij; cum electio fieri debeat capitulariter, ut habetur ex c. sicut, 12. h. t. Illud etiam hic notandum, quòd, si Compromissarij constituentur cum conditione, ut certas personas in consilium adhibeant, teneantur eas mone-

nere de tempore respondendi, permisso illis spatio; non tamen teneantur necessario carum consilium sequi, nisi sint consultores in officio, vel administratione, *ex dict. alibi.*

1957. Quæstio est 6. an electus à medietate Compromissariorum, etiam facta publicatione, sed ante electionem solennem, mutato suffragio alteri prius dato, illud sibi ipsi postea dare, & sic electionem suam, alijs consentiendo, complere, & corroborare possit? *Re. id licere non tantum in electione per compromissum, sed in omnibus alijs electionibus, in quibus non servatur forma solennis scrutinijs. Sed advertit, quod, qui se ipsum coeligendo, aliorum suffragijs ad sui electionem accedit, non debeat dicere: coeligo me ipsum, sed: consentio electioni de me facta; sic Abbas in c. cum in jure, cit. n. 6.*

1958. Quæstio est 7. an etiam in negligentia Compromissariorum locus sit devolutioni? *Re. si Compromissarij intra tempus à jure statutum (tres scilicet menses à die vacationis numerandos) per culpabilem negligentiam eligere intermittant, potestatem providendi devolvi ad proximum Superiorem, sibi que compromittentes debere imputare, quod eligendi potestatem in tales contulerint, c. si Compromissarius, 7. de elect. in 6. Si autem intra illud tempus eligant scienter, vel ignoranter indignum, potestas eligendi devolvitur ad compromittentes, nisi etiam ipsi sciverint indignum esse, c. si Compromissarius, cit. §. porro. Si denique intra tempus eligant dignum, sed electus acceptare renuntiat, similiter potestas eligendi redit ad compromittentes; quia ipsi jam functi sunt officio suo. Quid porro dicendum sit, si solum aliqui elegerunt indignum, constat ex jam dictis in præcedentibus, n. 1830.*

ARTICULUS XII.

De electione per viam Spiritus Sancti.

1959. **H**ic modus eligendi etiam dicitur *quasi inspiratio*, & fit, quando Electores omnes, nullo præcedente tractatu de certa persona eligenda, nullo etiam tractatu fraudis, vel simoniæ, quasi Spiritus S. impulsu, uno corde, & ore, in certam personam consentiunt, ut dicitur sæpè cit. c.

quia propter. Hinc vel uno contradicente non valeret; quia non censeretur facta *Deo inspirante.* Nam Spiritus Sanctus, qui ad electionem tam unanimem, & omni privato affectu carentem movisse creditur, omnem ordinem, & modum eligendi supplet. Hæc tamen electionis forma rara est, & vix cognita.

ARTICULUS XIII.

De nominatione ad dignitatem, vel beneficium Ecclesiasticum.

Quid, & quotuplex sit *nominatio* alius, cujus ad vacantem Ecclesiam, constat *ex dict. à n. 1810.* ubi etiam *n. eodem* notavimus, nominationem, qua unus nominat certam personam ad dictum finem; alter autem præsentat, sic, ut alium à nominato præsentare non possit, in re non differre à præsentatione: differt autem ab electione, quod per hanc, ubi acceptata est, acquiratur jus electo per c. *cum inter*, 21. *h. tit.* non autem nominato per c. *quod sicut*, 28. *eod.*

Quæstio est, an valeat consuetudo nominandi duos, vel tres, si fiat erga laicum, ut ille unum ex illis eligat, nomine proprio? *Re. quod talis consuetudo jure reprobata sit, ut diximus tit. de consuetud. & constat ex cit. c. quod sicut, cum juris eligendi incapax sit: ex commissione tamen, & speciali privilegio summi Pontificis tale jus nominandi aliquem, vel aliquos ad Ecclesiam vacantem, Principi laico competere posse, constat ex concessione pluribus facta, ut notat Covarruvias, 4. p. decret. c. 3. §. 5. nu. 9. quamvis autem unus, penes quem manet jus Collegij in ordine ad providendum Prælaturæ vacanti, non possit se ipsum eligere in Prælatum, ut diximus num. 1957. conceditur tamen ei, quod possit nominare aliam personam legitimam, & idoneam in Prælatum. Nam in tali casu jus electionis activæ in ipsum recidit, V. c. *Causam, h. t.**

Quæstio est 2. an in fundatione Ecclesiæ Collegiata, tam secularis, quam Regularis, constitui possit eum consensu, & acceptatione Episcopi, ut nominatio Prælati pertinere debeat, vel ad alterius Ecclesiæ Prælatum, vel ad ipsum Patronum, si Ecclesiasticus sit? *Re. quod sic; colligitur*

tur ex c. dilectus, 8. de consuetud. junct. gloss. in c. Nobis, 25. de jure Patron. V. nisi aliter. Eiusmodi enim conditiones de se licitas, nec Ecclesiarum immunitati contrarias, admittit Ecclesia, ut fideles eò promprios sint ad pias Ecclesiarum fundationes, c. Praterea, 23. de jure patron. c. 4. Verum, de condit. Apposit. Caterum, licet olim consuetudo fuerit in Ecclesijs, ut ad electionem Episcoporum plebs uniuersa cum Clero convocaretur, ut constat ex epist. 1. cap. 2. Celestini 1. ad Episcopos Galliarum; & Leonis 1. epist. 87. ad Episcop. Viennensem, jus tamen plebis non fuit ad eligendum, sed ad eius testimonium exquirendum de probitate electi, iuxta Scriptur. 1. Timoth. 3. ibi: oportet autem illum & testimonium habere bonum, vel etiam ad aliquem nominandum, deponendo simul de illius probitate, quem Clerus eligeret.

1963. Quæstio est 3. an Prælati, Papam inferioribus, conveniat potestas Laicis concedendi etiam in fundatione Ecclesiarum, ut ipsis competat jus eligendi, vel nominandi Prælatum Ecclesiasticum; & quod non; Laici enim spiritualia tractare non possunt, c. 2. de Judic. hoc enim cederet in grave præjudicium Ecclesiasticæ immunitatis, cui Prælati Papam inferiores derogare non possunt: at jus eligendi, vel nominandi Prælatum Ecclesiasticum, est jus spirituale; ergo Laicis tale jus concedere non possunt; V. gloss. c. nobis, 25. de jure Patron. V. aliter, c. Sacrosancta, 51. h. t. cum Abbate ibid. nu. 2. Dixi: Prælati Papam inferiores. Nam aliud est de auctoritate Sedis Apostolicæ, per quam utique etiam Laicis tale jus concedi potest; gloss. c. Imperium, 5. dist. 10. & c. super summa, 16. q. 7. V. Ecclesias; & constat concessum Regibus Hungariæ jus nominandi Episcopos, & alios, de quibus V. Layman c. 1. de elect. in 6. nu. 4. Quod autem c. 22. dist. 63. Gratianus dicit, Carolo Magno concessum esse, omnium Ecclesiarum investituram, & c. 23. dist. ead. Ottoni 1. à Leone VIII. concessam esse potestatem investiendi Episcopos, fabulosum esse, rectè probat Layman loc. cit. §. Obiter hic moneo.

1964. Dices: ex hoc sequitur contra dicta, quod Laici possint hoc jus, saltem per immemoriam consuetudinem acquirere: nam Laici ex præced. num. possunt tale jus ob-

tinere privilegio Papæ; sed quod obtineri potest privilegio, potest etiam obtineri consuetudine præscripta, saltem immemoriam. Nam hæc habet vim, aut saltem præsumptionem privilegij obtenti, per L. 3. §. ductus aquæ, ff. de aqua quotid. & æstiv. Sed contrarium omnino dicendum est; est enim clari juris, quod jus eligendi non cadat in Laicum, ut dicitur c. cum terra, 13. c. quod sicut, 28. c. quisquis 43. & c. Sacrosancta, 51. h. t. ne quidem consuetudine, cum potius sit corruptela, per c. Massana, 56. eod. Cujus ratio est, quia incapax possessionis, etiam incapax est præscriptionis, per regul. 3. de reg. jur. in 6. ibi: sine possessione præscriptio non procedit; Laicus autem jura spiritualia possidere non potest per c. causam, 7. de præscript. cit. c. Massana, & c. Sacrosancta; ergo nec præscribere; at jus eligendi, vel nominandi, instituendi, & destituendi, est jus spirituale; ergo.

Nec obstat ratio in contrarium. Nam 1965. N. sequelam; ad probat. distinguo min. quod obtineri potest privilegio, potest etiam obtineri consuetudine præscripta, saltem immemoriam, si præscribens sit sine privilegio capax illud possidere, C. secus, N. min. ita Joann Andreas c. 2. de præbend. in 6. prope finem; Felinus c. dilecto, de testibus, nu. 1. & alij. Aliud est, si per famam, vel alia documenta legitima (secluso titulo præscriptionis) legitime docere possit de tali jure sibi competente ex vi privilegij concessi à Sede Apostolica, temporis vetustate excusante ab edictione illius. V. dicta nu. 1766.

ARTICULUS XIV.

De confirmatione electi.

1966. Postquam aliquis ad Prælaturam Ecclesiasticam Ecclesiæ viduatæ legitime electus est, confirmari debet à legitimo Superiore, ut dicitur c. postquam, 3. h. t. ibi: confirmationem petentium desideria, si nihil est, quod electum impediatur, impleantur. Ex quo colliges, electionem in principio esse liberæ voluntatis, sed confirmationem necessitatis; adeoque Superiorem ex officio teneri confirmare electum habilem, ac idoneum, ut habetur c. 3. de elect. & sapit justitiam; cum per electionem

nem sit jus quæsitum electo, eique sit *debita* confirmatio, per c. *Cum inter*, 3. eod. sic Fagnanus ad c. *Illam, ne Sede vacante*, à n. 12. & Joannes Andreas in c. 3. n. 2. Est autem *confirmatio* juris quæsitum per electionem corroborativa declaratio. Nam, ut diximus, electus ante confirmationem, potestatem Episcopalem, quoad jurisdictionem, seu administrationem in rebus, & juribus habet solum in habitu, seu actu primo, sed vinculado, ut constat ex dictis.

Quibus positis:

1967.

Quæstio est 1. ad quem pertineat confirmatio electi? Resp. jure ordinario pertinere ad immediatum Superiorem, cui Ecclesia, vel dignitas electiva subjecta est, c. *cum dilectus*; 32. h. t. in Germania tamen confirmationem Episcoporum, & Prælatorum *exemptorum* spectare ad Pontificem, ut patet ex Concordatis Germaniæ sub Nicolao V. in *Constitut. Ad Sacram*; ubi tamen adverte, etiam *canonice electo* à Papa denegari posse confirmationem, *exigente id gravi causa, & publica necessitate*, ut persona dignior, & magis idonea, promoveatur, ut patet ex dict. Concordatis, §. *item placet*; de quibus agemus lib. 3.

1968.

Quæstio est 2. quando confirmatio petenda sit? Resp. quòd *intra tres menses* (saltem per Procuratorem) à die consensûs præstiti, spectato *jure communi*; secus enim amittit jus acquisitum ex electione; brevius tamen tempus (nimirum *mensis*) *jure novo* requiritur in Exemptis; sic, ut intra illud tempus, electus, vel ejus Procurator, saltem ingredi Romanum iter teneatur, de quo plura in c. *Cupientes*, 16. h. t. in 6. Confirmatio tamen non debet dari, nisi priùs instituta inquisitione, de forma, & processu electionis, ac de merito, & conditione electi, c. *nihil*, 44. h. t. ibi: *cùm quisquam ad regimen animarum fuerit electus, is, ad quem pertinet ipsius confirmatio, diligenter examinet & electionis processum, & personam electi: ut, cùm omnia ritè concurrerint, munus ei Confirmationis impendat: quia, si secus fuerit incautè præsumptum, non solum dejectendus est indignè promotus; verùm etiam indignè promovens puniendus.* & hæc inquisitio cum primis instituenda est apud eos, ubi est conversatus, ut dicitur cit. c. *postquam*, & colligitur ex c. *Scriptum*, 40.

eod. infra referendo; nec tantum de habilitate, sed etiam de moribus, & virtutibus confirmandi, cit. c. *postquam*, ibi: *vita, & actus inquirantur*; c. *cùm in cunctis*, 7. eod. & c. 2. dist. 32. ubi notat Layman in c. *postquam enim*, §. *dico* 2. non satis esse probationem per testes deponentes *ex præsumptione*, v. g. quòd sit *sobrius, misericors*, &c. quia nihil in contrarium adverterunt.

Notandum autem, quando S. Thomas, 2. 2. q. 60. a. 4. *in corpore*, ait, (ubi non apparent manifesta indicia de malo alicujus, debemus eum bonum habere, in meliorem partem interpretando, quod dubium est) verum esse *de judicijs privatis*, ubi error, licet contingat, ut non raro fit, nec perniciosus, nec malus est; non autem *in dandis testimonijs publicis*, præsertim in ordine ad assumendam Prælatu-ram Ecclesiasticam; nam talis error practicus est, perniciosus, & Ecclesiæ noxius, juxta c. *nihil*, 44. h. t. In teste tamen deponente de probitate, & requisitis qualitibus, ut legitimus sit, requiruntur saltem indicia, & conjecturæ, ex quibus probabiliter deprehendat, rem ita, ut deponit, se habere. Cùm enim major certitudo raro possit haberi, sufficiet ea probabilitas, qualiter in c. *Unico, de scrinio*, ubi agitur de testimonio promovendi ad ordines, significatur, ibi: *quantum humana fragilitas nosse sinit, & scit, & testificatur, illum ad hujusmodi onus officij esse dignum.*

Quæstio est 3. *an Prælati semel examinatus, & approbatus ad unam Prælatu-ram, de novo examinandus sit, cùm iterum eligitur?* Resp. dicendum affirmativè, arg. c. *Scriptum*, 40. h. t. ibi: *per Apostolica scripta mandantes, quatenus super his, & alijs inquiras diligentissimè veritatem, de meritis electi, & postulati apud Venetias, ubi nati fuerunt, & diutius conversati.* De studijs autem eligentium & postulantium, & omnibus generaliter, quæ causam possunt instruere apud Constantinopolim, ubi hujusmodi postulatio, & electio celebrata fuerunt; quod tamen videtur procedere solum, cùm *ad majorem*, vel *ad diversam*, non autem *parem* rursum eligitur, ut notat gloss. in cit. c. *Scriptum* V. *præsumptione*; nisi ad primam approbatus esset cum limitatione, v. g. ut in

in his, quæ tunc in eo non reperiebantur ad sufficientiam, se perficiat; vel verò interim notabiliter mutatus esset in vita, & moribus. Sed de hoc ex professo agitur *h. 3. tit. 7. de institution.*

1971ª Not. præterea 1. si nullus electioni se opponat, ante confirmationem ad valvas Ecclesiæ edictum generale affigendum esse; si autem aliqui se opponant, vocandos esse, ut causas oppositionis, & confirmationis impediendæ, proponant; aliàs irrita est confirmatio, *c. fin. h. t.* Si quis autem, tali edicto proposito, nihil opponat, confirmatione subsecuta, non ampliùs auditur, nisi justas causas exhibeat, quòd priùs non potuerit; *c. ult. qui matrimonium accusare possunt.*

1972ª Not. 2. in casu, quo electus confirmandus est à summo Pontifice, decretum electionis, continens totam seriem, seu processum ejus, authenticè descriptum, Romanam submitti debere, ut ait gloss. in *c. innotuit, 20. h. t. V. decreto*, una cum examine de qualitatibus electi, per testes probatis: de quo examine plura statuit Greg. XIV. *in sua Constit. onus Apostolica, 1510. 1. Majj.*

1973^a Not. 3. pluribus diversis electionibus ad eandem Ecclesiam electum, ad impetrandam confirmationem, non posse utraq; uti, *c. ut quis, 25. h. t. in 6.* ne confirmatio valetur in incerto; hinc unam, qua uti velit, determinare debet. Confirmatio electionis non in Curia alicujus Principis secularis, sed in Ecclesia, vel palatio Superioris Ecclesiastici confirmandi, fieri debet; colligitur ex *c. qua fronte, de appellat.* cum requirat causæ cognitionem. Si autem confirmatio cassetur ob defectum aliquem canonicum, qui in ea intervenit, non propterea cassatur electio, *c. si confirmationem, 39. h. t. in 6.* quia utile per inutile non vitiatur, quando ab invicem separari possunt, *reg. 37. in 6.*

1974ª Not. 4. quando in *c. nihil est, 44. 2. caterum, h. t.* dicitur, quòd, qui ad Romanum Pontificem immediatè pertinent (loquitur de electis) ad percipiendam sui confirmationem officij, *ejus se conspectui* (si commodè fieri potest) *personaliter* representent: aut personas transmittant idoneas, per quas diligens inquisitio super electionibus, & electis haberi possit: Panor.

Tom. I.

mitanus *in dict. S. caterum, n. 3. dicat:* nota, *in dicto S. exemptos* immediatè subiectos Papæ, teneri petere confirmationem electionis à solo Papa: *dic tamen, quòd etiam Legatus de latere possit istorum exemptorum electiones confirmare;* & statim subjungit: *procedit ergo iste textus* (quòd electi se vel *personaliter*, vel per idoneas personas Papæ præsentare debeant) *si legatus de latere non esset in partibus.*

1975^a Ex hoc valde probabiliter deducitur, cum etiam Vicarius generalis Episcopi *jure suo* possit confirmare electos sine speciali licentia Episcopi, *per n. 2317.* obligationem, ut electi se præsentent *conspectui Episcopi*, solum procedere, quando Vicarius Episcopi non est in ea provincia, ubi confirmandus existit; id, quod contingere potest, si Episcopus sit extra provinciam Principis secularis, in ea tamen habeat Vicarium, & graves causæ obstant electo, quo minùs personaliter accederet ipsum Ordinarium.

1976ª Not. 5. *ex c. nihil, 44. h. t.* eum, qui indignum ad Prælaturam electum approbat, seu confirmat, maximè, si defectu scientiæ, morum, aut ætatis laboret, ipso jure privatum esse, proximam confirmationem impendendi potestate; & à beneficio suspendendum, si per negligentiam id actum: sin verò per malitiam, vel dolum, egisse convictus fuerit, graviùs puniendum esse: ubi tamen nota, licet tres præcipuè defectus sint, videlicet *scientiæ, morum, & ætatis* legitimiæ, ob quas electio reprobatur, & pœnæ Electoribus, & confirmandi decernuntur, uti constat ex *c. cum incunctis, 7. h. tit.* esse tamen plures etiam alios defectus, seu inhabilitates, prout sumitur *ex cit. c. nihil*, ubi attende, verbum *maximè*, quòd secundùm propriam significationem est inclusivum aliorum.

1977ª Not. 6. eligentes, confirmantes, aut instituentes illegitimè natù, sive alio defectu laborantem, aut indignum, non juvari allegando ignorantiam, quia præsumptio est contra illos, quòd *scienter* egerint; adeoque illis incumbere probationem ignorantiam, ut colligitur ex *c. Innotuit, 2. h. tit.* junctâ gloss. *V. ignorantiam.* Neque obstat *reg. juris 47. in 6. ignorantia*, videlicet facti alieni, *presumitur; ubi scientia non probatur: excipi enim debet;*

Li i

hiã

nisi de eo inquirere, & notitiam capere alicui ex officio incumbat, uti hic patet, & sumitur ex c. *quamvis, de reg. jur. cap. ult. de clandestina dispensat. §. si quis vero, l. regula, §. 2. sed facti, ff. de juris & facti ignorantia*, & videri potest Abbas hic nu. 21. Sanchez lib. 3. de matrim. D. 42. nu. 1. & lib. 1. Theol. moral. cap. 20. num. 7.

1978. Not. 7. ex c. *sciant. 12. h. tit. in 6.* excommunicationis sententiam ipso facto incurrere, quicumque Clericos, aliásve personas Ecclesiasticas, ad quas in Ecclesiis, Monasterijs, aliisve pijs locis electio spectat, vel earundem consanguineos, in beneficijs, aut quibusve bonis, gravare præsumserint, per se, vel per alios spoliando, aut aliter injustè persequendo, propterea, quòd rogati, vel moniti, ut certam personam eligant, petitioni parère noluerint. Intellige tamen, si gravamen sit injustum, seu cum injuria gravati, ut notat Navarrus in *Manual c. 27. nu. 122.* & propterea, quòd non sit electus v. g. vel electa, quem volebat is, qui gravamen infert, prout colligitur ex verbis dicti c. ibi: *pro eo, quòd*; & hoc procedit etiam de illo, qui, quia non est electus is, quem voluit, electum *injustè negat* confirmare; ita Suarez D. 23. de *Censur. sect. 4. nu. 4.* nam esto textus loquatur de *electione*; hæc tamen ibi solùm exprimitur, exempli causa.

1979. Not. 8. non posse confirmari electionem, quæ non subsistit; colligitur ex c. *quisquis, 43. h. tit.* quod enim non est, confirmari non potest; at quando electio est nulla, electio non est; nam perinde est, rem non esse, & inutiliter, ac nulliter esse. Hinc etiam fallit quorundam pronuntiatum, quòd *confirmatio purget vitium electionis*; hoc enim non procedit in casu confirmationis, factæ ab eo, qui est inferior Papæ. Nam si nullitas sit ex vitio intrinseco, nec purgatur confirmatione Papæ; si extrinseco, nimirum facta, vel omissione formæ substantialis, aut propter inhabilitatem subjecti, jure Ecclesiastico inductam, sicut Papæ inferior non potest condere; sic nec poterit solvere legem, tribuendo confirmationem.

1980. Not. 9. si contingeret, quòd quis ad eandem Ecclesiam, seu Prælaturam duabus

electionibus electus sit, non posse utramque prosequendo confirmationem petere; etiam protestando, quòd non intendat, nisi ex ea, ex qua jus sibi competat, confirmationis effectum consequi. Quamobrem, ne cum Ecclesiæ, ad quam electus est, vel Adversarij, si quem habet, discrimine in incerto vegetetur, eligere is debet, utram electionem prosequi malit, ejusdemque confirmationem petere: adeò, ut ad alteram deinde electionem, cui alteram præferendo renuntiâsse censetur, regressum habere haud possit; sic c. *ut quis, 25. h. t.*

Not. 10. si contra electionem in Ecclesia Cathedrali, vel regulari, cujus confirmatio ad Ordinarium pertinet, videlicet Archi-Episcopum, vel Episcopum, ad Sedem Apostolicam ex causa probabilis (quæ, si probetur, iusta reputari debet) in scriptis appelletur; & Ordinarius nihilominus procedat ad confirmationem, eam irritam esse; præterquam si appellans ab appellatione recesserit, ex c. *si postquam, 33. h. tit.* Not. autem ex gloss. hic V. ad *Sedem Apostolicam*, hoc esse specialiter constitutum in casu isto electionis ad Cathedrali, vel regularem Prælaturam, si ad Sedem Apostolicam extra, vel intra judicium appelletur; nam alioquin appellatio, facta ante sententiam definitivam, non impedit, quo minùs validè in causa procedi possit, atque expectari, num Superior, ad quem appellatur, cognita veritate, acta rescindere velit, c. *non solum, 7. §. illa, de appellat.*

Not. 11. confirmationem electionis esse irritam, si non citentur ante nominatim, vel generatim ii, quorum interest, c. *quoniam, fin. h. t. in 6.* si quis autem post generale edictum, & secutam confirmationem quid opponere velit, & absens fuit, ut probabilem edicti ignorantiam allegare possit, audiri debet. Sin verò non absens, aut non longè distans, ordinariè non auditur; nisi ignorantiam conjecturis astruat, & juramentò confirmet, arg. c. *ult. qui matrim. accus. possunt.* Cæterum ad denuntiationem Canonicam, ut indigna seu inhabilis persona Ecclesiæ non præsit, ordinariè aliquis admitti debet etiam post confirmationem, & consecrationem ut docet Abbas in c. *nihil, 44. nu. 6. extra, h. t.*

Not. 12.

1983. Not. 12. Archi-Episcopum, vel Episcopum electum, & confirmatum, ante consecrationem, posse beneficia conferre, & electos confirmare; quia potest ea præstare, quæ ad jurisdictionem spectant, licet non ea, quæ ordinis sunt, juxta c. *Suffraganeis*, 11. de elect. & notat gloss. in c. *cum ex illo*, 1. de translat. Episcopi, V. confirmasse; per confirmationem autem secutam contrahitur vinculum spiritualis conjugij inter Episcopum, & Ecclesiam, per cap. *inter corporalia*, 2. de translat. Episcop. Et ideo non potest amplius suo arbitrio deserere suam Ecclesiam, per dicta in precedentibus.

ARTICULUS XV.

De consecratione electi, & confirmati.

1984. COnsecratio sequitur ad confirmationem; secluso privilegio non debet differri ultra tres menses, numerandos à die confirmationis; aliàs incurruntur pænæ, de quibus Tridentinum sess. 23. de Reform. c. 2. ibi: Ecclesijs Cathedralibus, seu superioribus, quocunque nomine, ac titulo præfecti, etiam si sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales sint, si munus consecrationis intra tres menses non susceperint, ad fructuum perceptorum restitutionem teneantur; si intra totidem menses postea id facere neglexerint, Ecclesijs ipso jure sint privati. Consecratio verò, si extra Curiam Romanam fiat, in Ecclesia, ad quam promoti fuerint, aut in provincia, si commode fieri poterit, celebretur. Hoc intellige de tribus mensibus computandis à die confirmationis; ita Sanchez in opusc. moral. l. 7. c. 1. d. 15. n. 13. de hoc etiam agitur c. *cum in cunctis*, 7. h. tit. §. *cum vero*, ibi: cum verò electus fuerit, & confirmationem electionis acceperit, & Ecclesiasticorum bonorum administrationem habuerit: *decurso tempore, de consecrandis Episcopis*, à Canonibus definito, is, ad quem spectant beneficia, quæ habebat, de illis disponendi liberam habeat facultatem. His junge glossam ibid. V. tempore. Si autem statuto tempore consecratio non fiat, & per consecrandum stet, non fieri, redivis integri servari debent apud æconomum ejusdem Ecclesiæ, nisi terminum consecrationis prorogari contingat propter urgentem, Tom. I.

& inevitabilem necessitatem, c. 2. dist. 75.

Si confirmatus, statuto tempore consecrationem recipere negligat, plures illi pænæ decretæ sunt. Prima est, de qua præced. num. altera, quod privandus sit communionem, quousque aut loco cedat, aut se consecrandum offerre non differat, ex cit. c. 2. tertia, quod, si per ipsius negligentiam contingat, Ecclesiã ultra quinque menses viduatam manere, nec ibi, nec alibi consecrationem recipere valeat; imò sui Metropolitanæ judicio eã cedat, ut dicitur cap. 1. dist. 100. quarta, quod si intra tres menses munus consecrationis non suscipiat, ad fructuum perceptorum restitutionem teneatur; & si intra alios totidem menses id neglexerit, Ecclesiã ipso jure sit privatus; sic Trid. sess. 23. de reform. cap. 2.

Not. autem, Episcopum de jure communi, consecrandum esse à tribus Episcopis, c. *fin. §. sed nec ille*, dist. 51. c. *Comprovinciales*, dist. 64. & c. *si Archi-Episcopus*, de temporib. ordinat. per dispensationem autem sufficit unus, assistentibus duobus Abbatibus, aut alijs in Ecclesiastica dignitate constitutis Presbyteris. Nam, requiri tres Episcopos, non est ex natura rei, vel divina lege; nec obstat sic constitutum esse ab Apostolis juxta c. *Porro*, dist. 66. nam Canones Apostolici non sunt juris divini; & quamvis, cap. 1. dist. ead. item c. *fin. §. sed nec*, dist. 51. & c. *si Archi-Episcopus*, de tempor. ordinat. dicatur, *Archi-Episcopum ab omnibus Suffraganeis, seu Comprovincialibus Episcopis, in Ecclesia Metropolitana convenientibus, & assistentibus, consecrandum esse*; id tamen hodie non servari docet Layman de elect. Prælator. q. 152. cum propter locorum distantiam, aliàsque causas, sepe convenire non possint.

Consecratio Episcopi fieri debet inter Missarum solemnias, inter Epistolam & Evangelium, ut constat ex c. *quod sicut*, referendo num. sequenti; & quidem die Dominico, ex antiquissima traditione Apostolica, horâ tertiâ; cap. 1. & 5. dist. 75. hoc accipe, *quoad horam*, secundum usum in praxi receptum. Quamvis etiam ex indulto Papæ fieri possit alio die; cum sit tantum juris humani; sic Azor p. 2. lib. 3. cap. 30. q. 3. *Forma*, seu potius ritus con-

1985.

1986.

1987.

secrationis, importat sequentes actiones 1. manuum impositionem, juxta Apostolum, 1. *ad Timoth. cap. 4. & 2. ad eundem, c. 1.* secundò, ut duo Episcopi super caput consecrandi teneant librum Evangelij; 3. ut unus super eodem manus benedictionis infundat; ceteri verò Episcopi præsentis caput ejus manibus tangant, *c. Episcopus, dist. 23. & c. 1. dist. 75.* quarto, ut ejusdem caput unà cum manibus sacro Chrismate ungant, *c. unic. de sacr. unctio.* Ceterum inter has actiones ad substantiam consecrationis sola manuum impositio; non autem libri Evangeliorum tentio super caput ejus requiritur, at notat glossa *in cit. c. Episcopus, V. Codicem, & Azor cit. c. 30. q. 3.* & hæc de natura dictæ consecrationis; verbalis autem forma est: *accipe Spiritum S. de qua in Rituali.* Ubi adverte, probabilis dici juxta *nu. 1986.* ceteros Episcopos, qui assistunt Principali, esse solum adjutores hujus; illum verò, qui consecrat, principalem: peracta verò consecratione consecratus acquirit plenum jus exercendi ea, quæ sunt ordinis Episcopalis. Fieri potest etiam extra Ecclesiam Cathedrallem in alia Ecclesia, præsertim, si intra provinciam, vel diocesin sita sit, ut colligitur ex *c. ult. dist. 5. 1. & Trid. sess. 23. de reform. c. 2.*

1988.

Not. 2. consecratos sub Missarum solennijs, inter Epistolam, & Evangelium, eo die non posse conferre ordines, *c. quod sicut, §. super eo, h. tit. ibi: cum solus Romanus Pontifex (qui ante hymnum Angelicum consecratur, & ipse postmodum Missarum solennia incipit, & perficit consecratus) in die consecrationis suæ valeat ordines celebrare. Ceteri verò, qui inter Epistolam, & Evangelium consecrantur; quia consecrati concelebrant, principaliter celebranti, ne dividatur mysterium unitatis, non debent tunc ordines celebrare; & ita etiam tradit Layman in cit. c. quod sicut, nu. 10.* quamvis Papa eis, dispensatione, ad id facere possit potestatem; cum ab eo actu pro tali die prohibiti sint, non ex natura rei, vel jure divino, sed solum Ecclesiastico; sic Barbofa *de offic. & potest. Episcopi, p. 3. alleg. 5. num. 20.* Nam Missa, cum ordines conferuntur, non est de substantia eorum, ut notat Armilla *V. Ordo, nu. 9.* sed solum de honestate, & usu; sic Barbofa *cit. p. 1. allegat. 14. n. 16.*

Ulterius deducitur ex præmissis *c. quod* Vicarius, qui non est Episcopus, suffraganeos sui Archi-Episcopi, consecrare non possit, etiam si haberet mandatum exercendi Pontificalia; sic glossa *in c. quod sicut, V. sine pallio;* Archiepiscopus autem etiam consecratus, nondum receptò pallio, non possit Concilium convocare, Chrisma conficere, Clericos in sua provincia ordinare, Pontifices consecrare, vel Ecclesias dedicare, ut dicitur *c. quod sicut, §. præterea, nec se Archi-Episcopum nominare;* sic Quaranta in Summa Bullarj, *V. Archi-Episcopi auctoritas, vers. 32.* & ex illo Barbofa in *c. quod sicut, nu. 9.*

1989.

Not. 3. beneficia Episcopi, quæ prius obtinebat, peracta illius consecratione, & possessione pacifica obtenta, & lapsò tempore præscripto, perfectè vacare per *c. cum in cunctis, 7. §. cum verò. h. t.* ubi dicitur: *postquam in Episcopum electus confirmationem accepit, honorumque Ecclesiasticorum administrationem, tempusque à sacris Canonibus accipiende consecrationis elapsum est, ipso jure vacare omnia ejus beneficia, quæ prius habebat, ita, ut liberè conferri possint ab eo, cui de jis disponendi jus competit.* Quæstio autem est, si Pontifex cum Episcopo dispenset, ut non teneatur intra tres menses consecrationem suscipere, sed

1990.

primò v. g. post annum, an priora beneficia vacant post trimestre, etiam nondum suscepta consecratione. Hostiensis in *c. cum in cunctis, §. cum verò, versu sed potest dici,* asserit, quòd, si Episcopus ante elapsum tempus trimestre, post obtentam confirmationem, consecrationem accipiat, priora ejus beneficia non statim vacant; sed tunc primùm, postquam tempus de consecrandis Episcopis à sacris canonibus definitum, decursum est, ut habetur in textu *c. cum in cunctis, de quo in nu. 1984.* Contrarium docet glossa *ibid. V. ad quem spectat,* volens, si Episcopus citiùs, quàm elabatur trimestre, consecrationem accipiat, ejus beneficia statim vacare; quia tunc plenè quis affectus est Episcopatum, ut colligitur ex *c. super his, 16. de accusat.* quo posito adest ratio, & fundamentum, cur alia ejus beneficia vacare debeant. Eandem glossæ opinionem sequitur Layman *in cit. c. cum in cunctis, nu. 4.* dicens, textum *c. cum in cunctis, ibi: postquam tempus à sacris Canonibus accipiende consecra-*

tionis

tionis elapsum est, non aliud velle, nisi, quod non tantum consecratio Episcopi, post ad-
epram pacificam possessionem faciat prio-
ra ejus beneficia vacare; sed etiam, si pro-
motus in culpabili mora consecrationem
accipiendi existat, cum non deceat eum
ex negligentia, & culpa suum commodum
ferre.

1991. Similiter ad quæstionem: *an, si Epi-
scopus à Papa dispensetur, ne post elapsos
tres menses, sed primò post annum conse-
crationem accipere teneatur, ejus priora
beneficia statim vacent, elapsò trimestri?*
non idem est sensus Doctorum; nam Jo-
annes Andreas hic, tenet, *statim vacare*,
si dispensatio facta est ad instantiam; se-
cus, si motu proprio. *Illud*, quia conti-
net odium; *istud*, quia *motus proprius* ex-
plicat purum beneficium; Layman *cit. à*
n. 5. censet statim vacare, siue motu proprio,
siue ad instantiam dispensatum sit. Hanc o-
pinionem ut probabiliorem etiam sequitur
Pirhing. *h. tit. nu. 352.* §. porro, referens
pro eadem P. Th. Sanchez *lib. 8. matrim.*
D. 1. num. 24. Barbosa *in cit. cap. 7.* §.
cum verò, h. tit. nu. 28. Cæterum ea sen-
tentia, quam sequitur Hostiensis, de qua
num. priori, videtur valde probabilis, pro-
pter apertum textum *in cit. c. cum in cun-
ctis*, quem ibidem retulimus; expressè
enim dicitur, beneficia priora vacare,
postquam electus accepit confirmationem,
administrationem, & elapsum est tempus
*accipiendæ confirmationis à sacris canoni-
bus præscriptum;* ex quo solvitur etiam
ratio in contrarium ibidem. Nam esto
consecratio finita Episcopus plene sit af-
secutus Episcopatum, hoc tamen solum noti
est adæquata ratio, & fundamentum, ex quo
priorum beneficiorum vacatio inducatur;
sed simul *cum lapsu temporis à jure definiti.*
Ad 2. *ibid.* pariter &c. valde probabile esse,
dictam *motus proprii* dispensationem ex-
tendi etiam ad priora beneficia, ne prius
vacent, quam tempus, accipiendæ dispen-
sationi præfixum, sit elapsum. Nam, ut
dictum est, *motus proprius* denotat specia-
le beneficium concedentis, consequenter
merum favorem, quod non haberet, si
statim dimittere cogeretur priora bene-
ficia; cum potius videatur eò tendere,
ut propter expensas in consecratione fa-
ciendas prioribus perfruatur.

1992. Nec obstat, quod opponit Layman *cit.*

dicens: secundum sacros Canones duo
decreta esse; unum per se, ac principa-
liter (ut promoti ad Episcopatum beneficia
vacent; quia non decet in altiore digni-
tate constitutos, inferioribus officijs, aut
ministerijs deservire, arg. c. *ad aures*, 8.
de rescript.) alterum accidentaliter, seu
accessoriè, ut talis vacatio incipiat à tem-
pore consecrationis, vel elapso tempore,
quod consecrationi accipiendæ præscri-
ptum est; ergo licet dispensatio cadat in
accessorium, ut non teneatur intra illud
tempus accipere consecrationem; non
tamen tollit principale, ut beneficia non
vacent indepta consecratione cum paci-
fica possessione; nam principale non
pendet ab accessorio. Hoc, inquam,
non obstat; si enim consecratus ipso jure
perderet priora beneficia, consequenter
consecrati possessio pacifica ipso jure per
se, ac principaliter induceret priorum be-
neficiorum vacationem, etiam nondum
elapso tempore consecrationi accipiendæ
à canonibus præfixo, is, ad quem spectant
beneficia, quæ consecratus habebat, de
illis liberam disponendi haberet faculta-
tem; sed hoc non procedit; *cum in cit.*
§. cum verò, expressè ad hoc acquiratur,
quod elapsum sit tempus accipiendæ conse-
crationi à sacris canonibus præscriptum;
ergo. Quare negandum est, in textu
§. cum verò, duo præscripta esse, unum per
se, ac principaliter; alterum duntaxat
accessoriè, ut vult Layman *cit.* hoc enim
nullo jure ostenditur; & textus copulativè
ad illum effectum vacantium beneficiorum
expressè enumerat tria, nempe, *acceptam
consecrationem, adeptam administrationem,
& elapsum tempus à jure præscriptum*, ut
patebit legenti textum. Nec obstat, quod
affertur ex c. *ad aures, de rescript.* nam il-
lud solum procedit, si fiat sine justa causa,
vel Superioris indulto beneficio. Deinde
ibi non dicitur, quod assumptum est; sed
solum improbat eorum factum, qui,
ut impetrent minora beneficia, tacent dig-
nitates, & personatus, quos habent, &
sic alios impediunt fraude, à consecratio-
ne illorum.

Ad extremum not. ex usu Curie Ro-
manæ, omnia beneficia, prius habita,
statim vacare post confirmationem Epi-
scopi, autoritate summi Pontificis pro-
moti, etiam nondum accepta consecrati-

one, & pacifica Episcopatus possessione, ut notat Azor p. 2. l. 7. c. 16. q. 12. quod tamen intellige 1. si promotus sit securus de possessione consequenda. 2. de fructibus inde percipiendis; quod non habent Episcopi titulares solum in partibus, & terris infidelium, unde nihil percipiunt. 3. quando Papa in actu promotionis consistorialiter decernit, beneficia vacare; secus, si tale decretum vacationis non intervenit; sic Barbosa *in cit.* §. *cum verò*, n. 29.

ARTICULUS XVI.

De potestate electi.

1993.

Circa præsentem materiam exponendam, quæstio est 1. an electus, sed nondum confirmatus, potestatem Episcopalem quoad jurisdictionem, seu administrationem in rebus, & juribus, tam spiritualibus, quam temporalibus obtineat? Resp. solum habere in habitu, seu actu primo; non in actu, seu quoad exercitium, c. *nostri*, 9. de elect. ibi: *nostri, quomodo Linconen: electus, concedendi honores, vel præbendas, aut alias disponendi de rebus Ecclesiæ (cum sua non sit electio confirmata) non habeat facultatem*: mandamus igitur, quatenus ei auctoritate nostra præcipias, ut *concessionem*, si quam fecit de prædictis, *studeat revocare*; & gloss. in c. *quantiò*, dist. 63. V. *relatio*; idem est de alijs Prælatibus similibus Ecclesiarum; & si ante confirmationem, se administrationi ingerant, electio cassari debet de jure antiquo, c. *qualiter*, 17. h. t. & hoc titulo repulsus à Prælatura, non potest denuo eligi ad eam, vel aliam, ob vitium personæ c. *Super eo*, 12. h. t. ubi ad quæstionem, an si alicujus electione cassata, idem ad alterius Ecclesiæ regimen electus fuerit, ejus electio debeat confirmari? respondit Clemens III. hoc tuam volumus discretionem tenere, quod si prior electio non vitio personæ, sed modo electionis cassatur, promotionem ejus fieri in eadem etiam Ecclesia (nisi fortè simoniacæ pravitatis aliquid intercessisse constiterit) non debeat impedire; & exprimi debet vitium in supplicatione, pro promotione à Papa; Abbas in c. *qualiter*, 17. h. t.

1994.

Quæstio est 2. an valeant, quæ Prælatibus, taliter repulsus, gessit tempore admi-

nistrationis ante obtentam confirmationem? Resp. omnia revocanda, & rescindenda esse; secus est, si alio titulo haberet jus administrationis; sequitur ex præmissis juribus; alterum autem intellige, si eum titulum habeat legitima Superioris auctoritate. Cæterum, electus ante confirmationem obtentam, nec titulo æconomi, vel procuratoris habet administrationem, c. *avaritiæ, de elect. in 6.* ibi: nonnulli siquidem ad regimen Ecclesiasticum electi: quia eis (jure prohibente) non licet se ante confirmationem electionis celebratæ de ipsis, administrationi Ecclesiarum (ad quas vocantur) ingerere: *ipsam sibi, tanquam procuratoribus, seu æconomis committi procurant.* Cum itaque non sit malitijs hominum indulgendum: nos latius providere volentes, hac generali constitutione sancimus, ut *nullus de cætero administrationem dignitatis* (ad quam electus est) *priusquam celebrata de ipso electio confirmetur, sub æconomatus, vel procurationis nomine, aut alio de novo quæsito colore, in spiritualibus, vel temporalibus, per se, vel per alium, pro parte, vel in totum gerere, vel recipere, aut illis se immiscere præsumat.* Omnes illos, qui *secus fecerint, jure* (si quod eis per electionem quæsitum fuerit) *decernentes eo ipso privatos.* Et ideo Capitulum, esto Sede vacante habeat administrationem, nequit eam, ante confirmationem, committere electo; licet possit alteri, ne scilicet videatur agere in fraudem legis administrationem pro tunc prohibentis. Quamvis autem electus ante confirmationem immittens se administrationi vel in toto, vel in parte, privatus sit jure per electionem quæsito; & quidem *jure novo*, ipso facto, ut notat Pirhing *cit.* §. *not.* 2. rectè tamen observat, jus novum obtinere, si administret *colore quæsito*; antiquum autem, *si sine ullo prætextu*; V. c. *nostri, cap. qualiter, h. t. c. avaritiæ, 5. h. tit. in 6. junct.* gloss. *ibid.* Si verò electus ante confirmationem permittat se installari, seu in stallò, sedeponi, vel in possessionem mitti, ex hoc præcisè non incurrit prædictam pœnam, quia non verificatur, quod *administruerit.*

Præter hæc not. jure novissimo constitutum in extravag. *injuncta h. tit.* inter communes, ut Episcopi, & alii Prælati Supe-

1995.

199

Superiores, item Abbates, & Priores, & alij Monasteriorum Regimina exercentes; quocumque nomine censeantur, qui apud Sedem Apostolicam promoventur, vel confirmationem, consecrationem, vel benedictionem recipiunt, absque dictæ Sedis literis, hujusmodi eorum promotionem, confirmationem, consecrationem, aut benedictionem continentibus; ad commissas eis Ecclesias, vel monasteria accedere, vel bonorum Ecclesiasticorum administrationem accipere non præsumant, nullique eos ante dictarum literarum ostensionem recipiant, aut eis pareant. Et isti Episcopi, ac Prælati administrare possunt Prælaturam, etiam ante obtentam confirmationem, si immediatè subjecti sint Pontifici, & valde remoti ab ejus Curia, si in concordia sint electi, ne tales Ecclesiæ damnum patiantur diutiùs expectata electionis confirmatione, *c. nihil, 44. & ceterum, h. t.*

1996. Quæstio est 3. quid possit Episcopus electus, post confirmationem acceptam, licet nondum consecratus sit? R. quod possit omnia, quæ sunt jurisdictionis, non autem ea, quæ sunt ordinis, *c. transmissam, 15. h. tit. junctâ gloss. V. de talibus.* Nam cum ad Celestinum III. delatum esset, quod quidam Clerici, Episcopo confirmato, sed nondum consecrato, per contemptum correctionem Ecclesiasticam eludentes, ei se opposcentes dicerent: *quod potestatem non habeat, eos corrigendi*: respondit dicto Episcopo Pontifex; quod, *ex quo electionis tuæ confirmationem accepisti, de talibus & consimilibus* (præter ea, quæ majoris inquisitionis discussionem exigunt, & ministerium consecrationis desiderant) *quod justum est, & Ecclesiastica convenit utilitati, statuendi habebas liberam facultatem*; quamvis Archi-Episcopus electus, & confirmatus, nondum tamen consecratus, antequam recipiat pallium, non possit exercere actus jurisdictionis, nisi in rebus minoribus, non gravioribus, *c. quod sicut 28. §. præterea.* de hoc V. plura *tit. 8. de auctor. & usu pall.*

ARTICULUS XVII.

De electione, confirmatione, & benedictione Abbatum, & aliorum Prælatorum Regularium.

1997. Loquimur de Prælaturis electivis, & de his quæstio est 1. quibus competat jus eligendi? Resp. de jure communi per-

tinere ad Collegium, seu conventum illius Ecclesiæ regularis, vel monasterii, cui de Prælato per electionem providendum est, *c. 1. h. tit. ibi*: nullus in Ecclesia, ubi duo, vel tres fratres fuerint in congregatione, *nisi eorum electione canonica* Presbyter eligatur; ubi nota ly *electione*, ergo non per collationem; & *c. 8. de consuetud.* ubi approbatur consuetudo industa, quod una Ecclesia de gremio alterius teneatur Prælatum eligere; excipe, nisi aliud concessione speciali, vel privilegio, vel approbatis constitutionibus ejus ordinis, aut monasterii constitutum sit.

Quæstio est 2. an in illis Conventibus, 1998. ubi electio celebratur juxta jus commune, jus eligendi omnibus de illo conventu competat? Resp. quod illis tantum, qui sunt vel tacitè, vel expressè, saltem electionis tempore, professi, *c. ex eo 32. §. in Ecclesiis h. t. in 6. ibi*: in Ecclesiis quoque regularibus, vel monasteriis, *ij, qui non sunt tacitè, vel expressè professi, non debent cum professis, vel conversi laici cum Clericis, electionibus interesse*; quod tamen accipe, ut procedat de laicis conversis, nisi sint ex ordine militari, vel hospitali, ubi omnibus professis de jure competit jus eligendi, ex Ordinis instituto. Canonicis autem Regularibus per Clement. 2. *de etate & qualitat.* non conceditur jus eligendi, nisi sint in sacris, saltem in subdiaconatu; ubi nota, quod hæc constitutio expressè agat de Capitulo Ecclesiæ Cathedralis, vel Collegiatae, tam secularis, quam Regularis. Hinc aliqui volunt, quod hæc constitutio, defectu ordinis excludens Canonicum à jure eligendi, non debeat extendi ad Monachos, cum sit correctoria juris communis; His accedit constitutio Clementis V. quæ habetur in Clement. *ut Professores, 1. de Regularibus* in qua dicitur, quod *Professi Ordinum mendicantium, etiam licitè transeuntes ad non mendicantes, licet administrationes habeant, non habeant vocem in Capitulo, etiam si alij de Capitulo id concedant*: nec deinceps consequi possint administrationes, Prioratus, vel officia, etiam tanquam Vicarij: nec pro se, vel alijs animarum curam gerere; & hoc cum clausula irritante: *ibi: quidquid autem in contrarium attentatum fuerit, sit irritum ipso jure, quovis privilegio non obstante*: quo tamen non obstante statim ibidem ponit

ponit eam exceptum dicens : ad illo-
rum autem Mendicantium Ordines, quos
Apostolica Sedes eomodo subsistere voluit,
ut eorum professoribus, ita in illis remane-
re liceret, quod nullum ex tunc admit-
terent ad professionem eorum, quibusque
concessit licentiam generalem ad approba-
tos alios ordines transeundi, presentem no-
lumus constitutionem extendi. Licet autem
Lessius de just. lib. 2. c. 41. d. 13. nu.
105. & Miranda in man. Prælat. tom. 1.
q. 31. art. 8. concl. 2. existiment, affici-
jis parvis etiam Mendicantes ad Carthusia-
nam transeuntes, merito tamen Sanchez
in decalog. tom. 2. lib. 6. c. 7. nu. 110. &
Fr. Barthol. de Vecchis dub. 5. nu. 13. hanc
ampliationem non admittunt, quia tex-
tus in præsentis loquitur de jis, qui tran-
seunt virtute alicujus privilegij ad laxio-
rem, sed transitus ad Carthusianam fit
vi juris communis in Extravag. *Viam am-
bitiosa de Regularib.*

1999. Quæstio est 3. an quilibet Professus ad
Prælatum Regularem, vel beneficia Re-
gularia sui Conventus eligi possit. & nega-
tivè. Nam ad hoc requiritur, quod sit actu,
vel expressè professus, c. cum in Magistrum,
49. h. t. ibi: cum in magistrum assumi non
debeat, qui formam discipuli non assumpsit,
nec sit præficiendus, qui subesse non novit:
nos intellecto per te, quod in quibusdã re-
gularibus domibus jure tibi dicecesano sub-
jectis, sunt quidam in Abbates, non profes-
si ordinem regularem, assumpti: mandamus,
quatenus, cum Abbates tales esse non de-
beant, qui professionem Monachi, & Regu-
lares Canonici non fuerint, ad amotionem
eorum, quos tales inveneris (sublatò appel-
lationis impedimentò) procedas; sic Gre-
gorius IX. & Bonifacius VIII. in c. nullus,
28. eod. in 6. ibi: nullus Religiosus ad Ab-
batiam, seu Prælatum suam, vel alterius
religionis de cetero eligatur, nisi ante fue-
rit ordinem Regularem expressè professus.
Quòd si secus auctum fuerit: eo ipso irritum
habeatur. Ad dignitatem verò Episco-
palem (ad quam novitij eliguntur inter-
dum) talem in sæcularibus Ecclesijs eligi
minimè prohibemus.

2000. Nec obstat quævis, etiam longæva, con-
suetudo, c. cum causam, 27. eod. ibi: quia
non debemus attendere solummodo, quid fa-
ctum sit, sed potius, quid sit faciendum, ir-
riletis electionem prædictam non professi,
non obstante consuetudine contraria; &

ideo etiam Clericus sæcularis non potest e-
ligi in Abbatem, vel Prælatum regula-
rem; quamvis summus Pontifex ex ple-
nitudine potestatis possit ei talem Prælatu-
ram concedere in commendam, etiam
perpetuam, ut notat Layman, de elect.
Prælat. q. 183. & Fagnanus in c. cum ad
nostram, h. tit. nu. 4. ad beneficia tamen
simplicia sufficit, quòd se obligent ad il-
lum ordinem profitendum, esto actu eum
professi non sint, cit. c. cum causam, &
Trid. sess. 14. de reform. c. 10. & nullis
simul professionem facere in ordine, & in
Abbatem eligi potest, c. cum ad nostram,
37. h. tit. ibi: cum ad nostram notitiam
pervenisset, quòd H. qui se pro Abbate
Lexoviensi gerebat, non fuit antè Mona-
chus, quam electus: non attendentes,
quòd contra regulares traditiones illud
fuerat attentatum, cum nullam spem, vel
promissionem habens, ut Abbas fiat, de-
beat Monachari, electionem de ipso fa-
ctam curavimus irritare: potest tamen
non professus postulari in Abbatem, vel
Prælatum regularem, c. cum Monasteri-
um, 13. h. tit. ubi talis postulatio per Cæ-
lestinum III. fuit approbata, ibi: nos illam,
prout facta est canonicè, confirmamus; &
etiam post professionem plenè factam, si
necessitas, vel utilitas Ecclesiæ id postulet,
statim eligi in Prælatum; ordinariè tamen
id fieri non debet, nec expedit, ut sumi-
tur ex c. officij, 38. h. tit. ubi, postquam
dictum est, in Abbatem eligi non posse,
nisi instructum in regula monachali, sub-
jungit Pontifex: postquam fuerit in regu-
la competenter instructus (si urgens neces-
sitas, & evidens utilitas ipsius monasterij
postulaverit) purgatione recepta, poterit
in Abbatem assumi, ne monasterium op-
primatur incurisibus malignorum.

2001. Quæstio est 4. an Prælati Regulares eli-
gi possint extra suum monasterium, vel
ordinem? Resp. de hac quæstione agi in
Clement. 1. h. t. ubi Clemens V. ita loqui-
tur: cum rationi non congruat, ut homi-
nes disparis professionis, vel habitus, simul
in eisdem Monasterijs socientur: prohibe-
mus, ne Religiosus aliquis in Abbatem, vel
Prælatum alterius religionis, vel habitus
de cetero eligatur, quòd si secus actum ex-
titerit, sit eo ipso irritum, & inane: per
hoc autem, quin Religiosus in Episcopum,
sæcularis, vel cujuslibet regularis Ecclesiæ
licite possit eligi, non intendimus prohibe-
re

re. Ex quo textu sequitur, Religiosum eligi non posse ad Prælaturam non Episcopalem, alterius Religionis, vel habitus: & irritum esse, si contra fiat; secus ad Episcopatum Ecclesiæ tam sæcularis, quam Regularis; de hac quæst. videri potest quoque c. *si Abbatem*, 36. h. tit. in 6. ubi nota, decisionem hujus textus etiam locum habere in Monialibus juxta id, quod tradit Suarez tom. 4. de Relig. tr. 8. l. 2. c. 6. n. 7. & illa verba: ejusdem Religionis, professionis, & habitus, juxta Barbosam in cit. *Clement. n. 2.* esse æquipollentia, solumque posita ad majorem rei declarationem, vel expressionem.

1002. Quæstio est 5. an Religiosus possit eligi ad Prælaturam sui ordinis, sed alterius Monasterij? affirmativam docet Layman in c. *si Religiosus*, 27. h. tit. in 6. dicens, id haberi in *Clement. 1. eod.* quia licet ibi solum dicatur, *eligi non posse ad Prælaturam, Episcopali inferiorem diversi ordinis*; per contrarium tamen sensum etiam alterum deduci potest; quod tamen accipe, nisi aliud speciali jure certæ alicujus Religionis id cautum sit, prout est in Soc. JESU. verum huic resolutioni Patris Layman opponi potest textus c. *cum singula*, 32. de Præbend. §. *prohibemus*; de quo a. libi. An autem hoc, quod tradit Layman citatus, procedat, si Religiosus eligeretur ad Prælaturam Ecclesiæ Collegiatae sæcularis? dubari potest: Resp. tamen quæstionem fieri posse de Religioso ex ordine mendicantium, vel non mendicantium; quo supposito:

Dicendum de utroque casu negativè; 1. quia beneficia sæcularia sæcularibus Clericis conferenda sunt per c. *cum de beneficio*, 5. de Præbend. in 6. deinde in c. *Super eo*, 19. de Regularibus, statuitur, *Religiosos non esse assumendos in Ecclesijs sæcularibus*, ne à suæ professionis regula declinent; ergo nisi per aliquam exceptionem ea constitutio limitetur, tenenda est; at per nullam exceptionem aliam limitatur, nisi de qua diximus ex *Clement. 1. n. 2000.* & illam, quæ habetur in c. *quod Dei timorem*, de statu Monach. ubi permittitur Canonicis Regularibus, ut ad præstandum officium prædicationis erga plebem, in Ecclesijs Parochialibus, in eorum commodum institui possint.

1003. Accedit clara prohibitio in Extravag. Tom. I.

dispendijs, de postul. Prælatorum, ne Religiosus ordinis Mendicantium ad inferiorem Cathedrali Ecclesiæ postuletur; de alijs autem ordinum non mendicantium communis Doctorum sensus est (ut tradit Suarez l. 7. de Relig. c. 29. à n. 70.) hodie non permitti, ut ad beneficia quæcunque (præter Episcopatum) etiam si curata sint, vel Prælaturæ alicujus Ecclesiæ Collegiatae sine dispensatione Pontificis promoveantur. Et ideo Layman l. 4. *Theol. mor. tr. 2. c. 4. à n. 2.* expressè tradit, privilegio per c. *quod Dei timorem*, Canonicis Regularibus concessio, derogatum esse hodie per Concordata Concilij Lateranensis cum Leone Papa, significasse plures sequentes Pontifices, apud Sanchez l. 7. moral. c. 39. num. 71 Garciam p. 7. de beneficio. c. 10. nu. 31. & Cardinales in declar. Trident. sess. 14. c. 10. de reform.

Hinc ulterius deducit Layman cit. hodie absque Papæ dispensatione, Canonicum Regularem ad parochialem Ecclesiæ promovendum non esse, quod etiam docet Miranda in man. tom. 1. q. 32. a. 5. & significat Sylvester V. *Religio*, 7. q. 6. & juxta hanc praxin Curie Romanæ, Episcopum Monachos, & Regulares Canonicos, si absque Papæ licentia ad parochias sæculares, suo monasterio non unitas, promoti sunt, inde remove posse.

1004. Videtur autem notanter loqui de parochijs suo Monasterio non unitis; nam, ut rectè tradit, in c. *si Religiosus*, 27. h. tit. in 6. hodie adhuc Prælati Ordinum, Religiosos suos, cum potestate iterum amovendi instituire possunt ad parochias, *Monasterijs eorum subjectas*; idque dubitari non debet de ea parochia, quæ in loco Monasterij sita, à prima institutione Regularibus commissa est: qua de re Trident. sess. 25. de Regular. sed & in ea parochia id locum habet, quæ postea Monasterio incorporata est, quòd Prælati Ordinis, Regularem suum, idoneum, instituire possit, qui tamen ab Episcopo examinare, & parochia ejus visitari debeat: quia unio intelligitur, salvo jure Episcopali, uti deducitur ex Concilio Trid. sess. 7. c. 7. junctis declarat. Cardinal. & sess. 24. c. 3. & 18. de reformat: excipe, nisi Prælati Ordinis exemptus, veluti Episcopalem in territorio illo jurisdictionem obtineat, ut Episcopus nihil juris sibi vindicare queat.

K k k

Quæstio

2006. Questio est 6. an Religiosus, absque licentia sui immediati Superioris possit consentire in electionem de se factam extra suum Monasterium etiam ejusdem Ordinis? R. quod non; hoc sub poena amittendi juris per electionem acquisiti, c. *si Religiosus*, 72. h. tit. in 6. ibi: si Religiosus (cujus arbitrium non ex sua, cum velle, vel nolle non habeat: sed ex illius, quem vice Dei supra caput suum posuit, & cujus imperio se subiecit, voluntate dependet) electioni de se ad praelationem aliquam, extra suum Monasterium, vel suam Ecclesiam celebratam, sui Superioris, qui dare ipsam valeat, non petita licentia, & obtenta praesumpserit consentire: consensus sic praestitus non teneat, & in poenam praesumptionis illius electio eadem, ipso facto, viribus vacuetur omnino. Notamen, in hoc casu non requiri licentiam Conventus, sed sufficere solius Praelati; non tamen generalem tantum, sed particularem, & quae electionem factam subsequatur; habetur in cit. c. §. quia vero, ibi: quia vero, utrum Religiosis consentiendi electionibus de se factis: & ad Praelationes, ad quas electi fuerint, transeundi à suis Superioribus, sine fratrum consilio licentia dari possit: cum jura super hoc sint varia, dubitatur interdum? Nos, ad hujusmodi dubitationem tollendam, & ut ordinationes Ecclesiarum, ac monasteriorum, in quibus tales electi extiterint, celerius, & facilius valeant expediri: decernimus, ut jidem Superiores) suis irrequisitis conveniuntibus) electis hujusmodi consentiendi & transeundi, liberam dare valeant facultatem. His adde Clement. ult. de elect. ubi decernitur, non sufficere Praelati licentiam, si generatim alicui data sit, ut liceat consentire electioni, aut provisioni, si quam de ipso fieri contigerit, imò, etiam si (ut gloss. ibi communiter recepta docet) particulatim alicui data sit, contingat, eum in tali Ecclesia eligi; sed opus est, ut licentia electionem factam subsequatur.

2007. Praeter hæc not. 1. nullum Religiosum Mendicantium ad aliquam Praelaturam, extra suum Ordinem, in discordia electum, nullum jus acquirere, quamvis Praelatus ejus in illius electionem consentiat; imò nec in illam consentire posse, etiam cum licentia sui Praelati, c. quorundam, 24. h. tit. in 6. Forman autem ele-

ctionis in Praelato Regulari eandem esse cum ea, quam dedimus supra, nimirum per scrutinium, & secreta suffragia, nisi aliter alicubi observari soleat ex privilegio, concessione speciali, aut recepta Ordinis consuetudine; V. Trid. sess. 25. de Regularib. c. 6.

2008. Not. 2. Praelatos regulares exemptos, confirmationem suam accipere debere à Papa, cui immediatè subjecti sunt, nisi aliud habeant ex proprijs constitutionibus, & ante illam nihil jurisdictionis exercere posse; secus eà obtentà; ac eos, etiam si habeant jus infulae, & baculi, non consecrari, sed solum benedicti per simplicem, & deprecatoriam manuum impositionem, ab Ecclesia institutam, idque ex commissione summi Pontificis, & assistentibus duobus alijs Abbatibus, die Dominico, vel alio festo, nisi aliud habeant Ordinis privilegia, vel consuetudo legitima; & benedictionem semel collatam non repeti, esto semel benedictus ad aliam Praelaturam transferatur. Reliqua de confirmatione, & electione ex dictis generaliter superius, resolvì possunt. V. num. 2818.

ARTICULUS XVIII.

De electione, confirmatione, & benedictione Abbatissarum, & aliarum Praepositarum.

2009. De harum personarum electione specialiter agitur in c. Indemnitatibus, 43. h. t. in 6. ubi sic loquitur Bonifacius VIII. indemnitatibus monasteriorum monialium, quæ frequenter, propter electiones in discordia celebratas, in ipsis grandia in spiritualibus, & temporalibus dispendia patiuntur, occurrere desiderabiliter affectantes: statuimus, ut, cum in eis fuerit electio facienda, nulla monialis (nisi duodecim annos peregerit, & professæ fuerit tacite, vel expresse) ad eligendum cum alijs admittatur. Nec in Abbatissam, aut Priorissam (ubi per Priorissam monasterium gubernatur) de cætero eligatur aliqua, nisi tricesimum annum compleverit, & expresse professæ fuerit ordinem regularem.

2010. Circa hunc textum not. 1. quòd jure antiquo Moniales non poterant sibi eligere Abbatissam, vel praepositam, nisi habere-

rent ætatem salem 12. annorum, ac essent tacite, vel expresse professæ, ut constat *ex textu cit. c. 43.* jure autem novo Tridentini *sess. 25. de Regular. c. 15.* cum ante annum ætatis 16. completum, profiteri non possint, nec prius jus activum eligendi habent; ad quod tamen sufficit professio *tacita.*

2011. Not. 2. ut aliqua habeat jus passivum, seu habilitatem, ut eligibilis sit in Abbatissam, Præpositam, vel Superiorissam totius domus, jure Tridentini plura requiri, ut constat *ex sess. 25. de Regular. ibi: Abbatissa, & Priorissa, & quocunque alio nomine Præfecta, vel Præposita* appelletur, eligatur *non minor annis quadraginta,* & quæ octo annis post expressam professionem laudabiliter vixerit. Quod, si his qualitatibus non reperitur in eodem monasterio, ex alio ejusdem ordinis eligi possit. Si hoc etiam incommodum Superiori, qui electioni præest, videatur, ex jis, quæ in eodem monasterio *annum trigessimum excesserint, & quinque saltem annis* post professionem rectè vixerint, Episcopo, vel alio Superiore consentiente, eligatur. *Duobus verò monasterijs nulla præficiatur.* Et, si qua duo, vel plura quocunque modo obtinet, cogatur uno excepto, intra sex menses cætera resignare. Post id verò tempus, nisi resignaverit, omnia ipso jure vacant; is verò, qui electioni præest Episcopus, sive alius Superior, *claustra monasterij non ingrediatur,* sed ante cancellorum fenestellam vota singularum audiat, vel accipiat. In reliquis servantur singularum Ordinum, vel monasteriorum constitutiones.

2012. Ex hoc decreto requiritur. 1. quòd eligenda sit *expresse* professæ. 2. quòd habeat ætatem jure requisitam, ut constat *ex cit. c. Indemnitatibus;* ætas autem naturalis eligendæ, juxta jus commune debet esse 30. annorum completorum *cit. cap. Indemnitatibus;* jure autem *Trident. sess. 25. de Regular. cap. 7. 40.* annorum completorum, etsi olim Abbatissa debuerit esse sexagenaria, *c. Juvenculas, 20. q. 1.* sed hoc nunquam jure receptum fuit, ut notat Suarez *tom. 4. de Relig. lib. 2. c. 6. num. 8.* Præter antios naturales, in eligenda, *jure Trid. cit.* requiritur, quòd octo años post expressam professionem laudabiliter in Monasterio vixerit; & si in tali monasterio

Tom. I.

nulla his qualitatibus prædita, reperiat, ex alio ejusdem Ordinis eligi posse; quamvis, si hoc ei, qui electioni præest, incommodum videretur, Episcopo, vel alio Superiore consentiente, eligi poterit, quæ 30. *annum* excesserit & 5. *saltem annis* post professionem rectè vixerit; ita Suarez *cit.* Porro duæ prædictæ qualitates (nempe 30. annorum ætas, & octo professionis emissæ) non sic requiruntur, ut illis deficientibus electio sit irrita ipso jure; V. Pirhing *hic num. 405. §. Porro,* ex quadam Cardinalium declaratione; poterit tamen irritari ex causa.

2013. Not. 3. præter prædicta in eligenda requiri 1. quòd sit *legitimè nata,* *gloss. in cap. indemnitatibus, h. t. in V. Canonica;* dispensare tamen in hoc posse Superiores, quibus tale monasterium subjectum est; V. Pirhing *h. tit. num. 407.* qui ibidem notat, hanc qualitatem non requiri ullo expresso jure, licet fortè deducatur *ex c. 1. de fil. presbyt. Secundò,* quòd sit *virgo;* hoc est, non vidua, non corrupta, *cap. si quis, §. novimus, 1. q. 7. & c. Juvenculas, 20. q. 1. junct. gloss. V. eodem:* posse tamen cum tali dispensari ab eo, qui electioni præest, si habeat jurisdictionem Episcopalem, tenet Suarez *cit. c. 6. num. 16. & si* quæ, *occulte corrupta,* eligeretur, probabilius est, ipsam non teneri, se infamare, confessione sui lapsus; sic Layman *de elect. Prælat. q. 229.*

2014. Not. 4. formam electionis esse eandem, quæ apud alios Prælatos Regulares, nempe *per scrutinium, & vota secreta,* juxta *c. quia propter, 42. h. tit. & c. Indemnitatibus 43. eod. in 6.* Specialiter autem observandum, ut *eligentium nomina nunquam publicentur,* id, quod *ex Trid. sess. 25. de Regularib. cap. 6.* in omnibus electionibus Regularibus servandum est. Si autem quæras, an Episcopus, vel ejus delegatus electioni exemptarum Monialium unà cum Prælato Regulari interesse possit? & affirmativè, *ex constitut. Gregorij XV.* quæ incipit: *Inscrutabili;* & probabilius est, etiam hodie fieri posse à Monialibus *per compromissum,* vel inspirationem. Nam jure antiquo id poterant, *c. causam, 8. h. tit. cit. c. indemnitatibus, c. quia propter, 42.* nec jure novo illis hoc ablatum est. Concilium enim Tridentinum in suo decreto loquens *de scrutinio,* non excludit alios modos

K k k 2

modos

modos eligendi de jure concessos. Illi tamen, qui vota excipiunt, non debent monasterium ingredi, sed extra cancellorum fenestram ea excipere, ut dicitur in *Trid. loc. cit.* Hoc aliqui censent limitandum, ut non procedat, si Prælatus prudenter judicet, electionem non posse fieri *canonicè*; ac in concordia propter inquietudinem Monialium, & suspicionem subornationis votorum inter ipsas subortæ, vel alias causas similes, nisi ingrediatur Monasterium, & suffragia recipiat, ut videri potest in remissionibus *ad cit. c. 7. sess. 25.* His positis:

2015. Quæres 1. quid agendum, si electio fiat in discordia, seu votis in diversa sparsis? R. de hoc agi in *cit. c. indemnitatibus*, §. *Sanè*, ibi: Sanè si ad electionem per formam scrutiniij procedatur: & (*votis in diversa divis*) electiones per plures in discordia celebrari contingat: ea, quæ à duabus partibus numero, fuerit celebrata (exceptione, seu contradictione, aut appellatione quacunque partis alterius non obstante) per superiorem (prius tamen ex officio, prout spectat ad ipsum, diligenti examinatione præmissa) si aliàs inventa fuerit canonica, confirmetur: & confirmata electa (si Abbatissa extiterit) benedictio impendatur. Si autem nulla earundem electionum à partibus fuerit celebrata duabus: tunc (non obstante, quòd sit publicatum scrutinium, & ad electionem processum) possint Moniales, quæ in aliam, vel in alias direxerant vota sua, licitè per consensum (antequam ad actus divertant extraneos) omni pravitate cessante, ad illam accedere, quæ ab alijs majorem partem conventus numero facientibus est electa. Et si per accessum hujusmodi ad duas partes perveniri poterit: illis, quæ antea in eam consenserant, computatis, confirmetur, & benedicatur: ac si duas partes ab initio habuisset, ut in casu proximo est præmissum. Verùm, si quæ fuerint moniales, quæ, postquam in præmissis casibus talis confirmata, & benedicta extiterit, ac possessionem suam administrationis fuerit assecuta, voluerint in modum denuntiationis, vel accusationis (ut à dignitate deiciatur adepta) proponere aliquid contra ipsam, eis per prædicta proponendi, minime sit sublata facultas.

2016. Et subjungitur: Si verò ad illam, quæ à

majori parte (ut præmittitur) est electa, noluerint alia accedere moniales: vel, si accesserint, non tot tamen, quòd cum alijs prius in eam consentientibus faciant duas partes: tunc super objectionib^o partis alterius, si quæ fuerint, & super alijs, quæ in tali negotio sunt ex officio inquirenda, plenè, sine strepitu judicij & figura superiore, inquiretur primitus, antequam confirmetur electio, vel etiam infirmetur: sed interim, presentis constitutionis auctoritate, in spiritualibus & temporalibus, liberè administret: sic tamen, quòd de rebus monasterij nil penitus alienet: nec aliquam in monialem recipiat quoquo modo. Si quæ verò, à minori parte conventus numero, nominata fuerit, vel electa, ex nominatione vel electione hujusmodi (quas coipso, quòd pars minor eas fecerit, vires aliquas nolimus obtinere) ipsi jus aliquod quomodolibet non quærat: nec ad eam ab alijs per consensum in hoc casu valeat accessus haberi. Ut autem cum per prædictam formam proceditur, facilius in hujusmodi monialium electionibus ad concordiam veniatur: decernimus, ut non *Zeli ad Zelum*, nec *meriti ad meritum*, sed solum numeri ad numerum fiat collatio in eisdem.

2017. Ex hoc textu sequitur, non obstante minoris partis contradictione, vel appellatione, quòd non sit idonea, eam fore Abbatissam, quæ à duabus partibus Capituli electa fuit canonicè, & à Superiore confirmandam, & benedicendam, si Abbatissa fuerit, præmissa tamen, prout ex officio tenetur, diligenti examinatione. Et ideo, si facto examine, deprehenderet, electam à duabus partibus esse indignam, electionem (utpote ipso jure irritam) nullatenus confirmandam.

2018. Sequitur 2. si facto scrutinio non prodeat electa (ut, si nulla sit electa habens duas partes Capituli) tum publicato scrutinio, illas, quæ cum majori parte non consenserunt, mutatà sententià, illi suffragijs suis posse accedere, si fiat in continenti, & sine pravitate simoniaca, antequam divertant ad alios actus extraneos; sic habetur in *cit. c. §. sanè*; ex quo per oppositum habetur, non valere electionem ejus, in quam viâ scrutiniij non consenserunt dua ex tribus partes Capituli, consequenter duæ tertiæ. Nam alias publi-

publicato scrutinio, ex quo non prodit electa habens duas partes Capituli, illæ, quæ cum majori parte non consenserunt, non possent suis suffragijs accedere illi, speciali juris dispositione in *cit. §. sanè*; cum hoc respiciat eum duntaxat finem, *ut habeatur Canonice electa*, nimirum sufficienti numero suffragiorum. Et ideo, si sint electrices 24. vel 25. v. g. non censetur legitimè electa habens vota solum 14. reliquis in alias partibus. Nam 14. vota, non sunt *duæ partes Capituli* constantis 24. vel 25. personis eligentibus.

2019. Sequitur 3. si ad eam, quæ à majori parte electa fuit, aliæ accedere nolint, vel non usque ad duas partes, juxta Layman in *c. indemnitatibus*, §. *sanè*, num. 7. Superiorem, ad quem spectat confirmatio, debere audire objectiones illarum, quæ electioni contradicunt, facta inquisitione plena, sine strepitu judicij: interim verò electam in spiritualibus, & temporalibus administrare posse, ita tamen, ut nihil omnino alienet, nec monialem aliquam recipiat; sic *cit. §. sanè*, quod est speciale; illas autem, quæ votis suis fecerant majorem partem, licet nondum sufficientem, *publicatio scrutinio* non posse mutare suam sententiam, quia de illis in dicto *c.* nihil quoad hoc cautum est. Cæterum, esto electa, etiam confirmata, & benedicta foret, imò possessionem suæ administrationis consecuta, volentibus aliquid contra illam opponere per modum accusationis, vel denuntiationis, ut à dignitate obtenta removeatur, licitum est per *cit. c. indemnitatibus*, §. *Verum*; dixi, *contra illam*, nempe *personam electæ*; non autem, *si contra formam electionis*; quia defectus in hoc commissus per secutam confirmationem purgatus est. Vitium enim formæ non nocet Ecclesiæ, sed vitium personæ; sic Innocentius in *c. quod sicut*, 28. *h. tit. nu. 9.* Francus in *cit. §. Verum*, num. 2. Verum hoc videtur intelligendum, si confirmans valeat dispensare in jure communi, non autem in electionibus pro istis, ut facilius ad concordiam perveniatur, sufficere *collationem numeri tantum*; non item requiri collationem Zeli ad Zelum, & meriti ad meritam, tradit Layman *cit. §. sanè*, num. 9.

2020. Quæres 2. à quo Abbatissæ, seu Prio-

rissæ Conventuales confirmandæ, & (si tales benedici soleant) benedicendæ sint? Resp. quod à Superiore, cui monasterium, ad quod electa est, immediatè subicitur, nimirum à Papa, si Sedi Apostolicæ immediatè subjectum sit; si Episcopo, ab isto: Si Religioso Virorum ordini, ab Ordinis Prælato; sic Azor *p. 1. l. 13. c. 10. q. 3.* requiri autem etiam hic confirmationem, clarè habetur *ex cit. §. sanè*, ibi: *inquiratur primitus, antequam confirmetur electio, vel etiam infirmetur.* Hinc quando in *cit. c. indemnitatibus*, dicitur, electam per scrutinium à duabus partibus per officium Præsidentis, examinatione præmissa, confirmandam, & benedicendam, intelligendum in *monasterijs, in quibus solita sunt benedici*; cum non ubique benedicantur. Et ideo monet gloss. in *Clement. Attendentes*, §. *statuimus*, V. *solita*, in hac re sequendum esse morem cujusque regionis, & colligitur ex ipso textu hujus Clementinæ, ibi: *statuimus, ut quævis ad regimen Abbatiarum assumpta in monasterijs, in quibus Abbatissæ sunt solitæ benedici, intra annum à suæ confirmationis tempore computandum, munus benedictionis suscipiant, alioquin à jure suo (nisi subsit causa rationabilis) prorsus se noverint cecidisse, per illos, ad quos id pertinet, provisione de Abbatissis Monasterijs ipsis canonicè faciendâ.*

Quæres 3. quid dicendum, si monialis per compromissum electa fuerit, & minor pars Capituli se opponat? *Res.* electam nihilominus esse confirmandam; secus, si opponat se major pars; confirmatio enim hoc casu differri debet, nihilominus tamen administrationem habebit, sicut diximus *num. 2019.* nisi pars se opponens sit duplò major; tunc enim etiam administratione carebit usque ad litis eventum per *cit. c. indemnitatibus*, §. *Cæterum*, ibi: cæterum, si per formam compromissi fuerit in electione processum, & electæ pars aliqua se opponat: si minus, ipsius (ut in forma scrutinij statuitur) confirmetur electio, & eidem benedictio impendatur, partis ejusdem contradictione, vel exceptione, aut appellatione qualibet non obstante: sed per hoc denuntiandi, vel accusandi eam postmodum sibi via minimè sit præclusa: *si major, ejus* (donec de objectis, & alijs, ut in eadem

forma scrutinijs præmittitur, fuerit inquitum) confirmatio, vel infirmitas differatur: sed interim (ut prædicitur) liberè administret, nisi forsitan pars opponentium extiterit duplò major: tunc enim administrare ipsam nolumus, sed litis eventum potius expectare.

2022.

Not. 5. si contingat in electionibus Monialium appellari, Moniales debere Procuratorem ad Sedem Apostolicam mittere, cit. c. indemnitatibus, §. Porro; in reliquis servandum est, quod præscribitur c. ut circa, de elect. Textus in §. Porro, sic habet: porro, si in hujusmodi electionum negotijs contigerit (in illis duntaxat casibus, in quibus oppositiones juxta præmissa fuerint admittendæ) ad Sedem Apostolicam appellari: appellantes formam constitutionis felicis recordationis Gregorij Papæ prædecessoris nostri editæ in Concilio Lugdunensi diligentius servare teneantur. Sed cum eas, propter sexus verrecundiam, suæque conditionis statutum, non deceat, nec ipsis expediat publico cætui demonstrari, aut extra sua monasteria evagari: nolumus, quòd electæ, vel etiam eligentes, aut appellantes, seu hæ, contra quas appellatum fuerit, ad eandem Sedem personaliter veniant quoque modo: sed procuratores, sufficienter instructos, juxta constitutionem piæ memoriæ Nicolai Papæ tertij, prædecessoris nostri, ad Sedem ipsam transmittant: per eos electionum, ac appellationum, & postulationum suarum prosecuturæ negotia, prout justitia suadebit, pœnam in dicta constitutione contentam ipso jure (si hoc non fecerint) incursum.

2023.

Not. 6. eos, qui ad dirigendas monialium electiones destinantur, ipso jure excommunicari, si vel excitent inter eas discordiam, vel exortam componere negligant, ut habetur cit. c. indemnitatibus, §. postremò. Ea porro, quæ in constitutione Inscrutabili circa Monialium electiones decreta, etiam esse servanda in Conventibus mulierum, quæ Canonice vocari solent, eo excepto, quòd, licet professæ non sint, nihilominus habeant vocem activam, & passivam, sic c. Indemnitatibus, §. supra dicta.

2024.

Quæres 4. an valeat confirmatio electæ, quæ non habuit ex suffragijs duas tertias? & quòd non; nam confirmatio electio-

nis irrita, nulla est, quia caret objecto, cui robur addat; sed electio Superiorissæ monialium, quæ non habet duas tertias, irrita est, ex num. 2015. Et ideo ex tripartito numero monialium, duas partes concurrere debere in electione Abbatis, nisi alia fuerit loci consuetudo, & si fuerint discordes, posse Episcopum nominare unam, quam magis idoneam judicaverit, refert decisum Piascicus in praxi Episcop. p. 2. c. 3. n. 57. vers. in monasterijs; & Aldanus in Compend. Canoniar. resolut. lib. 1. lit. 28. n. 26. ubi ait: resolutum per sacram Congregationem Episcoporum in Assisen. 20. Novembris 1585.

Huic resolutioni opponi posset ex Barbosa in cit. c. 7. sess. 25. Concilij Trid. quòd quædam decisio Rotæ coram Duran. 232. n. 3. dicat: quòd verò ulterius deducebatur, in electione Abbatis requiri duas ex tribus partibus Capituli, per text. in c. indemnitatibus, §. sanè, in princ. de elect. lib. 6. Domini dixerunt, non esse verum; sufficere majorem partem eligentium, habito respectu ad Capitulum, ut dictum est ex c. quia propter, 32. de elect. & in c. dudum, cum alijs ejusdem tit. de elect. lib. 6. & deducitur ex dict. §. sanè, vers. verum si quæ, usque ad fin. Navarrus conf. 5. de elect. & in specie Miranda in man. Prælat. Regul. t. 3. q. 23. a. 27. concl. 2. & idè in tract. de Monial. q. 7. a. 4. Ant. Cuch. just. major. Can. l. 4. tit. 2. n. 291. Roder. t. 2. qq. Regul. q. 55. a. 4. qui ibid. a. 1. in princ. dicit, hoc idem cautum esse in statutis Ordinis Cisterciensis. Neque obstat text. in dict. §. sanè, in princ. quia, quòd ibi dicitur de duabus partibus, procedit ad effectum, ut electa à duabus partibus, possit confirmari appellatione remota, etiam si à minori parte, contra ejus personam, defectus objiciantur: non autem, ut propterea electio à majori parte facta non teneat, quia secus textus ille esset sibi contrarius in dict. vers. verum, Mirand. de monialibus: ergo electio non est irrita, licet electa non habeat duas tertias.

Verum, non video, qualiter spectato jure communi dici possit, in electionibus Monialium, non esse verum (requiri duas, ex tribus partibus Capituli) sed sufficere majorem partem eligentium; textus enim apertissimus est in c. Indemnitatibus, §. sanè, cujus verba formalia retulimus nu. 2015.

Nec

Nec id, quod allegatur in contrarium ex c. quia propter, & c. dudum, hic locum habet. Nam ibi non agitur ex professo de electione mulierum; secus in c. Indemnitatibus, ubi longè alia ratio est, ut notat Pontifex statim in principio suæ Constitutionis.

2027. Nec dici potest, ipsorum decisioni favore in dict. cap. Indemnitatibus, §. sanè, vers. Verùm si quæ fuerint, ibi enim (ut patet ex num. 2015.) solum dicitur, quod, si quæ fuerint Moniales, quæ, postquam in præmissis casibus talis confirmata, & benedicta fuerit, etiam obtenta possessione administrationis, contra illam nihilominus possint agere; ubi not. textum loqui de electa in præmissis casibus, nimirum, non obstante discordia, censendam electam, quæ à duabus partibus numero fuerit celebrata; 2. si nulla prodeat electa per duas partes, tum censendam electam, si post publicatum scrutinium, ille, quæ prius non consenserunt, suis suffragijs accedant habenti majora; & sic fiat, quod habeat duas partes, vel tertias: verùm ex hoc non deducitur valere electionem, non factam à duabus partibus; ergo.

2028. Quares 5. an si is, qui præest electioni Monialium, factæ in discordia, antequam confirmetur, vel infirmetur electio, prætermisit inquisitionem super his, quæ minor pars opponit contra electam etiam sine strepitu, & figura iudicij, confirmatio subsæcuta nihilominus valeat? R. quod non. Nam hoc clarè evincitur primò ex decisione Rotæ, de qua num. 2075. dein de ex §. 1. c. indemnitatibus, relato num. 2015. aperte dicitur electam in discordia, si habeat duas partes votorum, non obstante contradictione minoris partis, confirmandam esse, prius tamen ex officio, prout spectat ad ipsum (nempe: confirmantem, vel electionis Præsidentem, qui confirmanti electionem factam significate tenetur) diligenti examinatione præmissa; ergo ante confirmationem hoc examen instituendum est, nec confirmanda, si non habeat duas partes, ut notavimus num. 2017. Demum in §. si verò, quem retulimus num. 2016. expressè requiritur, quod in casu, quo aliqua est electa per majora; quæ tamen non faciunt duas tertias ex toto numero electorum, talis electio in discordia facta nec

confirmari, nec infirmari debeat, nisi prius super his, quæ objicit adversa pars (ea nempe, quæ in illam non consensit) & super alijs, quæ in tali negotio sunt ex officio inquirenda, plenè, sine strepitu iudicij, & figura per superiorem primitus inquireatur; ergo ubi hæc inquisitio confirmationi præmissa non est, talis electionis confirmatio subsæcuta invalida est; sicut irrita foret ejus infirmatio.

2029. Ad ea, quæ in contrarium afferuntur numero 2025. ex decisione Rotæ, & pro valore electionis factæ in discordia, quando electa non habet duas partes, seu tertias, nihil probari 1. ex cap. quia propter, & c. dudum, ut ostensum est num. 2026. sed nec ex §. sanè, rectè colligitur ad valorem dictæ electionis sufficere majorem partem, licet major sit duabus tertijs; quia licet ibi dicatur, ejusmodi electionem nec confirmandam, nec infirmandam, antequam debita inquisitio, de qua supra, ritè fiat; non propterea insinuat, aut dicitur, valituram, si facta sit infra duas medietates votorum, quæ cæteroquin in electionibus Monialium in c. indemnitatibus præscriptæ sunt, præsertim cum nulli in toto illo c. confirmanda dicatur electo, nisi quæ à duabus partibus numero fuerit celebrata. Accedit, quod huic decisioni Rotæ advertetur alia ejusdem Rotæ apud Ascanium, Tamburinum tom. 3. p. jure Abbat. decis. 17. nu. 5.

2030. Colliges præterea, si in electione, publicatò scrutinio, nulla prodeat à duabus partibus electa, posse illi, quæ majorem Conventus partem habet, eas suis votis accedere, quæ prius in eam non consenserunt, modò id fiat, antequam ad alios actus divertant; & si per accessum istarum simul cum votis illarum, quæ prius in eam consenserunt, acquirat duas votorum tertias, posse confirmari perinde, ac si eas in principio habuisset, ut constat ex §. sanè, in n. 2015. in casu tamen pendentis inquisitionis, & suspensa interim confirmatione, vel infirmatione electionis factæ in discordia à majori quidem numero, sed infra duas tertias, taliter electæ liberam in spiritualibus, & temporalibus administrationem concedi juxta dict. c. indemnitatibus, §. Si verò, in n. 2017. nisi pars opponentium foret duplò major; nam eo casu, etiam quoad dandam illi administrationem e-

ventus

ventus litis expectandus erit, ut dicitur *in cit. c. 43. §. Ceterum, in fine.* Advertendum autem, quod dicitur, pendente lite, ubi major pars se opponit contra electam, nihilominus electæ, etiam dilata confirmatione, dari administrationem, debere intelligi, quando processum est *per viam compromissi*; si autem tali electioni per viam compromissi se opponat duplo major pars *Conventus*, etiam dilata confirmatione non dari electæ administrationem, sed litis eventum expectari, ut notat gloss. *in dict. c. 43. V. Expectare.*

2031. Præter hæc not. 1. *in Concilio Trid. sess. 25. de Regular. c. 7.* ubi agitur de electionibus, quæ celebrantur à Monialibus, postquam præscriptum est, quæ ætas requiratur in eligenda ad Superioratum, tam naturalis, quàm professionis; & ne una duobus Monasterijs præficiatur; is verò, qui electioni præst, ante cancellorum fenestellam (non autem Monasterium ingressus) vota singularum audiat, vel accipiat, subjungi: *in reliquis serventur singularum ordinum, vel Monasteriorum constitutiones*; quorum verborum occasione dubitari potest, an (cùm hic non fiat mentio, quòd, ut prodeat electa, opus sit, quòd habeat *duas partes*, seu *tertias* ex toto numero votorum) sufficiat, habere *ultra medietatem*, quando *in regulis* talis ordinis, Monialibus præscriptis dicitur, *consendam electam, quæ plura medietate vota habuerit*, ut dicitur in *regulis Ursularum c. 7. de electione Superiorissæ.* Ratio dubitandi desumi potest ex Bulla Pauli V. (quæ dictis regulis præfixa est) illius ordinis, ac legum confirmatoria, ubi agens de electione Superiorissæ, dicit electionem Superiorissæ celebrandam esse *de consensu majoris partis de Conventu*, & hoc *semper juxta præscriptum CC. Tridentini, & constitutionum Apostolicarum*; cùm ergo constitutiones Apostolicæ in electionibus Monialium exigant, quòd (ut electa prodeat, & confirmari possit) ea talis sit, in quam *duæ partes* consenserunt, ut dictum est; nec confirmanda sit, esto *majorem partem* votorum habeat, sed *infra duas partes*, vide-

tur rectè deduci, *plura medietate*, in dicta regula, non intelligendum de pluribus solum *materialiter* (ut si ex 24. votis habeat 13. vel 14.) sed *plura legaliter*, nimirum juxta constitutiones Apostolicas in ejusmodi electionibus (quas *semper* observari voluit Paulus V. ut dictum est) *plura per duas tertias*, seu *partes suffragiorum*, ut si haberet ex 24. vota sedecim. Quare juxta hanc Pauli V. constitutionem, cùm dicitur sufficere *plura medietate*, intelligi debet non merè *materialis*, sed *legalis pluralitas*, quæ non habetur quovis excessu medietatis; sed excessu, per duas tertias, seu partes ex toto numero votorum; id, quod satis probabiliter ostendit allata ratio dubitandi.

Addunt aliqui, ut ad Prælaturam, vel Superioratū Regularem in subjecto eligibili adsit eligibilitas passiva, requiri, quod vel sit professus *in tali monasterio*, vel *ad id canonicè translatus*; sic statuente Bonifacio VIII. in c. *Cùm singula*, 32. §. *prohibemus, de præbend. in 6.* ibi: prohibemus insuper, ne *Prioratus* vel *Ecclesie*, aut *administrationes*, seu *officia unius monasterij*, consueti per eosdem Monachos gubernari, committantur deinceps absque auctoritate Sedis ejusdem *alterius monasterij monachis gubernanda*, nec hæcenus commissa dimittantur eisdem; sed per eos, ad quos pertinent, liberè ordinentur. Cùm illis non liceat habere locum *in diversis monasterijs*, quorum unum ab alio non dependet, nec aliorum monasteriorum (*nisi canonicè transferatur ad ipsa*) Prioratus, Ecclesias, administrationes, vel officia gubernare. Qui verò contra prohibitionem præsentem prædicta de cætero *alienis Monachis* commiserint, vel dimiserint jam commissa: ea vice ordinandi de ipsis sint potestate privati, & de eis per diocesanos (si exempta non fuerint) alioquin per Sedem Apostolicam ordinetur; *ij autem, qui ea suscipere, vel suscepta præsumpserint detinere, reddantur ineligibiles ipso jure.* Sed de hoc ex professo *libr. 3. Decretalium*

V. 2819.

* *

